नागपूर मुख्य कार्यालय
कॉटन मार्केट, नागपूर -४४००१८

संपर्क
संपादकीय : ९९२२९७००२३
वितरण : ८८८८६४७७५३
जाहिरात : ७४४७७३५८५१ / ९३२६९०६०६२
नागपूर कार्यालय संपर्क : ७४४७७३५८५१

नागपुर, अकोला, अमरावती, खामगांव, यवतमाळ, वर्धा, गडचिरोली, वाशीम, भंडारा, गोंदिया, मुंबई, पालघर (ठाणे), नाशिक आणि चंद्रपूर महासागर

महासागर

www.dainikmahasagar.in / Epaper: www.epaper.dainikmahasagar.in nagpurpost@gmail.com / mahasagarngp@gmail.com

* वर्ष ५५ * अंक ७७ * | * नागपूर * | रविवार, दिनांक १५ जून २०२५ | पुरवणीसह पाने ८ | किमत रू. २/-+ वितरण खर्च रू. १ = एकुण ३ रू.)

* विशेष ऑफर : महासागर + नागपूर पोस्ट = ४ रु. फक्त

अमेरिकेत २ खासदारांवर गोळीबार

■ वृत्तसंस्था, मिनेसोटा, दि. १४ :
मिनेसोटातील दोन डेमोक्रॅटिक खासदारांना त्यांच्या घरात गोळ्या घालून ठार मारण्यात आले. पहिल्या घटनेत डेमोक्रॅटिक स्टेट रिप्रेझेंटेटिव्ह मेलिसा हॉर्टमन आणि त्यांचे पती मार्क यांचा मृत्यू झाला.

दुसऱ्या घटनेत डेमोक्रॅटिक स्टेट सिनेटर जॉन हॉफमन आणि त्यांची पत्नी यवेट यांच्यावर अनेक गोळ्या झाडण्यात आल्या. दोघेही जखमी आहेत. दोघांवरही शस्त्रक्रिया झाली आहे आणि डॉक्टरांना आशा आहे की ते वाचतील. ही माहिती मिनेसोटाचे गव्हर्नर टिम वॉल्झ यांनी दिली. त्यांनी सांगितले की, हा हल्ला राजकीय कारणांसाठी करण्यात आला आहे. हल्ल्याची चौकशी पोलिसांकडून केली जात आहे.

बच्चू कडूंचे आंदोलन स्थगित

उदय सामंत यांची शिष्टाई : मागण्या मान्य न झाल्यास २ ऑक्टोबरला मंत्रालयात शिरण्याचा इशारा

■ महासागर प्रतिनिधी
अमरावती, दि. १४ :
शेतकरी कर्जमाफीसह विविध मागण्यांसाठी गत सात दिवसांपासून अन्नत्याग उपोषण करणारे बच्चू कडू यांनी शनिवारी आपले उपोषण स्थगित करण्याची घोषणा केली.

या प्रकरणी त्यांनी सरकारला आपल्या मागण्या पूर्ण करण्यासाठी 2 ऑक्टोबरपर्यंतची मुदत दिली आहे. सरकारने आमच्या मागण्या मान्य केल्या नाही तर २ ऑक्टोबर रोजी आम्ही थेट मंत्रालयात शिरू, असे ते या प्रकरणी सरकारला इशारा देताना म्हणालेत.

प्रहार संघटनेचे नेते बच्चू कडू गत ७ दिवसांपासून शेतकऱ्यांच्या कर्जमाफीसह विविध मागण्यांसाठी अन्नत्याग उपोषण करत होते. या उपोषणामुळे त्यांची प्रकृती खालावली होती.

डॉक्टरांनी त्यांना रुग्णालयात दाखल होण्याचा सल्ला दिला होता. पण त्यानंतरही बच्चू कडू यांनी आपले उपोषण नेटाने पुढे नेण्याचा संकल्प व्यक्त केला होता. त्यांनी परवापासून थेट अन्नत्याग करण्याचाही इशारा दिला होता. त्यामुळे मंत्री उदय सामंत यांनी शनिवारी तातडीने त्यांची भेट घेऊन त्यांना सरकार आपल्या मागण्यांवर सकारात्मक असल्याचे सांगत त्यांना उपोषण मागे घेण्याची विनंती केली.

त्यानंतर बच्चू कडू यांनी उदय सामंत यांच्या विनंतीचा मान राखत आपले अन्नत्याग उपोषण मागे घेण्याची घोषणा केली. उद्याचे चक्का जाम आंदोलन स्थगित करण्यात आल्याचेही त्यांनी यावेळी स्पष्ट केले.

थेट मंत्रालयात शिरणार

बच्चू कडू उपस्थितांशी संवाद साधताना म्हणाले, सरकारने आपल्या मागण्यांवर सकारात्मक विचार करण्याचे आश्वासन दिले आहे. त्यामुळे आपण हे आंदोलन मागे घेत नाही, तर स्थगित करत आहोत. सरकारने आपल्या मागण्यांवर ठोस निर्णय घेतला नाही, तर २ ऑक्टोबर रोजी आपण थेट मंत्रालयात शिरू. आपण सरकारला छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्यासारखा चकवा देऊ. सांगू नागपूरला व जाऊ मुंबईला. यांना आपण एकदा छत्रपतींचा गनिमी कावा दाखवू.

मुख्यमंत्री सध्या आम्हाला तारीख सांगण्यास तयार नाहीत. पण आम्ही त्यांना २ ऑक्टोबरची तारीख दिली आहे. या तारखेपर्यंत सरकारला कर्जमाफी द्यावीच लागेल. अन्यथा आम्ही त्यांना माफ करणार नाही. आत्ता आपण हे अन्नत्याग आंदोलन स्थगित करत आहोत.

मी कार्यकर्त्यांचा अंत पाहू शकत नाही. ते माझ्याशिवाय उठण्यास तयार नाहीत. एक आज्जी तर ऐकण्यास तयारच नव्हती. सर्वच जातीधर्माच्या लोकांनी आंदोलनाला पाठिंबा दिला. त्यांचे मी आभार मानतो.

तत्पूर्वी, राज्याचे महसूल मंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे यांनी शुक्रवारी बच्चू कडू यांची भेट घेऊन त्यांना आपले उपोषण मागे घेण्याचे आवाहन केले होते. पण कडू यांनी त्यांचे आवाहन धुडकावून लावत आपण आपल्या उपोषणावर ठाम असल्याचे स्पष्ट केले. कडू मागील सात दिवसांपासून अन्नत्याग आंदोलन करत होते. शेतकऱ्यांना संपूर्ण कर्जमाफी, दिव्यांगांना ६ हजार रुपये मानधन आदी १७ मागण्या त्यांनी केल्या आहेत.

शेतकऱ्यांच्या मुद्यावर एकजूट व्हा

मी आता महाराष्ट्रभर दौरे करेन. हे आंदोलन अधिक मजबूत करेन. तुम्ही कोणत्याही पक्षात राहा. कोणत्याही नेत्याचा मानसन्मान करा. पण शेतकऱ्याच्या मुद्यावर एकजूट व्हा, असे आवाहनही बच्चू कडू यांनी केले. मी पाणीही सोडण्याचा निर्णय घेतला होता. कारण, हे सरकार तोपर्यंत मानणार नव्हते. पण डॉक्टरांनी माझ्या लिव्हरचा प्रॉब्लेम सुरू झाल्याचे सांगितले. उद्या कदाचित दवाखान्यात भरतीही व्हावे लागेल. त्यामुळे अशा सर्व गोष्टी पाहून आपण तूर्त हे आंदोलन मागे घेत आहोत. आपण २ ऑक्टोबरला पुन्हा नव्या दमाने हे आंदोलन सुरू करू, असे ते म्हणाले.

फडणवीसांनी एक दिवसाचा उपवास करावा

दुसरीकडे बच्चू कडू यांच्या पत्नी नयना कडू यांनी थेट मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांना उपोषणामुळे काय स्थिती होते हे पाहण्यासाठी एक दिवसाचा उपवास करण्याचे आव्हान दिले आहे. मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी एक दिवस उपवास करावा. त्यानंतर आमच्या अमृता वहिनींची काय स्थिती होते हे पाहावे. यापुढे बच्चू कडू यांना अन्नत्याग करण्यास फशी पाडले, तर खबरदार. प्रहारचा कार्यकर्ता संपूर्ण मंत्रिमंडळाला अन्नत्याग आंदोलन करण्यास भाग पाडेल हा माझा शब्द आहे, असे त्या म्हणाल्या.

बच्चू कडू पाचव्यांदा अन्नत्याग आंदोलन करत आहेत. त्यांना सुळावर देण्यासाठी त्यांच्या आईने त्यांना जन्माला घातले आहे का? कोणत्याही शासनाने गेंड्याची कातडी बाजूला ठेवून मातीतल्या माणसांचे कल्याण करावे. भाजप असेल किंवा काँग्रेसचे सरकार असेल सर्वांनी शेतकरी व दिव्यांग यांच्यासाठी स्वार्थ दूर ठेवावा, असेही त्या यावेळी बोलताना म्हणाल्या होत्या.

मृत्यूसंख्या २७५ वर

१०० शवपेट्या तयार करण्याचे आदेश

■ वृत्तसंस्था, अहमदाबाद, दि. १४ :
अहमदाबादमध्ये विमान अपघात स्थळावरून शनिवारी आणखी एक मृतदेह सापडला. आज, बीजे मेडिकल कॉलेजच्या वसतिगृहातून मलबा काढताना, तो विमानाच्या शेवटी अडकलेला आढळला, जो खाली आणण्यात आला. नंतर त्याचे पोस्टमार्टम करण्यात आले. असे म्हटले जात आहे की हा मृतदेह एअर होस्टेसचा असू शकतो.

दुसरीकडे, मृतांच्या डीएनए सॅम्पलिंगचे काम शनिवारीही सुरू होते. सिव्हिल हॉस्पिटलबाहेर नातेवाईकांची गर्दी आहे. येथे कडक सुरक्षा व्यवस्था आहे. पोस्टमार्टम युनिटभोवती बाहेरील लोकांना प्रवेश बंदी आहे.

सिव्हिल हॉस्पिटलमध्ये आतापर्यंत २७० हून अधिक मृतदेहांचे पोस्टमार्टम करण्यात आले आहे. याशिवाय २३० लोकांचे डीएनए सॅम्पलिंग करण्यात आले आहे. ८ मृतदेहांची ओळख पटवण्यात आली आहे.

अपघाताच्या वेळी, विमान कोसळलेल्या बीजे मेडिकल कॉलेजच्या वसतिगृहाच्या इमारतीत ६० हून अधिक डॉक्टर, विद्यार्थी आणि काही इतर लोक उपस्थित होते. यापैकी ३४ जणांचा मृत्यू झाला आहे.

अहमदाबाद विमानतळाचे सीसीटीव्ही फुटेज समोर आले आहे. यामध्ये विमान उड्डाणानंतर ४९ सेकंदांनी कोसळल्याचे दिसून आले. पायलटचा शेवटचा संदेश समोर आला आहे.

अहमदाबाद विमान अपघात प्रकरणात, विमानाचा पायलट सुमित सभरवालने एअर ट्रॅफिक कंट्रोलर (एटीसी) ला पाठवलेला शेवटचा संदेश समोर आला आहे. ४-५ सेकंदाच्या मेसेजमध्ये, सुमित म्हणत आहे, 'मेडे, मेडे, मेडे... जोर मिळत नाहीये. पॉवर कमी होत आहे, विमान वर उड्डाण घेत नाही. वाचणार नाही, असे वैमानिक या संदेशात म्हणताहेत.

राजस्थानचा महेश पहिला, महाराष्ट्राचा कृषांग जोशी तिसरा

नीट युजी २०२५ चा निकाल जाहीर

■ वृत्तसंस्था
नवी दिल्ली, दि. १४ :
राष्ट्रीय चाचणी संस्थेने (एनटीए) शनिवारी नीट यूजी २०२५ चा निकाल जाहीर केला. राजस्थानमधील हनुमानगड येथील महेश केसवानी यांनी अव्वल क्रमांक पटकावला आहे. त्याला ७२० पैकी ६८६ गुण मिळाले आहेत.

इंदोर, मध्यप्रदेश येथील उत्कर्ष अवधिया यांनी दुसरा क्रमांक तर महाराष्ट्रातील कृषांग जोशी यांनी तिसरा क्रमांक पटकावला आहे. पहिल्या १० मध्ये फक्त १ मुलगी आहे. दिल्लीच्या अविका अग्रवाल हिने महिला वर्गात पहिला क्रमांक पटकावला आहे.

नीट यूजी २०२५ ची परीक्षा ४ मे रोजी घेण्यात आली होती. २०.०८ लाख विद्यार्थ्यांनी परीक्षा दिली होती. त्यापैकी ११२.३ लाख विद्यार्थ्यांनी पात्रता मिळवली आहे. उमेदवार अधिकृत वेबसाइट वर लॉग इन करून निकाल डाउनलोड करू शकतात.

गेल्या वर्षीपेक्षा कट-ऑफ कमी झाला आहे. या वर्षी गेल्या वर्षीपेक्षा पेपर कठीण असल्याने कट-ऑफ कमी झाला आहे. सर्व श्रेणींसाठी पात्रता कट-ऑफ कमी झाला आहे.

परीक्षेची अंतिम उत्तरपत्रिका सकाळी प्रसिद्ध करण्यात आली. त्यात १ प्रश्नाचे उत्तर बदलण्यात आले आहे. पुस्तिका ४५ च्या प्रोव्हिजनल उत्तरपत्रिकामध्ये प्रश्न क्रमांक ४० साठी योग्य पर्याय २ होता.

आषाढीपूर्वीच पावला वारकऱ्यांना विठ्ठल

११०९ दिंड्यांना प्रत्येकी २० हजारांचे अनुदान : राज्य शासनाचे परिपत्रक

■ महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. १४ :
आषाढी एकादशी अवघ्या काही दिवसांवर येऊन ठेपली आहे आणि महाराष्ट्रातील लाखो वारकरी विठुरायाच्या दर्शनासाठी पंढरपूरच्या दिशेने पायी वारी करत आहेत.

या पार्श्वभूमीवर राज्य सरकारने वारकऱ्यांसाठी मोठा निर्णय घेतला असून, पंढरीच्या वारीत सहभागी होणाऱ्या 1109 दिंड्यांना प्रत्येकी 20,000 रुपयांचे अनुदान देण्यात येणार आहे. उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या निर्देशानुसार सामाजिक न्याय विभागाने यासंदर्भात शासन निर्णय जारी केला आहे. त्यामुळे आषाढी निमित्त पंढरपूरला जाणाऱ्या वारकऱ्यांना दिलासा मिळाला आहे.

2024 मध्ये आषाढी एकादशी यात्रेसाठी झालेल्या बैठकीत, तत्कालीन मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या अध्यक्षतेखाली प्रत्येक दिंडीसाठी 20 हजार रुपये अनुदान देण्याचा निर्णय झाला होता. विभागीय आयुक्तांकडून शासनाला 1109 दिंड्यांची यादी प्राप्त झाल्यानंतरच या योजनेला मूर्त स्वरूप मिळाले. त्यानुसार यंदाही 1109 दिंड्यांना 20,000 रुपये प्रति दिंडी या हिशोबाने एकूण 2 कोटी 21 लाख 80 हजार रुपये इतके अनुदान मंजूर करण्यात आले आहे.

दरम्यान, पंढरपूरच्या दिशेने निघालेल्या लाखो वारकऱ्यांसाठी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या सूचनेनुसार मुख्यमंत्री वैद्यकीय सहाय्यता कक्षातर्फे चरणसेवा उपक्रम राबविण्यात येत आहे.

नाशिक, जालना, सातारा, सोलापूर आणि पुणे या पाच जिल्ह्यांतून निघणाऱ्या पालख्यांमधील सहभागी वारकऱ्यांची आरोग्य तपासणी, उपचार आणि चरणसेवा करण्यासाठी सुमारे पाच हजार वैद्यकीय अधिकारी व कर्मचारी तैनात करण्यात आले आहेत. या उपक्रमात वैद्यकीय अधिकारी, फिजिओथेरपिस्ट, पॅरामेडिकल कर्मचारी, वैद्यकीय शिक्षण घेणारे विद्यार्थी तसेच स्वयंसेवक यांचा समावेश आहे.

इस्त्रायली हल्ल्यात १३८ इराणी ठार

■ वृत्तसंस्था, तेहरान/तेल अवीव, दि. १४ :
इस्त्रायल आणि इराणमधील संघर्ष दुसऱ्या दिवशीही सुरू आहे. गेल्या दोन दिवसांत इराणमध्ये १३८ जणांचा मृत्यू झाला आहे. शुक्रवारी रात्री १०:३० वाजता इस्त्रायलने इराणच्या अणुतळांवर दुसऱ्यांदा लढाऊ विमानांनी हल्ला केला. या हल्ल्यात ६० जणांचा मृत्यू झाला. तर ३५० हून अधिक लोक जखमी झाले.

यापूर्वी शुक्रवारी सकाळी ५:३० वाजता इराणमध्ये झालेल्या हल्ल्यात ७८ जणांचा मृत्यू झाला होता. यामध्ये ९ अणुशास्त्रज्ञ आणि २० हून अधिक इराणी कमांडर होते. इराणनेही प्रत्युत्तर देत इस्त्रायलवर १५० हून अधिक क्षेपणास्त्रे डागली, त्यापैकी ६ राजधानी तेल अवीवमध्ये पडली.

या हल्ल्यात इस्त्रायलमध्ये आतापर्यंत ३ जणांचा मृत्यू झाल्याचे वृत्त आहे. ७ सैनिकांसह ९० हून अधिक लोक जखमी झाले आहेत. इस्त्रायलचे पंतप्रधान बेंजामिन नेतन्याहू यांना सुरक्षित ठिकाणी हलवण्यात आले आहे. इराणने दावा केला आहे की क्षेपणास्त्र इस्त्रायलच्या संरक्षण मंत्रालयावरही पडले. तथापि, इस्त्रायलने अद्याप याची पुष्टी केलेली नाही.

इस्त्रायलचे संरक्षण मंत्री इस्त्रायल काट्झ यांनी शनिवारी इराणला इशारा दिला. ते म्हणाले की, जर इराणचे सर्वोच्च नेते अयातुल्ला खामेनी यांनी आणखी क्षेपणास्त्रे डागली तर तेहरान जळून खाक होईल. इराणने दावा केला आहे की, त्यांनी तिसऱ्यांदा इस्त्रायलचे एफ-३५ लढाऊ विमान पाडले आहे. अवीवमध्ये पडली, ज्यामध्ये २ जणांचा मृत्यू झाला. त्याच वेळी ९० हून अधिक लोक जखमी झाले. इराणी माध्यमांनी असाही दावा केला आहे की इस्त्रायली संरक्षण मंत्रालयालाही लक्ष्य करण्यात आले.

दक्षिण आफ्रिका पहिल्यांदाच विश्वविजेता

विश्वविजेते झाल्यानंतर लॉर्ड्स स्टेडियमवरजल्लोष करताना दक्षिण आफ्रिकेचे खेळाडू

■ वृत्तसंस्था, लंडन,दि. १४ :
दक्षिण आफ्रिकेने जागतिक कसोटी अजिंक्यपद जिंकले आहे. शनिवारी संघाने गतविजेत्या ऑस्ट्रेलियाचा ५ विकेट्सने पराभव केला. दक्षिण आफ्रिकेचा संघ क्रिकेटच्या कोणत्याही स्वरूपात प्रथमच विश्वविजेता बनला आहे. इतकेच नाही तर संघाने २७ वर्षांनंतर आयसीसी स्पर्धा जिंकली आहे. संघाने १९९८ मध्ये चॅम्पियन्स ट्रॉफी जिंकली.

लंडनमधील लॉर्ड्स स्टेडियमवर झालेल्या सामन्याच्या चौथ्या दिवशी दक्षिण आफ्रिकेने उपाहारापूर्वी ५ विकेटच्या मोबदल्यात २८२ धावांचे लक्ष्य गाठले. एडेन मार्करामने १३६ धावा केल्या, तर टेम्बा बावुमाने ६६ धावांची खेळी केली.

दुसऱ्या डावात ऑस्ट्रेलियाने २१८ धावा केल्या आणि दक्षिण आफ्रिकेला २८२ धावांचे लक्ष्य दिले. पहिल्या डावात ऑस्ट्रेलियाने २१२ आणि दक्षिण आफ्रिकेने १३८ धावा केल्या. येथे कांगारू संघाला ७४ धावांची आघाडी मिळाली.

८४ व्या षटकाच्या चौथ्या चेंडूवर काइल व्हेरियनने धाव घेतली आणि दक्षिण आफ्रिकेला ५ विकेटने विजय मिळवून दिला. संघ पहिल्यांदाच एखाद्या क्रिकेट स्वरूपात विश्वविजेता बनला आहे. दक्षिण आफ्रिकेने २७ वर्षांनंतर आयसीसीचे विजेतपद जिंकले आहे.

डंपरने तिघांना चिरडले

■ मुंबई, दि. १४ :
मुंबईच्या गोवंडी परिसरात रविवारी सकाळी एक भीषण अपघात घडला असून, डंपरने तीन तरुणांना चिरडले. या दुर्घटनेत तिघांचाही जागीच मृत्यू झाला.

अपघातानंतर घटनास्थळी काही वेळातच मोठा जमाव जमला. संतप्त जमावाने वाहनाची तोडफोड केल्याने परिसरात तणावपूर्ण वातावरण निर्माण झाले. डंपर चालक मद्यधुंद अवस्थेत होता का, याचा तपास सुरू आहे. चालकाविरोधात कठोर कारवाइची मागणी करण्यात येत आहे.

परदेशी शिक्षणाची संधी आता भारतातच

पाच नामांकित आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठांचे नवी मुंबईत आगमन

■ महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. १४ :
परदेशात उच्च शिक्षण घेण्याचे स्वप्न आता भारतीय विद्यार्थ्यांसाठी भारतातच पूर्ण होणार आहे. मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या हस्ते मुंबईत 'मुंबई रायझिंग : क्रिएटिंग अॅन इंटरनॅशनल एज्युकेशन सिटी' कार्यक्रमात पाच आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठांना आशयपत्र प्रदान करण्यात आले.

या ऐतिहासिक कार्यक्रमाला केंद्रीय शिक्षण मंत्री धर्मेंद्र प्रधान, उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील, तसेच यूके, अमेरिका, इटली आणि ऑस्ट्रेलियातील विद्यापीठांचे पदाधिकारी उपस्थित होते.

नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ परिसरात अॅबरडीन (स्कॉटलंड), यॉर्क (यूके), वेस्टर्न ऑस्ट्रेलिया (ऑस्ट्रेलिया), इलिनॉय इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी (अमेरिका) आणि इस्तितुतो यूरोपीओ दी डिझाईन (इटली) या पाच जागतिक विद्यापीठांचे पूर्ण कॅम्पस उभारले जाणार आहेत.

मुख्यमंत्री फडणवीस यांनी सांगितले की, हे उपक्रम राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०२० नुसार राबवले जात असून, भविष्यात आणखी विद्यापीठांचे स्वागत करण्यास महाराष्ट्र तयार आहे.

केंद्रीय मंत्री धर्मेंद्र प्रधान यांनी म्हटले की, परदेशी विद्यापीठांच्या माध्यमातून भारतीय विद्यार्थ्यांना जागतिक दर्जाचे शिक्षण कमी खर्चात मिळेल, आणि विकसित भारताचे स्वप्न साकार होईल. या पुढाकारामुळे मुंबई केवळ आर्थिकच नव्हे, तर शैक्षणिक राजधानी म्हणूनही ओळखली जाईल.

कोरोनाला घाबरू नका...

पुणे : उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांनी शनिवारी पुण्यात कोरोनाच्या मुद्यावर एक आढावा बैठक घेतली. या बैठकीनंतर बोलताना त्यांनी कोरोनाला घाबरण्याची कोणतीही गरज नसल्याचे स्पष्ट केले. कोरोनाचे रुग्ण वाढत असले तरी नागरिकांनी घाबरण्याचे कोणतेही कारण नाही. स्थिती नियंत्रणात आहे. वयस्कर लोकांनी योग्य ती काळजी घेण्याची गरज आहे, असे ते म्हणाले.

पुणे, पिंपरी चिंचवड येथे सर्वकाही नियंत्रणात आहे. राज्य पातळीवर मुख्यमंत्री स्वतः आढावा घेत आहेत. स्वतः आरोग्य मंत्री प्रकाश आबिटकर स्थितीवर लक्ष ठेवून आहेत. खोकला व गर्दी टाळण्याची गरज आहे. खोकला व शिंका आल्या तर नॅपकिन किंवा रुमाल वापरण्याची गरज आहे.

जित पवारांनी यावेळी आषाढी एकादशीचा पालखी सोहळ्यासाठी प्रशासन सज्ज असल्याचेही स्पष्ट केले. ते म्हणाले, आषाढी एकादशीचा पालखी सोहळा निर्विघ्णपणे पार पाडला जावा या मुद्यावरही बैठकीत चर्चा करण्यात आली. यावेळी आम्ही काही बदल केलेत. उदाहरणार्थ, पोलिसांना आपल्या हद्दीपासून पुढल्या क्षेत्रात एक किलोमीटरपर्यंत कार्यरत राहण्याची सूचना करण्यात आली. त्याला पुणे, पिंपरी चिंचवड व सोलापूर या तिन्ही जिल्ह्यांच्या पोलिसांनी सहमती दर्शवली.

अजित पवार यांनी एअर इंडियाच्या विमान अपघातावरही भाष्य केले. ते म्हणाले, स्वतः पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी तिथे जाऊन पाहणी केली. अमित शहाही तिथे गेले होते. एअर इंडियानेही प्रत्येकी 1 कोटी रुपयांची नुकसान भरपाई देण्याची घोषणा केली आहे. बीजे मेडिकल कॉलेजचे हॉस्टेलही बांधण्याची तयारी दर्शवली आहे. या घटनेची सर्वच अंगाने चौकशी केली जात आहे. या प्रकरणातील सर्वच गोष्टी बाहेर येतील, असे ते म्हणाले.

माहीममध्ये सिलिंडरचा स्फोट एकाचा मृत्यू, सात जखमी

मुंबई : मुंबईच्या माहिममधील कॅडेल रोडवरील प्रसिद्ध मखदूम शाह दर्गाहशेजारील एका फूड स्टोअरमध्ये सिलेंडरचा स्फोट झाला. या दुर्घटनेत एका व्यक्तीचा मृत्यू झाला असून, आठ जण जखमी झाले आहेत. मुंबई अग्निशमन दलाने तत्परतेने बचावकार्य करत आग काही मिनिटांत आटोक्यात आणली, मात्र स्फोटामुळे परिसरात भीतीचे वातावरण निर्माण झाले होते.

मखदुम फूड स्टोअरमध्ये गुरुवारी सायंकाळी सव्वा सहा वाजण्याच्या सुमारास सिलिंडरचा मोठा स्फोट झाल्याने दुकानाला आग लागली. घटनेची माहिती मिळताच अग्निशमन दलाचे जवान तातडीने घटनास्थळी दाखल झाले. त्यांनी अवघ्या 23 मिनिटांत आग विझविली. त्यामुळे मोठी वित्तहानी टळली. या दुर्घटनेत 38 वर्षीय नूर आलम यांना डॉक्टरांनी तपासून मृत घोषित केले. प्रवीण पुजारी यांची प्रकृती गंभीर असून त्यांच्यावर उपचार सुरू आहेत. इतर जखमींमध्ये मुकेश गुप्ता (34), शिवमोहन (24), दीपाली गोडतकर (24), सना शेख (25), श्रीदेवी बंदीच्छोडे (31) आणि कमलेश जयस्वाल (22) यांचा समावेश आहे.

पुण्यात मुसळधार पावसाने हाहाकार

पुणे : पुणे आणि पिंपरी चिंचवड शहरांना सलग दुसऱ्या दिवशी मुसळधार पावसाने झोडपले. या पावसामुळे जनजीवन पूर्णपणे विस्कळीत झाले असून, अनेक भागांमध्ये पाणी साचले. काही ठिकाणी तर वाहने अक्षरशः पाण्यात वाहून गेली. दिवे घाटात ढगफुटीसदृश परिस्थिती निर्माण झाली तर पुण्याच्या आयबी गेस्ट हाऊसमध्येही पाणी शिरले होते.

पालकमंत्री असतानाही माझ्या जिल्ह्यातील कामे खोळंबली....

शिंदेसेनेच्या मंत्र्याची खदखद

■ **महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. १४ :**
विधानसभा निवडणुकीनंतर राज्यात महायुतीचे सरकार सत्तेवर आले. भाजप, एकनाथ शिंदे यांची शिवसेना आणि अजित पवार यांची राष्ट्रवादी या तिन्ही पक्षांचे सरकार अस्तित्वात आले. या सरकारमधील मतभेद गेल्या काही दिवसांपासून समोर येत आहे.

आता शिवसेनेचे बडे नेते आणि धारशिवचे पालकमंत्री प्रताप सरनाईक यांनी मनातील खदखद जाहीरपणे व्यक्त करत मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांना पत्र लिहिले आहे. धाराशिव जिल्हा नियोजन समितीच्या निधीवरून महायुतीत मतभेद समोर आले आहे. धाराशिव जिल्हा नियोजन समितीच्या 268 कोटींच्या विकास निधीला स्थगिती दिली आहे.

शिवसेना नेते आणि धाराशिवचे पालकमंत्री प्रताप सरनाईक यांनी माध्यमांशी बोलताना म्हटले की,

पालकमंत्री असताना माझ्या जिल्ह्यात कामे खोळंबली आहे. त्यामुळे मी दुःखी आहेत. माझे दुःख राज्याचे मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्यापुढे मांडले आहे. यानंतर प्रताप सरनाईक यांनी मुख्यमंत्र्यांना लिहिलेले पत्रसुद्धा माध्यमांना दिले.

भाजप आमदारावर ठपका

भाजप आमदार राणाजगजीतसिंह पाटील यांनी अर्थमंत्री अजित पवार यांच्याकडे नोंदवलेल्या आक्षेपामुळे निधी थांबला आहे. परंतु या निधीबाबत कोणताही संवाद त्यांनी साधला नाही. संवादाला प्रतिसादही ते देत नाहीत, असा प्रताप सरनाईक यांनी मुख्यमंत्र्यांना लिहिलेल्या पत्रात राणाजगजित सिंह पाटील यांच्यावर ठपका ठेवला आहे.

त्यांनी पुढे म्हटले आहे की, निधीची स्थगिती उठवण्यासाठीच्या तीन ते चार बैठका झाला. परंतु त्या बैठकीत तोडगा नाही. विकास कामांना स्थगिती देणार सरकार नसून प्राधान्य देणारे सरकार हा संदेश जनतेत जाणे गरजेचे आहे.

धाराशिव जिल्हा नियोजन समितीच्या 268 कोटींच्या विकास निधीला स्थगिती दिली आहे. धाराशिव आकांक्षीत जिल्हा असताना अनेक विकास कामे खोळंबली आहे. त्यामुळे प्रताप सरनाईक यांनी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांना पत्र लिहून ही स्थगिती उठवण्याची मागणी केली आहे. २०२४- २५ मध्ये पालकमंत्री म्हणून तानाजी सावंत हे काम पाहत होते. तेव्हा वितरित केलेल्या निधीस स्थगिती देण्यात आली आहे.

दरम्यान, प्रताप सरनाईक यांनी व्यक्त केलेल्या जाहीर नाराजीमुळे महायुतीत पुन्हा वाद उफाळला आहे.

महापालिका निवडणूक युतीमध्ये
की स्वबळावर?
शिवसेना शिंदे गटाने पत्ते उघडले

■ **महासागर प्रतिनिधी मुंबई, दि. १४ :**
पुढील काही महिन्यांमध्ये राज्यात स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुका होणार आहेत. महायुती आणि महाविकास आघाडीमधील घटक पक्षांनी या निवडणुकांची तयारी सुरू केली आहे.

मात्र या निवडणुका युती म्हणून लढवल्या जाणार की स्वबळाची चाचपणी होणार? याबाबत आता प्रचंड उत्सुकता निर्माण झाली आहे. या सर्व पार्श्वभूमीवर आता महत्त्वाची बातमी समोर आली आहे. ती म्हणजे नाशिक महानगरपालिका निवडणुकीसंदर्भात शिवसेना शिंदे गटाचे मंत्री उदय सामंत यांनी मोठी घोषणा केली आहे, नाशिक महानगरपालिका निवडणूक शिवसेना युतीमध्येच लढणार असल्याचं त्यांनी म्हटलं आहे. ते शिवसेनेच्या सदस्य नोंदणी अभियानात बोलत होते.

नाशिक महानगरपालिका निवडणूक शिवसेना युतीमध्येच लढणार आहे, शिवसेनेचे मुख्य नेते एकनाथ शिंदे यांचा निरोप घेऊन मी तुमच्यापर्यंत आलो आहे. निवडणुकीचा सर्व निर्णय मंत्री दादा भुसे हे घेतील, त्यामुळे इतर कोणीही प्रतिक्रिया देऊ नये, अशा सूचना यावेळी उदय सामंत यांनी शिवसेनेच्या कार्यकर्त्यांना दिल्या आहेत.

दरम्यान पुढे बोलताना ते म्हणाले की, नाशिक महानगरपालिकेत महायुतीचाच महापौर होणार. तुम्ही जी कामं केली आहेत, ती लोकांना घरोघरी जाऊन सांगा, कोणी काहीही घोषणा करू द्या त्यावर तुम्ही प्रतिक्रिया देऊ नका, असं उदय सामंत यांनी म्हटलं आहे. दरम्यान सिंहस्थ कुंभमेळ्याच्या पार्श्वभूमीवर नाशिक महानगरपालिका जिंकण्याचा निर्धार महायुतीकडून व्यक्त करण्यात आला आहे. या पार्श्वभूमीवर उदय सामंत यांनी कार्यकर्त्यांना सूचना दिल्या आहेत.

खासदार पाठीशी, पण आमदार सत्तेच्या वाटेवर?
सत्ता किंवा संघर्ष?
शरद पवार गटात पडले दोन गट

■ **दीपक कैतके, मुंबई, दि. १४ :**
राष्ट्रवादी काँग्रेस (शरद पवार गट)मध्ये सत्तेच्या जवळ जाण्याची चळवळ तीव्र झाली असून आमदार आणि खासदारांमध्ये भूमिका दुभंगल्याचे स्पष्ट संकेत मिळत आहेत.

एकीकडे खासदार पक्षप्रमुख शरद पवारांच्या ठाम विरोधी भूमिकेला साथ देताना दिसत आहेत, तर दुसरीकडे आमदार सत्तेत सहभागी होण्यास उत्सुक असल्याचे सूत्रांचे म्हणणे आहे.

पक्षातील काही आमदारांनी मतदारसंघात विकासकामे मार्गी लावण्यासाठी निधीची गरज असल्याचे सांगत "सत्तेत सहभागी झाल्याशिवाय हे शक्य नाही", अशी भूमिका मांडली आहे. त्यांच्या मते, मतदारसंघातील जनतेच्या अपेक्षा पूर्ण करण्यासाठी सत्ता प्रवेश अपरिहार्य आहे. त्यामुळे राजकीय वास्तव स्वीकारून युतीचा विचार करावा, असा सूर आमदारांमध्ये आहे.

तथापि, याच वेळी शरद पवारांच्या नेतृत्वावर विश्वास ठेवणारे खासदार मात्र स्पष्टपणे भाजपसोबत कोणताही तडजोड करण्यास विरोध करत आहेत. पक्षाच्या मूळ भूमिका आणि विचारसरणीशी एकनिष्ठ राहण्याचा आग्रह खासदारांकडून दिसून येतो.

या पार्श्वभूमीवर, शरद पवारांनी नुकतेच "भाजप वगळता इतर सर्व पक्षांसोबत आघाडी शक्य आहे", असे विधान करत भाजपसोबतच्या युतीला स्पष्ट नकार दिला होता.

दुभंगाची पावले?

राजकीय वतुर्ळात सध्या एकच चर्चा रंगली आहे की, "शरद पवार गटामध्ये सत्तेच्या लालसेपोटी आमदारांचा वेगळा सूर, आणि त्यांच्याच पक्षातील खासदारांचा ठाम विरोध हे कोणत्या दिशेने नेणार?

पक्षाच्या आगामी रणनीतीवर आणि या अंतर्गत मतभेदांवर शरद पवार काय भूमिका घेतात, हे पाहणे महत्त्वाचे ठरणार आहे. राज्यातील राजकीय समीकरणे बदलताना, राष्ट्रवादीच्या शरद पवार गटाच्या भूमिकेतही मोठा कलाटणी येण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.

विमान अपघातात मृत्युमुखी पडलेल्यांना श्रद्धांजली

■ **महासागर प्रतिनिधी, अकोला, दि. १४ :**
अहमदाबाद येथील विमान अपघातात मृत्युमुखी पडलेल्या नागरिकांना शुक्रवारी गांधी चौकात सामूहिक श्रद्धांजली अर्पण आली.

अहमदाबादमध्ये एअर इंडियाचे विमान अपघातग्रस्त झाले. एअर इंडियाच्या विमानात १२ क्रू मेंबर्ससह २४२ लोक होते. यातून एका प्रवाशाचे प्राण वाचले. दरम्यान अपघातातील मृतांना शुक्रवारी संदीप जोशी मित्र मंडळ, गांधी चौक मित्र मंडळ तथा रामनगर मित्र मंडळाच्या संयुक्त विद्यमाने गांधी चौकात सामूहिक श्रद्धांजली अर्पण करण्यात आली.

या सामूहिक श्रद्धांजली कार्यक्रमात खा. अनुप धोत्रे, माजी महापौर विजय अग्रवाल समवेत बहुसंख्य नागरिक उपस्थित होते. सर्वप्रथम पंडित हेमंत शर्मा, पंडित गोपाल शर्मा, पंडित प्रमोद तिवारी, पं. हरीश शर्मा, पंडित भैरव शर्मा आदी पुरोहितांनी शांतीपाठ म्हणून सामूहिक मंत्रोच्चार केला.

जाणते राजे तर अनेक झाले, पण...
मंत्री गोरेंची शरद पवारांवर टीका

■ **महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. १४ :**
राज्याचे ग्रामविकास मंत्री जयकुमार गोरे यांनी राष्ट्रवादी काँग्रेस शरदचंद्र पवार पक्षाचे अध्यक्ष शरद पवार यांच्यावर खोचक टीका केली आहे. राज्यात व देशात अनेक जाणते राजे झाले, पण त्यांनी कधी विठूरायाकडे जाणारा पालखी मार्ग बनवण्याचे कष्ट घेतले नाही, असे ते म्हणालेत.

मंत्री जयकुमार गोरे यांनी आषाढी वारीच्या पार्श्वभूमीवर पंढरपूर व माळशिरस तालुक्यातील संतांचा पालखी मार्ग व तळांची पाहणी केली. तसेच वारकऱ्यांना उपलब्ध करून देण्यात येणाऱ्या सोईसुविधांचा आढावा घेतला. त्यानंतर पत्रकारांशी बोलताना त्यांनी शरद पवारांवर निशाणा साधला.

राज्यात व देशात अनेक जाणते राजे झाले. पण त्यांनी कधी विठूरायाकडे येणाऱ्या पालख्यांसाठी मार्ग बनवला नाही. याऊलट पंतप्रधान नरेंद्र मोदी व केंद्रीय मंत्री नितीन गडकरी यांनी यासाठी भरपूर काम केले. हे दोन्ही नेते दिल्लीत बसत असले तरी त्यांनी देशाला जोडण्याचे काम केले नाही. पंतप्रधान मोदींनी केवळ गरिबी हटावची घोषणाच केली नाही, तर त्यासाठी अनेक योजना आणल्या, असे मंत्री गोरे म्हणाले.

केव्हाही झुकणार नाही

जयकुमार गोरे यांनी शरद पवारांवर टीका करण्याची ही पहिलीच वेळ नाही. यापूर्वी मार्च महिन्यात त्यांनी आपले राजकारण संपले तरी चालेल, पण शरद पवारांपुढे झुकणार नाही अशी भूमिका व्यक्त केली होती.

माण खटावच्या लोकांनी बारामतीच्या पवारांवर प्रचंड प्रेम केले. पण आता त्यांना एका सामान्य कुटुंबातील मुलगा आमदार झाल्याचे त्यांना बघवत नाही. रेशन दुकानदाराचा मुलगा आमदार झाल्यामुळे पवारांना वाईट वाटत आहे. मी मंत्री झाल्याचे त्यांना मान्यच होत नाही. मी बारामतीपुढे झुकलो असतो तर माझी आमदारकी सोपी झाली असती. पण यामुळे आपल्या शेतात पाणी आले नसते, असे गोरे म्हणाले.

मुंबईत वीज वितरण परवान्याची महावितरणची मागणी

■ **महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. १४ :**
मुंबई शहरातील कुलाबा ते माहीम, पश्चिम उपनगरात बांद्रा ते दहिसर, पूर्व उपनगरात विक्रोळी ते चुनाभट्टी आणि मानखूर्द तसेच चेना व काजुपाडासह मीरा भाईंदर महानगरपालिका या सर्व क्षेत्रात महाराष्ट्र राज्य वीज वितरण कंपनी अर्थात महावितरणला वीज वितरणासाठी परवाना मिळावा, अशी मागणी करणारी याचिका कंपनीने महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाकडे दाखल केली आहे.

मुंबईत सध्या बेस्ट ही सार्वजनिक कंपनी आणि अदानी इलेक्ट्रिसिटी मुंबई लिमिटेड व टाटा पॉवर मुंबई या दोन खासगी कंपन्या वीज पुरवठा करतात. त्यांना समांतर परवाना देऊन महावितरणला मुंबईतही वीज पुरवठा करण्यास परवानगी मिळावी, अशी याचिका कंपनीने केली आहे. महावितरण सध्या मुंबई शहर व उपनगरातील वर उल्लेख केलेले क्षेत्र वगळता संपूर्ण महाराष्ट्रात वीज वितरण करते. मुंबई शहरातील मुलुंड व भांडूप या दोन उपनगरात महावितरण वीज पुरवठा करते.

महावितरण ही जगातील सर्वात मोठ्या वीज कंपन्यांपैकी एक आहे. कंपनी सध्या 3 कोटी 17 लाख वीज ग्राहकांना सेवा देते. कंपनीकडे 4,230 वीज उपकेंद्रे, सुमारे 25 हजार उच्च दाब फीडर्स, 9 लाख 60 हजार वितरण ट्रान्सफॉर्मर्स, 11 किलोव्होल्टच्या 3.64 लाख किलोमीटर लांबीच्या वाहिन्या, 33 किलो व्होल्टच्या 51,771 किलोमीटर लांबीच्या वाहिन्या असे प्रचंड वीज वितरण जाळे आहे.

महावितरण राज्यातील 457 शहरांना आणि 41,928 खेड्यांना वीज पुरवठा करते. मुंबईची सध्याची विजेची गरज 4 हजार मेगावॅट आहे तर महावितरण सध्या राज्यात दररोज 26 हजार मेगावॅट वीज पुरवठा करत आहे.

एमएसईबी आणि महावितरण असा कंपनीला गेल्या सुमारे ७० वर्षांचा महाराष्ट्राला वीज पुरवठा करण्याचा अनुभव आहे. कोस्टल मार्ग आणि मेट्रो जाळ्यासह मुंबईत मोठ्या प्रमाणात पायाभूत सुविधांची कामे सुरू आहेत. त्यामुळे कनेक्टिव्हिटी सुधारण्यामुळे निवासी रिअल इस्टेट क्षेत्रासह औद्योगिक, व्यावसायिक क्षेत्राचा मोठा विस्तार होत आहे.

डेटा सेंटर्सना मोठ्या प्रमाणात वीज लागते आणि अशी अनेक सेंटर्स मुंबईच्या पूर्व आणि पश्चिम उपनगरात विकसित करण्यात येत आहेत. या खेरीज सेवा क्षेत्रातील अनेक व्यवसायांचा विस्तार होत आहे. या सर्वांसाठी मोठ्या प्रमाणात वीज पुरवठ्याची गरज भासणार आहे.

महावितरणने रिसोर्स ॲडेक्वसी प्लॅननुसार राज्याची सध्याची 42 हजार मेगावॅटची विजेची क्षमता आगामी पाच वर्षात 81 हजार मेगावॅटवर नेण्यासाठी वीज खरेदी करार केले आहेत. यामध्ये हरित ऊर्जेवर भर दिला असून कंपनीला किफायतशीर दरात वीज मिळणार आहे. त्यामुळे महावितरणने प्रथमच आपल्या ग्राहकांसाठी वीजदरात कपातीचा प्रस्ताव आयोगासमोर सादर केला आहे.

रिसोर्स ॲडेक्वसी प्लॅनमुळे राज्याची विजेची गरज भागवून मुंबईतही वीज पुरवठा करण्याइतकी पुरेशी वीज महावितरणकडे उपलब्ध असेल. महाराष्ट्रासोबत मुंबईकरांनाही हरित आणि स्वस्त विजेचा लाभ होण्यासाठी महावितरणने आपल्याला मुंबईतही वीज वितरणाचा परवाना देण्याची मागणी आयोगाकडे केली आहे.

पाण्याचे दुर्भिक्ष्य : त्रस्त महिला धडकल्या नगर पालिकेवर

■ **महासागर प्रतिनिधी, वणी/यवतमाळ, दि. १४ :**
शहरातील महात्मा फुले चौक वार्ड क्रमांक २२ येथे पाण्याची भीषण समस्या निर्माण झाली आहे. अनियमित व अवेळी होणाऱ्या पाणी पुरवठ्यामुळे त्रस्त झालेल्या महिला थेट नगर पालिकेवर धडकल्या.

या वॉर्डात कधी नळांना पाणीच येत नाही, तर कधी रात्री उशिरा नळ येतात. पालिकेकडून होणाऱ्या अनियमित पाणी पुरवठ्यामुळे महिलांनी पालिकेवर धडक दिली.

अजित पवार यांच्या कार्यक्रमात गोंधळ घालण्याचा प्रयत्न
प्रहार जनशक्तीचे कार्यकर्ते आक्रमक

■ **वृत्तसंस्था, पुणे, दि. १४ :**
राज्यातील शेतकऱ्यांना सरसकट कर्जमाफी देण्यात यावी, तसेच दिव्यांगांना सहा हजार रुपये मासिक पेन्शन देण्यात यावे, या मागणीसाठी प्रहार जनशक्ती पक्षाच्या कार्यकर्त्यांनी उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांच्या कार्यक्रमात चांगलाच गोंधळ घातला.

गेल्या सात दिवसापासून प्रहार पक्षाचे प्रमुख बच्चू कडू यांचे आमरण उपोषण सुरू असतानाही सराकर दखल झोत नसल्याचे पाहून संतप्त कार्यकर्त्यांनी गोंधळ घालण्याचा प्रयत्न केला. त्यांच्या मागण्या मान्य करण्याची मागणी या आंदोलकांनी केली आहे.

पन्नास आयपॅड खरेदीची ऑर्डर रद्द
आठवडाभरात पुरवठा करण्यास ठेकेदाराचा नकार

■ **महासागर प्रतिनिधी मुंबई, दि. १४ :**
जानेवारी महिन्यातील मंत्रिमंडळ बैठकीत मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी ई-कॅबिनेट प्रणाली लागू करण्याचा महत्त्वाचा निर्णय घेतला. मात्र या निर्णयाच्या अंमलबजावणीत सातत्याने अडथळे येत आहेत.

आधी ५० आयपॅडची निविदा पुरवण्यासाठी एकही पुरवठादार पात्र ठरला नव्हता. आयपॅड एका आठवड्याच्या आत उपलब्ध करुन देण्याची महत्वपूर्ण अट त्यात होती. त्यानंतर ४ जून रोजी ५० आयपॅड पुरवठ्याची निविदा प्रक्रिया अटींशर्तीसह रेडियस सिस्टिम प्रा.लि.कंपनीला देण्यात आली. परंतु कंपनीने ५० आयपॅड एका आठवड्याच्या आत उपलब्ध करुन देणे शक्य होणार नाही असे सांगून पुरवठा करण्यास नकार दिला. त्यामुळे सामान्य प्रशासन विभागाला संपूर्ण निविदा प्रक्रियाच रद्द करावी लागली. ९ एप्रिल २०२५ रोजी पहिल्यांदाच या संदर्भात निविदा जारी करण्यात आली तेव्हा एकही पुरवठादार पात्र सापडला नाही. त्यामुळे १३ मे रोजी पुन्हा निविदा काढावी लागली होती. आता तीसुद्धा रद्द करावी लागली आहे. ५० आयपॅड एका आठवड्याच्या आत उपलब्ध करुन देणे शक्य होणार नसल्याचे ठेकेदाराने म्हटले आहे.

वरिष्ठ पत्रकारांसाठी ५०० कोटींची तरतूद करा
पत्रकारांच्या प्रश्नांकडे सरकारचे दुर्लक्ष; आंदोलनाशिवाय पर्याय नाही : संदीप काळे

■ **महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. १४ :**
राज्य शासनाने पत्रकारांसाठी सुरू केलेल्या सन्मान व कल्याण योजनांकडे गंभीरतेने लक्ष देण्याऐवजी हलगर्जीपणा केला जात आहे. निधी असूनही निर्णय होत नाहीत, योजना वर्षानुवर्षे प्रलंबित आहेत. सध्या ११ हजारांहून अधिक पात्र वरिष्ठ पत्रकार आपल्या सन्मानाची वाट पाहत आहेत. अशा परिस्थितीत आता आंदोलनाशिवाय पर्याय उरलेला नाही, असा ठाम इशारा व्हॉईस ऑफ मीडियाचे संस्थापक अध्यक्ष संदीप काळे यांनी सरकारला दिला.

शुक्रवारी माहिती महासंचालनालयात झालेल्या महत्त्वपूर्ण बैठकीत पत्रकारांच्या हक्क आणि सन्मान विषयक विविध मुद्द्यांवर संदीप काळे यांनी ठोस स्वरूपात भूमिका मांडली. पत्रकारांच्या सन्मानासाठी स्वतंत्र आर्थिक लेखाशीर्ष तयार करावे, तसेच आरोग्यविषयक योजना ट्रस्टच्या माध्यमातूनच चालवाव्यात, अशी स्पष्ट शिफारस त्यांनी उपस्थित अधिकाऱ्यांना केली.

सध्या सरकारकडे पत्रकार सन्मान योजनांसाठी १२० कोटी रुपयांचा निधी जमा असूनही, योजनेच्या प्रभावी आणि नियमित अंमलबजावणीसाठी ५०० कोटी रुपयांची निश्चित तरतूद करणे आवश्यक आहे. यासाठी स्वतंत्र लेखाशीर्ष आवश्यक असल्याचे त्यांनी ठणकावून सांगितले. निधी असूनही जर योजनांचा लाभ पत्रकारांपर्यंत पोहोचत नसेल, तर हा अन्याय आहे, असे मतही त्यांनी मांडले.

राज्यभरातील अडीच हजारांहून अधिक वरिष्ठ पत्रकारांपर्यंत सन्मान योजना प्रभावीपणे पोहोचवण्यासाठी आवश्यक असलेल्या सुधारणा त्यांनी सविस्तरपणे मांडल्या. सन्मानासाठी पात्रतेची अट ३० वर्षांऐवजी २० वर्षांची पत्रकारिता करावी, सेवानिवृत्तीची वयोमर्यादा ६० ऐवजी ५८ वर्षे करावी, निष्कलंक सेवा बजावलेल्या पत्रकारांसाठी स्वतंत्र समिती स्थापन करावी, आणि जनसंपर्क विभागाकडे वरिष्ठ पत्रकारांची अद्ययावत नोंद उपलब्ध करून द्यावी, या सर्व मागण्यांवर भर दिला.

सध्या ४०१७ वरिष्ठ पत्रकारांची अधिकृत नोंद असून, त्यांना सन्मान दिल्यास सरकारवर केवळ ६.२८ कोटी रुपये खर्च येतो. दरवर्षी फक्त ४० लाख रुपयांची तरतूद पुरेशी ठरेल – ही रक्कम शासनाच्या दृष्टीने अत्यंत तुच्छ आहे. त्याशिवाय मध्यप्रदेशात ८५०० पत्रकारांना दरवर्षी २० हजार रुपये मानधन दिले जाते, हे उदाहरण देत महाराष्ट्रानेही यात मागे राहू नये, असे त्यांनी स्पष्टपणे सांगितले.

शासनाच्या जीवनगौरव पुरस्काराने सन्मानित झालेल्या पत्रकारांना, पुरस्कार जाहीर होताच थेट वरिष्ठ पत्रकार सन्मान योजनेचा लाभ लागू करण्यात यावा. शासनमान्य पेपर, टीव्ही, आणि १ लाखापेक्षा ज्यांचा रिच आहे त्यांना आधिस्वीकृती देण्यात यावी. आता आधिस्वीकृती असणाऱ्या माध्यमाना दुप्पट कोटा देण्यात यावा. आचार्य बाळशास्त्री जांभेकर पत्रकार सन्मान योजना तातडीने अंमलात आणण्याची गरज असल्याचे ते म्हणाले.

या योजनेसाठी १०० कोटी रुपये शंकरराव चव्हाण सुवर्णमहोत्सवी पत्रकार कल्याण निधीमध्ये ठेवले गेले असले, तरी ११,००० हून अधिक पात्र पत्रकारांना आजवर केवळ २० हजारांचेही मानधन मिळालेले नाही. ही योजना सध्या बँक व्याजावर अवलंबून असल्याने अंमलबजावणीत सातत्य राहत नाही.

त्यामुळे मध्यप्रदेश सरकारच्या धर्तीवर माहिती व जनसंपर्क विभागाअंतर्गत स्वतंत्र लेखाशीर्ष तयार करून दरवर्षी किमान २५ ते ३० कोटी रुपयांची तरतूद करण्यात यावी, अशी ठोस व दूरदृष्टीची मागणी संदीप काळे यांनी बैठकीत उपस्थित अधिकाऱ्यांसमोर ठेवली.

या बैठकीदरम्यान शासनाच्या वतीने काही सकारात्मक संकेत देण्यात आले असून, लवकरच या प्रस्तावांवर निर्णय घेतला जाईल, अशी अपेक्षा व्हॉईस ऑफ मीडियाचे संस्थापक अध्यक्ष संदीप काळे यांनी व्यक्त केली.

दादाभाऊ अभंग यांना डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर समाजभूषण पुरस्कार

■ **महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. १४ :**
भीमा कोरेगाव विजयस्तंभ अतिक्रमण व जागेचा मालकी हक्क ही प्रशासकीय व न्यायालयीन लढाई मागील पंधरा वर्षे लढत असलेले तसेच स्तंभलेखन करून जनजागृती आणि सामाजिक प्रबोधन करणारे दादाभाऊ अभंग यांना महाराष्ट्र सरकारचा डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर समाजभूषण पुरस्कार मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या उपस्थितीत उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या हस्ते यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई येथे प्रदान करण्यात आला.

यावेळी मंत्री संजय शिरसाट, भरत गोगावले, संजय राठोड, सामाजिक न्याय विभागाचे प्रधान सचिव डॉ हर्षदीप कांबळे उपस्थित होते.

दादाभाऊ अभंग हे स्तंभलेखक व राजकीय विश्लेषक असून त्यांनी महाराष्ट्रातील विविध वृत्तपत्रातून प्रचंड लेखन करून सर्वसामान्य माणसांना न्याय देण्यासाठी व अन्यायाच्या विरोधात वाचा फोडण्याचे काम केले आहे. शेतकरी, कामगार , मजूर, महिला, अपंग व इतर सामाजिक घटकांना न्याय मिळावा यासाठी त्यांनी सतत वृत्तपत्रातून लेखन केले आहे. महापुरुषांच्या विचारधारेवर चालणारे विचारवंत म्हणून त्यांची ओळख आहे.

मागील पंधरा वर्षापासून भीमा कोरेगाव विजयस्तंभ अतिक्रमण प्रशासकीय व न्यायालयीन लढा लढत असून महाराष्ट्र शासनाने त्यांच्या कार्याची दखल घेत त्यांना भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर समाजभूषण पुरस्कार प्रदान केला आहे.

या पुरस्कारासाठी मला अनेकांनी सहकार्य केले त्यांचे मी आभार मानतो. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या नावाचा हा पुरस्कार मला मिळाला त्याचा मला खूप आनंद आहे, अशी प्रतिक्रिया अभंग यांनी दिली.

हा पुरस्कार डॉ बाबासाहेब आंबेडकर, भीमा कोरेगाव येथे १ जानेवारी १८१८ रोजी लढलेले सर्व शूरवीर सैनिक, आई वडील तसेच मला नेहमी साथ देणारे आणि सर्व सहकाऱ्यांना समर्पित करीत असल्याची भावनाही त्यांनी बोलून दाखविली. हा पुरस्कार मिळाल्याबद्दल भीमा कोरेगार विजयस्तंभ समितीचे पदाधिकारी व चाहत्यांनी त्यांचे अभिनंदन केले आहे.

नागपूरमध्ये साफसफाई व्यवस्था कोलमडली

■ महासागर प्रतिनिधी
नागपूर, दि. १४ :

संपूर्ण नागपुरातून स्वच्छते संदर्भातल्या प्रचंड तक्रारी येत आहेत. ठिकठिकाणी कचऱ्याचे साम्राज्य आहे. गटारी तुंबल्या आहे. प्रशासनाचे अधिकारी मात्र गायब आहेत. जनतेचा आवाज ऐकणारा एकही अधिकारी नाही काय? नागपूर महानगरपालिकेची यंत्रणा भगवान भरोसे सुरू आहे काय?, असा थेट संतप्त सवाल करीत आमदार संदीप जोशी यांनी आयुक्तांना निवेदन देऊन तात्काळ दखल घेण्याची मागणी केली आहे.

आमदार जोशी यांनी अलीकडेच रामकृष्ण नगर, धंतोली, जागृती कॉलनी, बजाज नगर, सुरेंद्रनगर आदी भागांमध्ये जनसंवाद कार्यक्रम घेतले. या संवादांत नागरिकांनी मोठ्या प्रमाणावर साफसफाई संदर्भातील तक्रारी केल्या. आठ आठ, दहा पंधरा दिवस घरासमोर साफसफाई होत नाही, अशा स्वरूपाच्या तक्रारी नागरिकांनी केल्या आहेत.

जनसंवाद कार्यक्रमातून आमदार

आमदार संदीप जोशींचा तीव्र शब्दांत मनपावर निशाणा

जोशी यांचा हात पकडून नेत काहींनी परिसरातील झाडाझुडपांचे ढिगारे व कचऱ्याचे ढीग दाखवले. आमदारांचा हात पकडुन नेण्यापर्यंत नागरिकांचा संताप पोचला असल्याचे आमदार जोशी यांनी म्हटले आहे.

पूर्वी ज्या ठिकाणी गटार रेषा चोक होत असे, तिथे ते स्वच्छ करण्याचा प्रयत्न तरी होत असे. पण आता फक्त नवीन ड्रेनेज लाइन टाकण्याचे प्रस्ताव पाठवले जात आहेत. पावसाळा तोंडावर असतानाही गटारांची साफसफाई केवळ औपचारिकतेपुरती उरते, ही अत्यंत दुर्दैवी बाब असल्याचे जोशी यांनी नमूद केले.

आमदार जोशी यांनी सुचवले की, अतिरिक्त आयुक्त दर्जाचे अधिकाऱ्यांनी रस्त्यावर उतरून सफाई कर्मचाऱ्यांच्या कामांची पाहणी करावी, रजिस्टर तपासावे, दिलेली बीट व्यवस्थित पार पडली आहे की नाही याची खात्री करावी. जबाबदारी झटकणाऱ्या जमादारांवर कठोर कारवाई करणेही अत्यावश्यक असल्याचे त्यांनी स्पष्ट केले.

महानगरपालिकेत ३८०० नियमित व ४००० कंत्राटी कर्मचारी असूनही सफाईची ही दुरवस्था का, असा प्रश्न उपस्थित करत, या सात हजार कर्मचाऱ्यांच्या ताकदीवरही जर नागपूरमध्ये सफाई व्यवस्था ढासळलेली असेल, तर ती मनपाच्या बेजबाबदार व निष्क्रिय प्रशासनाची लक्षणं आहेत, अशी खरमरीत टीका संदीप जोशी यांनी केली.

शहरातील रामकृष्ण नगर, देव नगर, धंतोली, रामदास पेठ, फ्रेंड्स कॉलनी, आकार नगर यासह अनेक भागांतून याबाबत जोरदार नाराजी व्यक्त केली जात आहे. येत्या काळात जर यावर तातडीने पावले उचलली नाहीत, तर नागरिकांचा असंतोष उफाळून येण्याची शक्यता वर्तवली जात आहे.

श्रीरामलल्लाच्या पेंटिंगला इंडिया बुक ऑफ रेकॉर्डचे नामांकन

■ महासागर प्रतिनिधी
नागपूर, दि. १४ :

नागपुरातील हौशी चित्रकार शितल श्रीधर दप्तरी यांच्या अयोध्येतील रामललाच्या सर्वात मोठ्या आकाराच्या पेंटिंगला इंडिया बुक ऑफ रेकॉर्ड्सकडून रेकार्ड पेंटिंग म्हणून मान्यता मिळाली आहे.

या पेंटिंगमध्ये रामाची उंची अयोध्येच्या रामाच्या मूर्ती इतकीच म्हणजे 51 इंच आहे. हे पेंटिंग 6 फूट उंच आणि 3.5 फूट रुंद आहे. ते बुस्ट्रो ड्राइंग शीट, ॲक्रिलिक रंग आणि ओएचपी पेन वापरून केले आहे. यांत रामाच्या जटाभारापासून पावलांपर्यंत रामाची विविध नावे लिहिली आहेत. चित्राच्या पार्श्वभूमीवर 351 वेळा श्रीराम असे लिहिले आहे.

रामलला ज्या कमळामधे उभी आहे, त्या कमळावर भारतीय प्रमाणित 22 भाषांमध्ये जय श्रीराम असे लिहिले आहे. श्री विष्णूंचे दहा अवतार रामललाच्या दोन्ही बाजूला रंगविले आहेत. रामाच्या चित्राला श्री हनुमान आणि विष्णू वाहन गरुड यांच्याशिवाय पूर्णता येत नाही. ते रामाच्या दोन्ही पावलांच्या बाजूला काढले आहेत. कमळ ज्या चौथऱ्यावर आहे त्यावर श्रीरामनाम संकीर्तनम हे 108 ओळींचे स्तोत्र लिहिले आहे.

शेतकऱ्यांना पारदर्शक कर्ज वितरणासाठी १६ ते २२ जून कालावधीत पिक कर्ज वितरण सप्ताह : जिल्हाधिकारी

■ महासागर प्रतिनिधी, नागपूर, दि. १४ :

जिल्ह्यातील कोणताही शेतकरी पिक कर्जापासून वंचित राहू नये या उद्देशाने दिनांक 16 ते 22 जून या कालावधीत खरीप 2025 पिक कर्ज वाटप सप्ताह प्रत्येक बँकेत साजरा करण्याचे निर्देश जिल्हाधिकारी डॉ. विपीन इटनकर यांनी दिले. नागपूर जिल्ह्यातील प्रत्येक बँक शाखेत तालुकानिहाय सर्व तहसीलदार, गटविकास अधिकारी, तालुका कृषी अधिकारी आणि बँकेचे शाखा व्यवस्थापक यांनी एकत्र बसुन याचे परिणामकारक नियोजन करण्यास त्यांनी संबंधित अधिकाऱ्यांना सांगितले.

जिल्हाधिकारी कार्यालयात पीककर्ज वाटपाबाबत आयोजित बैठकीत ते बोलत होते. याबैठकीस जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी रवींद्र मनोहरे व वरिष्ठ अधिकारी उपस्थित होते.

नागपूर जिल्ह्यात दि 12 जून 2025 अखेर पिक कर्ज वाटपाची प्रगती अत्यंत असमाधानकारक असून यामध्ये सुधारणा झाली पाहिजे. शेतकऱ्यांची कोणतीही गैरसोय होऊ नये यासाठी संबंधित अधिकाऱ्यांनी अधिक खबरदारी घेऊन पीककर्जाबाबत अर्जाची प्रक्रिया, आवश्यक असणारे कागदपत्रे, पात्र लाभार्थी निवड याबाबत स्वतंत्र शिबीरे घेऊन शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन करण्याचे निर्देश त्यांनी अधिकाऱ्यांना दिले.

कर्जवाटप शिबीरात पर्यवेक्षण करण्याकरीता तहसीलदार यांनी तालुक्यातील महसूल, कृषि, ग्राम विकास आणि सहकार विभागाच्या क्षेत्रीय अधिकारी / कर्मचारी यांची नोडल अधिकारी म्हणून नेमणूक करतील.

सदर नोडल अधिकारी सप्ताहाच्या कालावधीत दररोज किमान 3 तास नेमून दिलेल्या बँक शाखेला भेट देऊन अधिकाधिक पात्र शेतकऱ्यांना सुलभरित्या कर्ज वाटप कसे होईल याची काळजी घेतील असे त्यांनी स्पष्ट केले.

पिक कर्ज वाटप मेळाव्यात शेतकऱ्यांना त्यांच्या पिक कर्ज अर्जाची प्रक्रिया, पात्रता, आवश्यक कागदपत्रे याबाबत सविस्तर मार्गदर्शन अधिकाऱ्यांनी केले पाहिजे. सर्व बँक शाखा व्यवस्थापकांनी कर्ज प्रस्तावांची छाननी व मंजूरी प्रक्रियेसाठी तयारी ठेवून कर्ज वाटप मेळाव्यात कर्जाचे वितरण करण्याचे निर्देश त्यांनी दिले.

शेतकऱ्यांचे ॲग्रीस्टॅक पोर्टल वर फार्मर आयडी करून देण्याचा या मोहिमेत अंतर्भाव करावा यासाठी महसूल, ग्राम विकास, सहकार आणि कृषि विभागाच्या क्षेत्रीय कर्मचाऱ्यांनी याबाबतची प्रचार प्रसिद्धी करावी, असेही त्यांनी स्पष्ट केले.

बेटिया शक्ती फाउंडेशनतर्फे शैक्षणिक साहित्य वाटप

■ महासागर प्रतिनिधी,
नागपूर, दि. १४ :

बेटियां शक्ती फाउंडेशन या सामाजिक संस्थेकडून कोरोना काळ वगळता दरवर्षी विदर्भातील गरजु शालेय विद्याथीर्नीना मोफत शैक्षणिक साहित्य वाटप केल्या जाते. यावेळी संस्थेकडून २००० पेक्षा अधिक शालेय विद्यार्थिनीना मोफत शैक्षणिक साहित्य वितरित केल्या जाणार असून पीएमबिएस कॉन्वेंट एंड कॉलेज दिघोरी मध्ये आयोजित एका कार्यक्रमात विद्यार्थिनीना शालेय साहित्य वाटप करून या उपक्रमाचा शुभारंभ करण्यात आला.

विदर्भातील शालेय विद्याथीर्नींना आर्थिक स्थिती मुळे शिक्षण घेण्यास अडचण निर्माण होऊ नये म्हणून मोफत शालेय साहित्य वाटप वितरणचा उपक्रम सन २०१८ मध्ये सुरु करण्यात आला. कोरोना काळातील एक शैक्षणिक सत्र वगळता आज पर्यंत या उपक्रमातंर्गत तब्बल ११,००० शालेय विद्यार्थिनीना शालेय साहित्य मोफत वितरित करण्यात आले. बेटियां शक्ती फाउंडेशनच्या संरक्षक मेघना सहस्त्रबुध्दे यांच्या जन्मदिनाचे औचित्य साधून क्लिक टू क्लाउड कंपनीचे सर्वेसर्वा प्रशांत मिश्रा व सुरुची स्पाइसेस प्रा.लि.यांच्या सहकार्याने या उपक्रमाचा शुभारंभ करण्यात आला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्रा. डी. वाय.डोंगरे होते. फाउंडेशनचे मुख्य मार्गदर्शक अरविंद पाठक, प्रभाकर आकोटकर, महिला विभागाच्या प्रमुख शुभांगी नांदेकर, शिवानी शाहू यांचे सह राजेश अलोने, लक्ष्मण गोमासे, संजय सावनसूखा, योगेश साळवे यांचे सहअनेक पालक कार्यक्रमास उपस्थीत होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक फाउंडेशनचे अध्यक्ष श्रीधर आडे यांनी व सूत्रसंचालन प्राचार्या ऋतुजा डोंगरे यांनी केले.

नुगा बेस्ट उपचार पद्धती शिबिर

■ महासागर प्रतिनिधी,
नागपूर, दि. १४ :

मोठा ताजबाग, उमरेड रोड, दिघोरी चौक समर्पण नर्सिंग होम जवळ नुगा बेस्ट व्दारा आयोजित विशेष मार्गदर्शन शिबिराचे आयोजन करण्यात आले आहे. याठिकाणी थर्मल थेरेपी पध्दतीने उपचार करण्यात येणार आहे.हे शिबिर पूर्णतया निःशुल्क आहे. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी नुगा बेस्टचे विभागिय व्यवस्थापक प्रशांत उके यांनी सांगितले की थर्मल थेरेपी व्दारे पाठदुखी, कंबरदुखी, मांसपेशीवरील ताणतणाव, अन्य शारीरिक समस्येसाठी ही चिकित्सा प्रभावीपणे काम करते.

महाराष्ट्र ज्येष्ठ नागरिक महासंघ फेस्कॉम पूर्व विदर्भ प्रादेशिक विभागचे सचिव डॉ. दीपक शेंडेकर प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. डॉ. दीपक शेंडेकर यांनी आपले मनोगत व्यक्त करताना सांगितले की ही उपचारपद्धती शरीरासाठी उत्तम आहे. त्यामुळे प्रकृती चांगली राहील आणि शरीराचे कोणत्याही प्रकारचे नुकसान होत नाही. कार्यक्रमाच्या यशस्वितेसाठी नंदीनी पाटील, सिमा जैन, दीपक नक्षणे व प्रणाली ने भरपूर परीश्रम घेतले. कार्यक्रमाला कॅप्टन प्रभाकर विंचुरकर, डॉ. अशोक बोरकर, रमेश बेलगे, सुरेश धनजोडे, शुभांगी बोरकर आदि वरिष्ठ नागरिक मोठया संख्येने उपस्थित होते. या निःशुल्क सेवेचा लाभ नागरिकांनी घ्यावा असे आवाहन शिल्पा उके आणि वैष्णवी दहाट यांनी केले आहे.

लिटू व ग्रीन लाईफ सोल्युशन्समध्ये सामंजस्य करार

■ महासागर प्रतिनिधी,
नागपूर, दि. १४ :

एलआयटी विद्यापीठाने 21 मे रोजी ग्रीन लाईफ सोल्युशन्स प्रायव्हेट लिमिटेडसोबत औद्योगिक व रासायनिक प्रक्रियांमध्ये सौरऊर्जेच्या वापरावर लक्ष केंद्रित करणारी एक भविष्यकालीन कार्यशाळा स्थापन करण्यासंदर्भात सामंजस्य करार केला आहे. शाश्वत ऊर्जा शिक्षण व नवोपक्रम पुढे नेण्याच्या दिशेने हे सहकार्य पाऊल ठरणार आहे.

एलआयटी विद्यापीठाच्या वतीने डॉ. प्रतिभा अग्रवाल व ग्रीन लाईफ सोल्युशन्स प्रायव्हेट लिमिटेडचे प्रतिनिधित्व करणारे अमित देवतळे यांनी या सामंजस्य करारावर स्वाक्षरी केली. एलआयटी विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. अतुल वैद्य, एलआयटी विद्यापीठाच्या सहायक प्राध्यापक डॉ. साधना रायलू व ग्रीन लाईफ सोल्युशन्स प्रायव्हेट लिमिटेडचे नेहा पटेल, अमित देशपांडे यांच्या सन्माननीय उपस्थितीत हा स्वाक्षरी समारंभ पार पडला.

कार्यशाळेत सहभागी व्यक्तींना सौर ऊर्जेच्या मूलभूत गोष्टींसंदर्भात व्यापक माहिती देणे, औद्योगिक व रासायनिक प्रक्रियांमध्ये सौर ऊर्जेच्या वापरातील नवीनतम घडामोडींची माहिती देणे, सौर-चालित कार्बन कॅप्चर व सी ओ2 वापरासाठी अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाचा शोध घेणे, वास्तविक जगातील औद्योगिक प्रणालींमध्ये सौर ऊर्जा एकत्रित करण्यासाठी संकल्पनात्मक व डिझाइन विचारसरणीमध्ये अनुभव प्राप्त करून देणे, हायड्रोजन उत्पादन, कार्बन कॅप्चर, शाश्वत प्रक्रिया हीटिंग व कचरा व्यवस्थापनातील उदयोन्मुख सौर तंत्रज्ञानावर प्रकाश टाकणे, विविध उद्योगांमध्ये सौर यंत्रणा तैनात करण्यासाठी व्यावहारिक डिझाइन विचारसरणीला चालना देणे यावर कार्यशाळेत भर दिला जाणार आहे. अप्लाईड फिजिक्स विभागाचे डॉ. विजय पावडे व जनरल इंजिनियरिंग विभागाचे डॉ. प्रमोद बेलखोडे सामंजस्य करारांतर्गत येणा-या सर्व बाबींचे समन्व्यक राहतील.

स्पा-मसाज पार्लरमधील सेक्स रॅकेटवर छापा

■ महासागर प्रतिनिधी,
नागपूर, दि. १४ :

गणेशपेठ पोलिस ठाण्याच्या हद्दीत जाधव चौकातील राहुल कॉम्पलेक्स मधली दुसरा माळ्यावरील ब्लॉसम सलून मध्ये सुरु असलेल्या सेक्स रॅकेटवर पोलिसांनी छापा घातला. या छाप्यात दोन विद्यार्थिनींना देहव्यापार करताना पोलिसांनी ताब्यात घेतले तर मसाज पार्लरच्या मालकाला अटक केली. प्रणय केशव गणवीर (वय 27, रा. शिव मंदिर जवळ, वानाडोंगरी, एमआयडीसी) असे दलालाचे नाव आहे.

पोलिसांनी दिलेल्या माहितीनुसार, गणेशपेठ पोलिस ठाण्याच्या हद्दीत जाधव चौकात राहुल कॉम्पलेक्समधील दुसऱ्या माळ्यावर प्रणय गणवीर याने एक दुकान भाड्याने घेतले होते. त्यात त्याने ब्लॉसम सलून अँड स्पा-मसाज पार्लर सुरु केले. प्रणय हा गेल्या अनेक वर्षांपासून देहव्यापार करीत होता. त्याचे गुन्हे शाखेच्या एसएसबीमधील काही कर्मचाऱ्यांशी अर्थपूर्ण संबंध होते. त्याने मसाज पार्लर आणि स्पा करण्यासाठी काही तरुणींना दुकानात ठेवले होते. मात्र, त्या तरुणींकडून तो देहव्यापार करवून घेत होता. गेल्या अनेक दिवसांपासून हा देहव्यापार सुरु होता. वरिष्ठ पोलिस निरीक्षक संजय मेंढे रुजू होताच त्यांना या देहव्यवसायाबाबत माहिती मिळाली. त्यांनी लगेच पथकाला कारवाई करण्याचे आदेश दिले. दोन पोलिस उपनिरीक्षकांनी पाळत ठेवली. बनावट ग्राहक मसाज सेंटरमध्ये पाठवला. प्रणय गणवीर याने पाच हजार रुपये घेतले आणि काही मुलींचे फोटो दाखवले.फोटोतून मुलींची पसंती दर्शविल्यानंतर काही वेळातच दोन मुली पार्लरमध्ये आल्या. मुलींनी बनावट ग्राहकाला खोलीत नेले. काही वेळातच दबा धरुन बसलेल्या पोलिसांनी छापा घातला. या छाप्यात दोन्ही तरुणींना पोलिसांनी ताब्यात घेतले. या प्रकरणी गणेशपेठ पोलिसांनी गुन्हा दाखल करुन प्रणव गणवीर याला अटक केली. ही कारवाई पीआय संजय मेंढे, पीएसआय मल्हारी डोईंडे, वीरेंद्र नाचन, पोलिस हवालदार समीर शेख, पवन मालखेडे, वैभव यादव, ललित लोखंडे, सागर धवन आणि कांचन यांनी केली.

काळीजफूल ललितलेख संग्रहाला पुरस्कार

■ महासागर प्रतिनिधी, नागपूर, दि. १४ :

शिवाबाबा वाघ प्रतिष्ठान तर्फे आयोजित २०२४ चा राज्यस्तरीय सर्वोत्कृष्ट साहित्यकृती पुरस्कार सोहळा पांडुरंग कृपा लॉन्स, पिंपळगाव जलाल, ता. येवला जि. नाशिक येथे संपन्न झाला .प्रतिष्ठान तर्फे देण्यात येणाऱ्या पुरस्काराचे हे ४ थे वर्ष होते. यात नागपूरच्या लेखिका वर्षा किडे कुळकर्णी यांच्या 'काळीजफूल' या ललितलेख संग्रहास सर्वोत्कृष्ट प्रथम पुरस्कार प्रदान करण्यात आला.

याप्रसंगी व्यासपीठावर प्रतिष्ठानच्या उपाध्यक्ष यमुना अशोक नारळकर, डॉ. प्रकाश कुळकर्णी, लेखिका वर्षा किडे कुळकर्णी, प्रतिष्ठानच्या मार्गदर्शक अंजना शहादू वाघ, काव्यवाचन स्पर्धा अध्यक्षा मृणाल गिते, परीक्षक - स्वाती ठुबे, डॉ मंगल सांगळे, सुप्रसिद्ध चित्रकार अरविंद शेलार, राम गायकवाड ही मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. स्मृतीचिन्ह, सन्मानपत्र व३०,००० रुपये रोख रक्कम व स्मरणिका असे पुरस्काराचे स्वरुप होते.

लेखिका वर्षा किडे कुळकर्णी यांच्या 'जाणीव नेणीव' या वैचारिक लेखसंग्रहास २०२४ चा वाङ्.मय परिषद बडोदे व अक्षरसागर कोल्हापूर असे पुरस्कार प्राप्त झाले आहेत.'झिरो मॅरेज', 'ट्रोलधाड', 'गुंतता हृदय हे', 'वेध अंतरंगाचा' या त्यांच्या साहित्यकृतींना अखिल भारतीयस्तरीय व राज्यस्तरीय साहित्य स्पर्धेत अनेक पुरस्कार प्राप्त झाले आहेत. याप्रसंगी डॉ. प्रकाश कुळकर्णी यांना दिल्ली येथे केंद्र सरकार आयोजित 'सेव्ह एनर्जी प्रोजेक्ट' स्पर्धेत संपूर्ण भारतातून प्रथम पुरस्कार प्राप्त झाल्याबद्दल अभिनंदन करण्यात आले.

४०८५ वाहन चालकांवर कारवाई

■ महासागर प्रतिनिधी,
नागपूर, दि. १४ :

वाहतूक शाखा पोलिसांनी मोटार वाहन कायद्यान्वये विविध कलमांखाली एकूण 4,085 वाहन चालकांवर कारवाई करून 2,72,850 रुपयांचा दंड वसूल केला. त्याचप्रमाणे शहर पोलिसांनी महाराष्ट्र दारूबंदी कायद्यान्वये 3 व एनडीपीएस अन्वये 1 अशा 4 प्रकरणात 6 आरोपींवर कारवाई करून 2,79,350 रुपयांचा माल जप्त केला.

तसचे महाराष्ट्र जुगार कायद्यान्वये 1 प्रकरणात 7 जुगाऱ्यांवर कारवाई करून 42,700 रुपयांचा मुद्देमाल जप्त करण्यात आला. वरील सर्व मोहीम एकत्रितरित्या नागपूर शहर पोलिसांतर्फे राबविण्यात आली.

या पुढेही कारवाई प्रभावीपणे राबविण्यात येणार असून वाहनचालकांनी वाहन चालविताना वाहनासंबंधी सर्व कागदपत्रे जवळ बाळगावित असे आवाहन वाहतूक शाखेतर्फे नागरिकांना करण्यात आले आहे.

घरात घुसून तरुणीवर लैंगिक अत्याचार, युवकाला अटक

■ महासागर प्रतिनिधी,
नागपूर, दि. १४ :

हिंगणाजवळील गुमगाव येथील एका कंपनीत काम करणाऱ्या तरुणीच्या घरात घुसून सहकारी कर्मचारी युवकाने लैंगिक अत्याचार केला. या प्रकरणी तरुणीने वडिलांना घडलेली हकीकत सांगून हिंगणा पोलिस ठाण्यात तक्रार केली. ही घटना मंगळवारी रात्री दहा वाजता घडली. या प्रकरणी पोलिसांनी लैंगिक अत्याचाराचा गुन्हा दाखल करुन आरोपी युवकास अटक केली. हितेंद्र संतलाल मंडलिये (22, रा. भंडारा) असे आरोपी युवकाचे नाव आहे.

हिंगणा पोलिसांनी दिलेल्या माहितीनुसार, पीडित 19 वर्षीय तरुणी स्विटी (काल्पनिक नाव) ही मूळची वर्धा येथील असून गुमगाव येथील फफ्लिपकार्ट कंपनीत वस्तू पॅकेजिंग करण्याच्या कामासाठी नोकरीवर आहे. त्याच कंपनीत हितेंद्र मंडलिये हासुद्धा काम करतो. दोघेही कंपनीत सोबत काम करीत असल्यामुळे त्यांची ओळख आहे. स्विटी ही मंगळवारी वर्धा येथे गेली होती. तेथून ती बसने रात्री नऊ वाजता नागपुरात परतली. ती डोंगरगाव येथील बसस्थानकावर उतरली. तिने कंपनीत काम करणाऱ्या एका युवकाला फेन करुन घरापर्यंत सोडण्याबाबत विनंती केली.

मात्र, तो कामात असल्यामुळे त्याने नकार दिला. त्यामुळे स्विटीने हितेंद्रला फेन केला. त्याने लगेच होकार देऊन काही मिनिटातच तिला घ्यायला पोहचला. दोघेही दुचाकीने स्विटीच्या रुमवर पोहचले. तिची मैत्रिण गावी गेल्यामुळे ती घरात एकटीच होती. त्यामुळे तिने हितेंद्रला घरात न घेता बाहेरुनच जाण्यास सांगितले. मात्र, तीच संधी हेरुन हितेंद्रने तिला पिण्यासाठी पाणी मागितले. त्यासाठी तो घरात आला आणि बसला. स्विटीने पाणी दिल्यानंतर त्याने तिला शारीरिक संबंधाची मागणी केली. मात्र, तिने स्पष्ट नकार देऊन घरातून जाण्यास सांगितले. मात्र, हितेंद्रने तिच्याशी अश्लिल चाळे केले.

त्यानंतर तिच्याशी बळजबरीने शारीरिक संबंध प्रस्थापित केले. ती रडायला लागली आणि तिने लगेच घरी जाण्याचा निर्णय घेतला. तर हितेंद्र हा तिच्या घरून पळून गेला.

जिल्ह्यात १५ ते 30 जून सिकलसेल पंधरवाडा

■ महासागर प्रतिनिधी,
नागपूर, दि. १४ :

राष्ट्रीय सिकलसेल इलिमिनेशन मिशन अंतर्गत नागपूर जिल्ह्यात 15 ते 30 जून सिकलसेल पंधरवाडा राबविण्यात येणार असून 19 जूनला जागतिक सिकलसेल दिन कार्यक्रम होईल.

या मिशनची सुरुवात 1 जुलै 2023 पासून करण्यात आली. सन 2024 -25 या वर्षात सिकलसेल कार्यक्रमात नागपूर जिल्हा महाराष्ट्रातून सर्वप्रथम आल्यामुळे जिल्हाधिकारी विपीन ईटनकर, मुख्य कार्यकारी अधिकारी विनायक महामुनी, जिल्हा आरोग्य अधिकारी डॉ. राजकुमार गहलोत, जिल्हा शल्य चिकित्सक डॉ. निवृत्ती राठोड, जिल्हा माता बाल संगोपन अधिकारी डॉ. रेवती साबळे व सिकलसेल समन्वयक प्राजक्ता चौधरी यांना शासन स्तरावर सन्मानित करण्यात आले आहे.

या कार्यक्रमांतर्गत 11 ते 17 डिसेंबर सिकलसेल नियंत्रण सप्ताह आहे. 15 ते 30 जून सिकलसेल पंधरवाडात डागा स्त्री रुग्णालयामार्फत जिल्हा, स्त्री, उपजिल्हा, ग्रामीण, रुग्णालये, आरोग्यवर्धिनी केंद्र व आरोग्य उपकेंद्रांत शिबिरे होतील.शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व इंदिरा गांधी शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयातही शिबिर होईल. आदिवासी विकास विभागांच्या सहकार्याने जिल्ह्यातील सर्व एकलव्य मॉडेल निवासी शाळा, आश्रम शाळांमधील सर्व विद्यार्थ्यांची एचएलएलद्वारे सोल्युब्लिटी व सीबीसी तपासणीसाठी रक्त नमुने संकलित केले जातील. आवश्यकतेनुसार सोल्युबिलिटी तपासणी करून संशयित नमुन्यांची एचएलएलद्वारे एचपीएलसी तपासणी केली जाईल. विद्यार्थ्यांना सिकलसेलबाबत मार्गदर्शन केले जाईल.सर्व शिबिरांमध्ये जास्तीत जास्त व्यक्तींची सिकलसेल तपासणी, समुपदेशन व गरजेनुसार औषधोपचार केला जाईल.

जिल्ह्यातील 154 आरोग्य सेवा केंद्रांवर एकूण 1540, 56 प्राथमिक आरोग्य केंद्रांवर 840, 2 नागरी प्राथमिक आरोग्य केंद्रांवर 30, 11 ग्रामीण रुग्णालयात 220, 2 उपविभागीय रुग्णालयात 50, 1 स्त्री रुग्णालयात 50, मेडिकल व मेयोत 150, असे एकूण 2880 तपासण्या केल्या जातील. सिकलसेल कार्यक्रमाबाबत प्रतिबंधात्मक उपाययोजना व औषधोपचार याबाबत जनजागृती करण्यात येणार आहे.

राजा राममोहन रॉय ग्रंथालय प्रतिष्ठानच्या अर्थसहाय्याच्या योजनांविषयी

दोन दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन

■ महासागर प्रतिनिधी,
नागपूर, दि. १४ :

शासकीय विभागीय ग्रंथालय, नागपूरच्या वतीने राजा राममोहन रॉय ग्रंथालय प्रतिष्ठानच्या अर्थसहाय्याच्या विविध योजनांविषयी दोन दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन शनिवार दिनांक 14 व 15 जून रोजी इन्स्टीट्युशन ऑफ इंजिनियर हॉल, मेट्रो स्टेशन, नॉर्थ अंबाझरी रोड, हडस हायस्कूलच्या बाजूला, रामदास पेठ, नागपूर येथे करण्यात आले आहे.

महसूल मंत्री तथा पालकमंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे, यांच्या हस्ते कार्यशाळेचे उद्घाटन होणार असून कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून राज्याचे ग्रंथालय संचालक अशोक गाडेकर हे असणार आहे. राजा राममोहन रॉय ग्रंथालय प्रतिष्ठान कोलकाताचे क्षेत्रीय अधिकारी अनंत वाघ हे प्रतिष्ठानच्या विविध योजनांविषयी माहिती देणार आहेत.

ग्रंथालय संचालनालयाच्या विविध योजना, ग्रंथालय अनुदान व्यवस्थापन प्रणाली, ई-ग्रंथालय तसेच शासनमान्य सार्वजनिक ग्रंथालयांनी मा. धमार्दाय आयुक्त कार्यालयात करावयाचे बदल अर्ज, अंकेक्षण अहवाल आदी विषयांबाबत तज्ञांकडून मार्गदर्शन केले जाणार आहे. या कार्यशाळेस मार्गदर्शन करण्यासाठी छत्रपती संभाजीनगरचे सहाय्यक ग्रंथालय संचालक सुनिल हुसे, रत्नागिरीच्या गोगटे जोगळेकर महाविद्यालयाचे माजी ग्रंथालय संचालक तथा ग्रंथपाल किरण धांडोरे, मुंबईचे सहाय्यक ग्रंथालय संचालक डॉ. विजयकुमार जगताप, धमार्दाय उपायुक्त किशोर मसने, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठाच्या प्राध्यापिका डॉ. प्रा. मंगला हिरवाडे या उपस्थित राहणार आहेत.

नागपूर विभागातील शासनमान्य सार्वजनिक ग्रंथालयांच्या प्रतिनिधींनी कार्यशाळेस उपस्थित राहण्याचे आवाहन नागपूर विभागाचे सहायक ग्रंथालय संचालक रामदास बा. साठे यांनी केले आहे.

सोन्याच्या दागिन्यांवर डल्ला

■ महासागर प्रतिनिधी,
नागपूर, दि. १४ :

लग्नाला जाणे एका कुटुंबाला चांगलेच महागात पडले. अज्ञात आरोपींनी घरफोडी करीत सोन्याच्या दागिन्यांसह एकूण 1 लाख 3 हजार रुपये किंमतीच्या मुद्देमालावर डल्ला मारला. ही घटना यशोधरानगर पोलिस ठाण्यांतर्गत घडली. या प्रकरणी पोलिसांनी हेमराज मारोती तेलरांधे (38) रा. बापूजी अनेनगरच्या तक्रारीवरून गुन्हा नोंदविला आहे. गत गुरूवारच्या सायंकाळी हेमराज घराला कुलूप लावून कुटुंबासह लग्नानिमित्त बाहेर गेले होते. या दरम्यान अज्ञात आरोपीने मुख्य दाराचे कुलूप तोडून त्यांच्या घरात प्रवेश केला. बेडरूमच्या कपाटातून रोख 12 हजार आणि सोन्याचे दागिने असा एकूण 1,03,000 रुपये किंमतीचा मुद्देमाल चोरून नेला. दुसऱ्या दिवशी तेलरांधे कुटुंब घरी परतले असता चोरी झाल्याचे समजले. त्यांनी घटनेची तक्रार यशोधरानगर ठाण्यात केली.

नाम में बदल
मेरा पहले का नाम आदित्य काळे था।
अब मेरा नया नाम आदित्य अमोल काळे मान्य रहेगा।
आदित्य अमोल काळे
S/o मीनल अमोल काळे, 25B, अभ्यंकर नगर, नागपूर-440010. मो. नं. 7722037384

इराण विरूद्ध इस्त्रायल.. कोण अधिक शक्तीशाली

इराणच्या जमकरन मशिदीवर लाल झेंडा फडकवण्यात आला आहे. शिया परंपरेत, हा झेंडा सूडाचे प्रतीक मानला जातो. खरं तर, १३ जून रोजी सकाळी २०० इस्त्रायली लढाऊ विमानांनी इराणमधील १०० लक्ष्यांवर ३३० बॉम्ब टाकले. आता दोन्ही देशांमध्ये युद्ध सुरू होण्याची शक्यता आहे.

ग्लोबल फायर पॉवर इंडेक्सनुसार, शक्तिशाली सैन्यांच्या यादीत इस्त्रायल १५व्या आणि इराण १६व्या क्रमांकावर आहे. २०२३ मध्ये, इराण १७व्या आणि इस्त्रायल १८व्या क्रमांकावर होता. या क्रमवारीत, देशांची ताकद ६० वेगवेगळ्या पॅरामीटर्सवर तपासली जाते. इराणचे वैशिष्ट्य म्हणजे त्याचे मोठे सामर्थ्य आणि क्षेपणास्त्रे, तर इस्त्रायल प्रगत तंत्रज्ञान आणि अचूक शस्त्रांवर अवलंबून आहे.

जमिनीवरील युद्धात इराणकडे जास्त शस्त्रे आहेत, पण इस्त्रायलकडे प्रगत तंत्रज्ञान आहे इराणकडे टी-७२, झुल्फिकार आणि करारसारखे जुने मॉडेल सोव्हिएत आणि स्वदेशी रणगाडे आणि बीएमपी-१ सारखी चिलखती वाहने आहेत. त्यांचे तंत्रज्ञान जुने आहे.

इस्त्रायलकडे Mk IV, M4 शेरमन आणि M22 लोकस्टसारखे टँक आहेत, जे जगातील सर्वात प्रगत टँकपैकी एक आहेत. हे टँक त्यांच्या अचूक लक्ष्यासाठी आणि मजबूत संरक्षणासाठी प्रसिद्ध आहेत. याशिवाय, नामेर आणि एटनसारखी प्रगत बख्तरबंद वाहने आहेत, जी तांत्रिकदृष्ट्या इराणपेक्षा चांगली आहेत. संख्येच्या बाबतीत इराणचा वरचष्मा आहे, परंतु इस्त्रायलचे तंत्रज्ञान त्याला युद्धात धार देऊ शकते.

इराणकडे मिग-२९, एफ-४ फॅंटम आणि एफ-१४ टॉमकॅट सारखी १८८ लढाऊ विमाने आहेत. यापैकी बहुतेक १९७९ पूर्वीची आहेत आणि जुनी झाली आहेत. तथापि, इराणकडे शाहेद-१३६ आणि मोहाजेर-६ सारखे स्वस्त आणि प्रभावी ड्रोन आहेत.

१९८८ मध्ये इराकशी झालेल्या युद्धादरम्यान, इराणने ड्रोन तंत्रज्ञानावर काम करण्यास सुरुवात केली आणि कमी अंतराचे शक्तिशाली हल्ला करणारे ड्रोन विकसित केले.

इस्त्रायलकडे F-15, F-16 आणि F-35 सारखी प्रगत लढाऊ विमाने आहेत. त्यापैकी, F-35 जगातील सर्वात आधुनिक विमानांमध्ये समाविष्ट आहे. इस्त्रायलचे हवाई दल ही त्याची खरी ताकद आहे. ते लहान आहे परंतु प्रगत आहे आणि अचूक हवाई हल्ले करण्यात पारंगत आहे. ड्रोनच्या बाबतीत, इस्त्रायलकडे हेरॉन आणि हर्मीससारखे ड्रोन आहेत.

इराणी नौदलाचे आधुनिकीकरण झालेले नाही, परंतु त्यांच्याकडे ७ फ्रिगेट युद्धनौका आहेत. इराणकडे खतर आणि फतहसारख्या २५ पाणबुड्या आहेत आणि लहान जलद गस्ती नौकादेखील आहेत. होर्मुझच्या सामुद्रधुनीत हल्ल्यासाठी ते प्रभावी आहे.

इस्त्रायलचे नौदल लहान आहे पण प्रगत आहे. इस्त्रायलकडे ५ डॉल्फिन श्रेणीच्या पाणबुड्या आहेत. जर्मनीने बांधलेल्या ७ सार-६ श्रेणीच्या कॉर्व्हेट युद्धनौका आहेत. इस्त्रायलचे नौदल काही कॉर्व्हेट जहाजांनी बनलेले आहे, जे जगातील सर्वात प्रगत जहाजांपैकी एक आहेत.

इस्त्रायलकडे जगातील सर्वात मजबूत संरक्षण प्रणाली 'आयर्न डोम' आहे. ती इस्त्रायलच्या सैन्याचा कणा आहे. ती इस्त्रायली कंपन्या राफेल ॲडव्हान्स्ड डिफेन्स सिस्टम्स आणि इस्त्रायल एरोस्पेस इंडस्ट्रीज यांनी बनवली आहे. ती ७० किमीच्या अंतरावर रॉकेट, मोर्टार आणि ड्रोन रोखते. तिचा यशाचा दर ९०% पेक्षा जास्त आहे. याशिवाय, इस्त्रायलकडे अ?रो सिस्टम आहे, जी २,४०० किमी पर्यंतच्या बॅलिस्टिक क्षेपणास्त्रांना रोखू शकते आणि त्यांना हवेत नष्ट करू शकते.

इराणची हवाई संरक्षण प्रणाली संख्येने मोठी आहे, परंतु तंत्रज्ञानात ती इस्त्रायलपेक्षा मागे आहे. ती रशियन आणि स्वदेशी तंत्रज्ञानावर आधारित आहे. इराणकडे S-300, Bavar-373, Khordad-15 आणि 9-D सारख्या संरक्षण प्रणाली आहेत, ज्या जास्तीत जास्त 200 किमी पर्यंतच्या हल्ल्यांना रोखू शकतात. तथापि, स्टेल्थ जेट्सचा मागोवा घेण्यात ही संरक्षण प्रणाली कमकुवत आहे.

पश्चिम आशियातील इराणकडे ३ हजारांहून अधिक बॅलिस्टिक क्षेपणास्त्रांचा सर्वात मोठा साठा आहे. इराणकडे शहाब-३ आणि साजिल-२ सारखी बॅलिस्टिक क्षेपणास्त्रे आहेत, ज्यांची रेंज २ हजार किमी आहे. याशिवाय, फताह-१ हायपरसोनिक बॅलिस्टिक क्षेपणास्त्र आणि इमाद-३ सारखी क्षेपणास्त्रे देखील आहेत, जी इस्त्रायलवर मोठे हल्ले करू शकतात.

इस्त्रायलने क्षेपणास्त्रांपेक्षा आपली हवाई संरक्षण प्रणाली अधिक मजबूत करण्याची रणनीती स्वीकारली आहे. इस्त्रायलकडे जेरिको ३, लोरा, रॅम्पेज, रॉक्स आणि स्पाइस-२००० सारखी बॅलिस्टिक क्षेपणास्त्रे आहेत. जी ६,५०० किमी अंतरापर्यंत शत्रूंना लक्ष्य करू शकतात.

तथापि, इस्त्रायलला निर्णायक फायदा देणारी एक गोष्ट म्हणजे त्याची अणुशक्ती. इस्त्रायलच्या अणु धोरणासाठी 'अणु अस्पष्टता' हा शब्द वापरला जातो. म्हणजेच, त्यात अण्वस्त्रे आहेत की नाहीत हे स्पष्टपणे सांगितलेले नाही.

तथापि, स्टॉकहोम इंटरनॅशनल पीस रिसर्च इन्स्टिट्यूट आणि फेडरेशन ऑफ अमेरिकन सायंटिस्ट्सच्या अहवालात असा दावा करण्यात आला आहे की इस्त्रायलकडे १०० ते २०० अण्वस्त्रे आहेत. दुसरीकडे, इराण अणुबॉम्ब बनवण्याच्या जवळ आहे, परंतु अद्याप तो बनवू शकलेला नाही.

इराण आणि इस्त्रायलमधील अंतर २१०० किमी आहे आणि त्यादरम्यान इतर अनेक देश आहेत, जर युद्ध झाले तर कसे होईल? हा प्रश्न अनेकांना सतावतो आहे. मुळात, जॉर्डन, इराक आणि सीरिया हे दोन्ही देशांच्या मध्ये आहेत. परराष्ट्र व्यवहार तज्ज्ञ आणि निवृत्त जेएनयू प्राध्यापक ए.के. पाशा म्हणतात, 'इस्त्रायल इराणशी जमिनीवर युद्ध करेल अशी शक्यता फारच कमी आहे. इस्त्रायलची ताकद त्याच्या हवाई दलाची आणि गाइडेड शस्त्रांची क्षमता आहे, त्यामुळे त्याच्याकडे महत्त्वाच्या इराणी लक्ष्यांवर हवाई हल्ले करण्याची पूर्ण क्षमता आहे. उदाहरणार्थ, १२ जून रोजी इस्त्रायलने इराणच्या ४ अणुस्थळांचा नाश केला आणि २ लष्करी तळही उद्धवस्त केले.'

ए.के. पाशा यांचा असा विश्वास आहे की, 'इराण जमिनीवर हल्ला करण्यास मागेपुढे पाहणार नाही कारण इराणकडे खूप मोठे सैन्य आणि जमिनीवरील शस्त्रे आहेत. याशिवाय, इस्त्रायल तीन बाजूंनी त्याच्या शत्रू देशांनी वेढलेला आहे,

म्हणजेच इराक, जॉर्डन आणि सीरिया. जर युद्ध झाले तर हे तीन देश इराणला पाठिंबा देतील. तथापि, जॉर्डनची भूमिका बदलू शकते कारण ते इराणच्या शिया मुस्लिमांना पाठिंबा देऊ इच्छित नाही. इराणचे सैन्य उर्वरित दोन देशांमधून इस्त्रायलला वेढू शकते.'

इराण आणि इस्त्रायलच्या अर्थव्यवस्थेच्या स्थितीविषयी बोलायचे झाले तर इस्त्रायलचा जीडीपी इराणच्या जवळपास दुप्पट आहे, तर दरडोई उत्पन्न सुमारे १५ पट आहे. तथापि, इराणचा जागतिक व्यापार इस्त्रायलच्या जवळपास ३ पट आहे.

जर युद्ध सुरू झाले तर जगातील सर्वात शक्तिशाली देश अमेरिका, इस्त्रायलला उघडपणे पाठिंबा देईल, पाश्चात्य देश इराणच्या अणुकार्यक्रमाच्या विरोधात असल्याने युके, फ्रान्स आणि जर्मनीदेखील इस्त्रायलला मदत करतील. मध्यपूर्वेतील मुस्लिम देशदेखील इस्त्रायलला पाठिंबा देतील, ज्यामध्ये सौदी अरेबिया, युएई, इजिप्त, जॉर्डन आणि बहरीन सारखे देश समाविष्ट आहेत. शिया-सुन्नी संघर्षामुळे हे सर्व मुस्लिम देश इस्त्रायलला पाठिंबा देतील.

या दोन देशांदरम्यान पुन्हा एकदा संघर्ष पेटला असून, कोण टिकेल आणि कोण बेचिराख होईल? येणारा काळच सांगेल.

■ ■ ■

जीवनात प्रत्येक वादळात खंबीरपणे उभे राहणारे फक्त माय-बापच!

वडिलांचा मानसन्मान व्हावा या उद्देशाने जगात दरवर्षी जून महिन्याच्या तिसऱ्या रविवारला पितृदिन (फादर्स डे) साजरा केला जातो.त्या अनुषंगाने यावर्षी पितृदिन (फादर्स डे) १५जून २०२५ रोज रविवारला येत आहे. त्यामुळे पितृत्व आणि मातृत्व या परीभाषांशी किती जवळच आणि रक्ताच नात असते हे आपल्याला आई-वडील या शब्दावरूनच सहज समजून येते.

या जगात माय-बापा शिवाय मोठा कोणीही नाही. आई-वडील, माय-बाप या शब्दाला सुध्दा कुठेही तोड नाही.कारण आई- वडील हा शब्द फक्त मानवजाती पुरताच सीमित नसून संपूर्ण जीवसृष्टी, पशुपक्षी या शब्दाशी घनिष्ठ व निगडित आहे. तेव्हाच आपल्याला उत्पत्ती, संस्कार, संस्कृती, जडण-घडण सर्वत्र दिसून येते. ज्याप्रमाणे आई-वडील मुलांची जोपासना करते त्याचप्रमाणे पशुपक्षी व संपूर्ण जीवसृष्टी आपल्या पिल्लांची (मुलांची) जोपासना करून लहाण्याचे मोठे करतात. या जगात आई-वडीला पेक्षा कोणीही मोठा नाही.

वडीलांवर आपल्या मुलांचीच नाही तर संपूर्ण कुटुंबाची मोठी जबाबदारी असते.त्यामुळे आर्थिकदृष्ट्या व इतर बाबतीत सुरक्षेची ढाल बनून वडील आपले कार्य तत्परतेने करीत असतो. आई-वडीलांची भुमिका समान असते. आई नेहमी मायेच पांघरूण घालत असते तर वडील पहाडासारखा संपूर्ण कुटुंबाची रक्षा करून सुरक्षा कवचची भुमिका निभवत असतो. सर्वांनीच आई- वडीलांची सेवा व सन्मान करायला हवा.

वडीलांचा मानसन्मान करून पितृ दिवस हा तर दररोज साजरा करायला पाहिजेच. परंतु जगाला जाण रहावी म्हणून ठराविक दिवशी पितृ दिनाला महत्व आहे. पितृ दिन असो किंवा मातृ दिन दोन्ही दिवस एकसमानच असतात. मातृदिनाचा इतिहास १८६० या दशकाशी संबंधित आहे. सर्वप्रथम मातृदिनाची सुरूवात अमेरिकेतुन झाली. यानंतर पितृदिनाची मागणी व्हायला लागली.

१९०७ मध्ये प्रथमच पितृदिन अनधिकृतपणे साजरा करण्यात आला. यानंतर अधिकृतपणे १९१० ला पितृदिनाला सुरूवात झाली. मात्र पितृदिन साजरा करण्याच्या तारखांमध्ये मतभेद आहेत. मातृत्व दिन(मदर्स डे) प्रमाणेच वडिलांचा आदर सन्मान व्हावा व कृतज्ञता व्यक्त करण्यासाठी पितृदिन (फादर्स डे) साजरा केला जातो.

जगातील कोणतीही भाषा असो मामा-मामी, काका -काकु, माऊशी-मावसा, आत्या-मामा, ताई - दादा, आजी-आजोबा इत्यादी अनेक नाते आहेत व यासाठी वेळोवेळे शब्दप्रयोग सुध्दा आहेत. परंतु जगातील कोणत्याही कानाकोपऱ्यात जा तुम्हाला आई-वडील यांच्यासाठी एकच शब्द दिसेल. आई-बाबा, मम्मी - पप्पा..

मानवी नातेसंबंध आणि जगातील वेगवेगळ्या नात्यातील एक नातं म्हणजे वडिलांच नात असते. वडीलांच आणि मुलांचे नाते म्हणजे समुद्रातील पाण्यासारख अफाट असते. आई मुलांना घडवीते सुसंस्कृत करते व पदोपदी मुलांची काळजी घेते यातच मातृत्व दडलेले दिसून येते. आई अशी दैवी शक्ती आहे की मुला-मुलींसाठी आकाश-पाताळ एक करते. परंतु मुलाला कधीच उपाशी ठेवत नाही. आई घरातील सर्वांचे जेवण झाल्यावरच जेवते.

रमेश कृष्णराव लांजेवार
स्वतंत्र पत्रकार, नागपूर.
९९२१६९०७७९

वडिल तहानभुक विसरून आपल्या कुटुंबाकरीता राबतो. घराला आर्थिक बळ देण्याचे काम वडिल करीत असतात तर वडिलांनी केलेल्या कमाईच्या आधारे घर चालवण्याची मोठी जबाबदारी आईची असते. मोजक्या पैशात आईला घर चालवायचे असते. घरात काय कमी जास्त आहे हे सर्व आईलाच पहावे लागते व ही तीची मोठी कसोटीची परिक्षा असते. समाजात आईच्या कार्याला तोड नाही व वडिलांच्या कर्तुत्वाला कोणीही मात करू शकत नाही.

म्हणू आपले खरे गुरु व दैवत आई-वडीलच. त्यामुळे आजच्या तरुण पिढीने आई-वडीलांना प्रथम स्थानावर ठेवले पाहिजे. आई या शब्दाला किती महत्त्व आहे हे आपण या ओवी वरून समजू शकतो.

आई माझा गुरु, आई कल्पतरू
सुखाचा सागर आई माझी,
प्रीतीचे माहेर, शांतीचे आगर
मांगल्याचे सारं आई माझी...

म्हणजे आईविना जग नाही व वडीलांविना आधार नाही. आपल्याला थोडीशी जरी इजा किंवा दुर्घटना झाली तर मुलं आईग म्हणून किंचाळतो तेव्हा आईच्या रूपात कोणीना-कोणी अवश्य धावून येतोच. या उलटं वडिलांचे आहे. एखादी मोठी दुर्घटना घडली तर प्रत्येक व्यक्ती बापरे म्हणून जोरांनी ओरडतो अशा वेळी ताबडतोब आजुबाजुला असलेले नागरिक वडिलांची भूमिका बजावतात.

आईग आणि बापरे या कठीण शब्दांसामोर सर्वसामान्य माणूस आपल्या आई-वडिलांची भुमिका बजावतात व दैवी रूपाने मदतीला धावून येतात. पशुपक्षी व जीवसृष्टीमध्ये आईची भूमिका अग्रगण्य असल्याचे आपल्याला दिसून येते.कारण मुलांच्या आयुष्यात नेहमीच ती सुर्याच्या प्रकाशाप्रमाणे वावरत असते जेणेकरून मुलांच्या आयुष्यात कुठेही अंधार पडणार नाही याची काळजी घेते.

कारण आई आपल्या मुलांसाठी आपल्या जीवाचा आटापिटा करून मुलाला लहाण्याचा मोठा करते. त्यामुळे आज सर्वांचीच प्रथम जबाबदारी आहे की आपल्या आई-वडिलांची सेवा करणे, पालनपोषण करणे, त्यांच्या प्रकृतीची काळजी घेणे व त्यांच्या वेदना जाणुन घेऊन त्यांवर उपाययोजना करणे आणि आई-वडीलांना सुखी व समाधानी ठेवणे. यातच आपल्याला खरा पितृदिन दिसुन येईल.

पितृदिन ठराविक दिवशीच का साजरा करावा. दररोज का साजरा का करू नये? मी तर म्हणेन की मातृत्व-पितृत्व दिवस हा दररोज आई-वडीलांची सेवा करून साजरा केला पाहिजे व आपण ते दिवस आठवायला पाहिजे की आपल्याला लहाण्याचे मोठे करण्यासाठी आईने किती यातना व दुःख सहन केले असावे. याची जाणीव आज मुलांनी ठेवण्याची गरज आहे. आईने आपल्याला वटवृक्षाच्या छायेत लहाण्याचे मोठे केले व याच वटवृक्षाचा पहारेकरी म्हणून वडिलांनी आपली चोख भुमिका बजावली.

आई-वडीलच्या तत्परतेमुळेच मुलांच्या केसालाही धक्का लागत नाही. आपण सर्वांनी भारतीय संस्कृती जपायला हवी यातुनच आपल्याला खऱ्या अर्थाने आई-वडीलांची सेवा करता येईल. पाश्चिमात्य देशात आई-वडील सोडून इतर नातेसंबंध अंकल व आंटी या दोन शब्दात संपुष्टात आली आहे. रंतु भारतीय संस्कृतीत आजी- आजोबा,काका-काकु,मामा-मामी, आत्या-मामा, ताई-दादा इत्यादी अनेक वेगवेगळे शब्द आपल्याला वेगवेगळ्या नात्यांप्रमाणे दिसून येतात त्यांचा सन्मान व्हायलाच पाहिजे. अंकल-आंन्टी हे पाश्चिमात्य शब्द विसरायला हवे. मम्मी-पप्पा या शब्दांना पुर्णविराम देऊन आई-बाबा असे शब्द ऐकू आले तर भारतीय संस्कृतीचा सन्मान अवश्य होईल.

आपण १५ जूनला पितृदिन (फादर्स डे) साजरा करीत असतांना पृथ्वी मातेचाही थोडासा विचार करायला हवा. आज पृथ्वीची जोपासना होत नसल्याने निसर्ग दिवसेंदिवस कोपत आहे. याकरीता जागतिक पितृत्व दिनाचे औचित्य साधून प्रत्येक मुलांनी आई-वडीलांच्या आठवणीत रहावे यासाठी आजच्या दिवशी एकतरी वृक्ष लावले पाहिजे. यामुळे एकाच दिवशी देशासह संपूर्ण जगात करोडोंच्या संख्येने वृक्ष लागवड होवून पृथ्वीचे संतुलन स्थिर रहाण्यास मोठी मदत होईल व आई-वडीलांना निसर्गाचा आनंद घेता येईल. कारण आज बदलत्या हवामानामुळे निसर्ग दिवसेंदिवस ढासळत आहे. वाढत्या शहरीकरणामुळे व औद्योगिकीकरणामुळे जंगलतोड मोठ्या प्रमाणात होत असल्याने पृथ्वीमाता आज धोक्याच्या उंबरठ्यावर येऊन ठेपली आहे. त्यामुळे पृथ्वीला वाचविण्याची जबाबदारी आज आपल्या सर्वांवर आली आहे. पृथ्वीला आई-वडीलांचा दर्जा देवून मोठ्या प्रमाणात सर्वच स्तरातून वृक्षलागवड व्हायला हवी. यामुळे मानव, पशुपक्षी व संपूर्ण जीवजंतूच्या रक्षणासाठी मोठी मदत होईल. ऑक्सिजनची मात्रा वाढेल.

■ ■ ■

केवळ प्रसिद्धीसाठी समाजकार्य नको!

सध्या प्रत्येक समाजात समाजकार्य करण्याची स्पर्धा लागली आहे. प्रत्येकजण स्वतःला सामाजिक कार्यकर्ता समजतो. हे सामाजिक कार्यकर्ते समाजकार्य करतात टिचभर आणि लोकांना आव आणून सांगतात ढीगभर. म्हणजे समाजकार्य करण्यात माझा फार मोठा सिंहाचा वाटा आहे. समाजकार्य करण्यात मी आघाडीवर आहे. सामाजिक कार्यात माझा हात कोणीही धरू शकत नाही. असे इतरांना मीठ मिरचू लावून सांगण्यात ही माणसे फार पटाईत असतात. आपल्या कमी कार्याचा जास्त गवगवा करतात. म्हणजे स्वतःच स्वतःच्या कार्याची प्रशंसा करून घेतात.

बुध्दभूषण चंद्रकांत कांबळे
खंडाळी. ता.अहमदपूर. जि. लातूर.
7498715661

मान्य आहे की, आपण समाजकार्य खूप केले आहे. सामाजिक क्षेत्रात तुमचे योगदान खूप मोठे व उल्लेखनीय आहे. तुम्ही समाजाचे जनसेवक आहात.गोरगरिबांच्या, सर्वसामान्य माणसांच्या आणि तळागाळातील लोकांच्या समस्या सोडवण्यात आपण अग्रेसर आहात. म्हणून सामाजिक क्षेत्रात तुमचा हात कोणीच धरू शकत नाही, हे जरी खरे असले तरी आपण एक चूक करतोय, ती चूक म्हणजे आपण केलेले सामाजिक कार्य स्वतःहून लोकांना सांगत बसणे.

खरे तर आपण केलेले समाजकार्य लोकांना सांगत बसण्याची काहीच गरज नाही.लोकांना आपोआप कळते की, आपण काय समाजकार्य करत आहोत? आणि काय करत नाही? ज्याप्रमाणे फुलांना सांगावे लागत नाही की, मी सुगंधी आहे म्हणून त्यांचा कीर्ती सुगंध आपोआप सर्वदूर पसरतो आणि लोकांना सुगंध देतो. त्याप्रमाणेच आपण केलेले समाजकार्य आपोआप लोकांना कळते आणि समाज आपोआपच तुमचे कौतुक करायला पुढे येतो.

बांधवांनो आपण समाजकार्य जरूर करावे, पण आपण केलेले समाजकार्य लोकांना सांगत बसू नये. अशाने आपली सामाजिक प्रतिष्ठा कमी होते. आपल्या माघारी लोक आपली टिंगल टवाळी करतात. आपण आपल्याच हाताने स्वतःच्या पायावर धोंडा मारून घेतल्यासारखे होते. यावरून असा निष्कर्ष निघतो की, आपण जे समाजकार्य करतोय ते केवळ आपल्या स्वाथार्साठीच. म्हणजे भविष्यात एखादी निवडणूक लढवण्यासाठी किंवा एखादा पुरस्कार मिळवण्यासाठी.

कारण आजकाल जिकडे बघावे तिकडे प्रत्येकजण स्वाथार्साठी समाजकार्य करत असल्याचे दिसतोय. कोणतातरी स्वार्थ साधण्यासाठी प्रत्येकाची धडपड समाजकार्य करताना दिसते.अशा सामाजिक कार्यकर्त्यांना पेपरबाजी व बॅनरबाजी करण्याची फार विचित्र सवय असते. कोणतेही सामाजिक कार्य केले की, हे लोक लगेच पेपरबाजी व बॅनरबाजी करतात. काढलेला फोटो सोशल मीडियावर टाकून नुसता कहर करतात.

आपल्या कमी कायार्चा सोशल मीडियावर नुसता गवगवा करतात. म्हणजे यांना प्रसिद्धीची खूप मोठी हाव असते. यांना स्वतःचे नाव मोठे व्हावे वाटते. पण अशा लोकांना कोण सांगेल? की, नाव मोठे होण्यासाठी काम देखील तसेच मोठे करावे लागते. तेव्हा लोक आपल्याला आपोआपच मोठे म्हणतात.आपल्या कार्याची वाहवा करतात. स्वतःला पर्यावरण प्रेमी समजणारे काही महाभाग पर्यावरण दिनानिमित्त पर्यावरणाचे महत्त्व सांगत फिरतात. वर्तमानपत्रांत किंवा सोशल मीडियावर काढलेला फोटो व्हायरल करतात. आणि नंतर त्या झाडांकडे बघत देखील नाहीत. ती झाडे जिवंत आहेत का? की मेलीत याचे त्यांना काहीही देणे घेणे नसते. म्हणजे हे लोक केवळ प्रसिद्धीसाठी समाजकार्य करतात हे यावरून स्पष्ट होते.

जे खरोखर पर्यावरण प्रेमी असतात, ज्यांना पर्यावरणाची खूप आवड असते, ती माणसे झाडे लावतातही आणि ती झाडे मोठी होईपर्यंत त्या झाडांचे काळजीने संगोपन देखील करतात. त्यांना प्रसिद्धीची हाव नसते ना पेपरबाजीची अशा गोष्टीपासून ते चार हात लांबच राहतात. त्यांचे निसर्गावर खूप प्रेम असते म्हणून ते या पृथ्वीला सौंदर्याने नटवण्याचा प्रयत्न करतात. अशा पर्यावरण प्रेमींना मनापासून सलाम करावा वाटतो.

आजकाल समाजकार्य करणे आणि निवडणूक लढवण्यासाठी प्रसिद्धी करणे हे आजकालच्या लोकांचे धोरण बनले आहे. प्रत्येक क्षेत्रात प्रसिद्धीला हापापलेली माणसे पाहायला आवर्जून मिळतात. ही माणसे आपला स्वार्थ साधण्यासाठी आपल्या कार्याची नुसती प्रसिद्धी करत असतात. या पृथ्वीतलावर अनेक महान व्यक्ती होऊन गेले. त्यात समाजसुधारक व क्रांतिकारक होऊन गेले. जसे की, तथागत गौतम बुद्ध, छत्रपती शिवाजी महाराज, राजर्षी शाहू महाराज, महात्मा ज्योतिबा फुले आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर.

यांनी आपले उभे आयुष्य समाजसेवेसाठी अर्पण केले. गोरगरीब, सर्वसामान्य व तळागाळातील लोकांच्या जीवनाला कलाटणी दिली. या महापुरुषांनी समाज सुधारण्याचे जे काम केले आहे, त्या कार्याला जगात तोड नाही. आणि यांच्यामुळेच तर आज आपण सुखाने व सन्मानाने जीवन जगत आहोत. खूप शिक्षण शिकून मोठमोठ्या पदावर विराजमान होत आहोत. पण त्यांनी या कार्याची प्रसिद्धी स्वतःहून कधी केल्याचे इतिहासात कधी वाचनात आले नाही.

या महापुरुषांना जाऊन आज कित्येक वर्ष झाली आहेत तरी सुद्धा हे महापुरुष लोकांच्या हृदयात व मनात कायम जिवंत आहेत. त्यांनी स्वतः स्वतःची प्रसिद्धी न करता, आज जगभर लोकांनी त्यांची प्रसिद्धी केली आहे. आपण तर त्यांच्यापुढे काहीच नाहीत. आपले सामाजिक कार्य त्यांच्यापुढे शून्य आहे तरीसुद्धा आपण प्रसिद्धीला एवढे का हापापले आहोत? कळायला मार्ग नाही.

म्हणून बांधवांनो आपण या महापुरुषांचा आदर्श घेऊन खूप खूप सामाजिक कार्य करावे, गोरगरीब, सर्वसामान्य व तळागाळातील लोकांचे जीवनमान उंचावण्यासाठी प्रामाणिकपणे समाजकार्य करावे... एक दिवस आपोआपच आपली सुद्धा प्रसिद्धी होईल... पण केवळ प्रसिद्धीसाठी समाजकार्य नको... हे नेहमी ध्यानात ठेवा...

● ● ●

विमान 'अपघात' की 'घातपात'?

अहमदाबाद येथे विमान पडून मृत्युमुखी पडलेल्या सर्व बंधू भगिनींनी, बालकांना श्रद्धांजली. मुळातच काल झालेला विमान अपघात, हा अपघातच आहे की घातपात आहे? असा प्रश्न टिव्ही वरची दृश्ये पाहिल्यापासून भेडसावत आहे.

या अपघाताबद्दल विविध मान्यवरांनी दुखवटा व्यक्त केला आहे. या अपघाताची चौकशी करण्यात येईल, असे नागरी विमान उड्डाण मंत्री राम मोहन नायडू यांनी जाहीर केले आहे. अपघातातील मृतांच्या कुटुंबियांना मदतही जाहीर करण्यात आली आहे.

देवेंद्र भुजबळ
9869484800

आता हे विमान बनविणाऱ्या बोईंग कंपनीसुद्धा विमान पडण्याच्या कारणांचा शोध घेईलच. काही तांत्रिक अडचणी लक्षात आल्या तर त्या पुढच्या मॉडेल मधून ते काढून टाकतीलच. या सर्व बाबी म्हणजे स्टॅंडर्ड ऑपरेशनल प्रोसिजर (SOP) चा भागच आहे. आणखी दोनचार दिवस लोक हळहळ करतील आणि पुन्हा जग रहाटी सुरू होईल. नव्हे ती कालपासूनच सुरूही झाली आहेच.

विमानाचा हा काही पहिलाच अपघात नाहीय आणि कालचा अपघात हा शेवटचाच असेल, असा दावाही कुणी करू शकणार नाही. पण मुळातच खरा शोध घेण्याची गरज ही आहे की, हा अपघातच होता की घातपात होता ?

हा प्रश्न पडण्याचे प्रमुख कारण म्हणजे, जगाला आणि विशेषतः भारताला गेली अनेक वर्षे दहशतवादाने ग्रासले आहे. हा दहशतवाद प्रत्यक्ष/अप्रत्यक्ष पाकिस्तान पुरस्कृत आहे हे देखील जगजाहीर आहे.

त्यामुळे अशा प्रकारे घातपात घडवून आणून भारताचे विमान पाडण्याचा नवा दहशतवादी प्रकार तर नाही ना? याचा भारतीय गुप्तचर यंत्रणांनी शोध घेतला पाहिजे. अजून पर्यंत तरी कोणत्याही दहशतवादी संघटनेने विमान पाडण्याची अधिकृत जबाबदारी स्वीकारलेली नाही. पण त्यामुळे असे झालेच नसेल? असेही म्हणता येत नाही. त्यामुळेच विविध देशांतील गुप्तचर संस्थांनी एकत्र येऊन या दृष्टीने देखील शोध घेतला पाहिजे. तसेच हा घातपाताचा प्रकार असेल, तर तो पुन्हा घडणार नाही, याची कठोरपणे दक्षता घेतली जाईल असे पाहिले पाहिजे. तरच जगभरातील प्रवासी निर्धोकपणे, निश्चिंतपणे विमान प्रवास करू शकतील. नाही तर मुंबईत कितीही नैसर्गिक, मानवनिर्मित आपत्ती निर्माण झाल्यावर नाईलाजानेच लोकं कामाला लागतात आणि त्यांची हतबलता लक्षात न घेता, उलट त्यालाच "मुंबई स्पिरिट" म्हणून गौरवितात, तसेच गरजेपोटी, नाईलाजानेच लोकं विमान प्रवास करीतच राहतील आणि हे त्यांचे "स्पिरिट" म्हणून गौरविले जाईल. याबाबतीत तरी तसे होऊ नये, अशी अपेक्षा आहे. ■ ■

घरात मर्यादेत असलेल्या सोन्यासाठी इन्कमचा पुरावा आवश्यक आहे का?

सोप्या भाषेत इन्कमटॅक्स आणि इन्वेस्टमेन्ट

सीए. गोविंदप्रसाद एस. मुंदडा
सीए. आकाश जी. मुंदडा
जालना.

आज आपण नेहमीच्या सोप्या भाषेतील प्रश्नोत्तर रुपात सोन्याची अधिक माहिती जाणुन घेणार आहोत.

प्रश्न - घरात मर्यादेत असलेल्या सोन्यासाठी इन्कमचा पुरावा आवश्यक आहे का ?

■ सेंट्रल बोर्ड ऑफ डायरेक्ट टॅक्स (सी.बी.डी.टी.) यांच्या काढलेल्या परिपत्रकाप्रमाणे जर घरात सोनं असेल तर करदात्यास किंवा नागरिकास उत्पन्नाचे स्टेटस दाखवण्याची आवश्यकता नाही. या साठी इन्कमटॅक्स मध्ये सीबीडीटी यांनी परिपत्रकाद्वारे सोन्याची मर्यादा दिली आहे, जी आपण या पूर्वी बघीतली आहे. त्या परिपत्रकावर आपण सविस्तर चर्चा ही केली आहे.

प्रश्न - अज्ञान मुलगा किंवा मुलगी यांना सी.बी.डी.टी. सुचनाचा फायदा मिळु शकतो का?

■ होय, अज्ञान मुलगा किंवा मुलगी यांना सी.बी.डी.टी. यांनी दिलेल्या सुचना किंवा निर्देश याचा लाभ घेता येतो.

प्रश्न - सोनं घरात कोणत्याही दुसऱ्या स्वरुपात ठेवता येते का ?

■ नाही, सोनं घरात ज्वेलरी किंवा दागिन्याच्या स्वरुपात ठेवायला पाहिजे. याचे कारण असे आहे की सी.बी.डी.टी. च्या सूचने प्रमाणे घरात फक्त ज्वेलरी ठेवता येते. याचाच सोप्या भाषेत सरळ अर्थ असा की सोनं कोणत्याही दुसऱ्या स्वरुपात ठेवलं आणि जर इन्कमटॅक्स अधिकाऱ्यांना सापडलं तर ते दुसऱ्या स्वरुपात ठेवलेले सोने कायद्याने चालणार नाही. ते या दिलेल्या लिमिट मध्ये बसणार नाही. मात्र त्याचे उत्पन्नाचे स्त्रोत दाखवुन ते सोनं अधिकृत करता येईल की नाही. हा वेगळा प्रश्न वेगळ्या प्रकारे सोडवता येतो.

प्रश्न - इन्कमटॅक्स अधिकाऱ्यास घरात सोनं सापडल्यास करदात्यांने हे सोनं त्याच्याकडे कसे आले, हे सांगणे आवश्यक आहे का ?

■ सोनं करदात्याकडे कसे आले, हे सांगणे आवश्यक नसले तरी इन्कमटॅक्स अधिकाऱ्यांना सागणे विवेकी आहे. हे सोनं दानमध्ये मिळाले की वारसा हक्काने मिळाले हे स्टेटमेंट इन्कमटॅक्स कायद्याच्या कलम 132 (4) मध्ये महत्वाचे मानले जाते. करदात्याच्या या स्टेटमेंट ला इन्कमटॅक्सच्या धाडीत किंवा पुढील असेसमेंटच्या कामकाजात खूप महत्वाचा कागदी पुरावा मानण्यात आलेला आहे.

पुढील लेखात आपण महत्वाचा विषय बघणार आहोत की सोनं खरेदी करण्याचे पुरावे देणे आवश्यक आहे का? सर्व खरेदी पुरावे जी.एस.टी. सहित असावे का? कच्चे बिल किंवा चालान वर व्यापारी सोनं देतात तथा आपण ही खरेदी करतो, ते इन्कमटॅक्स मध्ये चालेल का? अशा अनेक विषयावर चर्चा करणार आहोत, जे व्यवहाराच्या दृष्टीकोनातून महत्वाची ठरावे, यात शंका नाही. ज्या वाचकांना काही सुचना करायच्या असतील किंवा तुमचे इन्कमटॅक्स संबंधी काही प्रश्न असतील तर त्यांनी या व्हाटस्ॲप 9422218428 नंबरद्वारे फक्त एसएमएस करावे. ■ ■

अशोकायन

प्रा. अशोक सारडा
मेहकर
(९४२१३९४३३९)

पेरते व्हा!

भविष्याचे स्वप्न रंगवत
बळी करतोय पेरणी
वरुणराजा लपंडाव खेळूनी
नको फिरवू
स्वप्नांवर पाणी...

जगाच्या पोशिंद्यावरच
यावी आत्महत्येची वेळ
जेमतेम खर्चही
फीटत नाही
कसा बसावा
संसाराचा मेळ?

सॅमसंग आरअँडडी इन्स्टिट्यूट नोएडाने तिसऱ्या स्टार्टअप समिटसह भारताच्या तंत्रज्ञान भविष्याला चालना दिली

गुरूग्राम, १४, जून : सॅमसंग आरअँडडी इन्स्टिट्यूट, नोएडा (एसआरआय-नोएडा)ने आपल्या तिसऱ्या स्टार्टअप समिटचे यशस्वीरित्या आयोजन केले. वैविध्यपूर्ण तंत्रज्ञान दाखवण्यासाठी, अर्थपूर्ण सहयोगांना चालना देण्यासाठी आणि नाविन्यतेच्या भविष्याबाबत चर्चा सुरू करण्यासाठी हा इव्हेण्ट राबवण्यात आला.

नवीन एडिशनमध्ये एआय-फर्स्ट स्टार्टअप्स आणि जागतिक तंत्रज्ञान प्रमुख एकत्र आले, जेथे आरोग्यसेवा, लँग्वेज मॉडेल्स, ऑडिओ डीपफेक डिटेक्शन आणि एक्स्टेण्डेड रिॲलिटी (एक्सआर) यामधील अत्याधुनिक सुधारणांवर लक्ष केंद्रित करण्यात आले.

या समिटमधून क्रॉस-फंक्शनल सहयोगाच्या माध्यमातून नैतिक एआय, डिजिटल विश्वास आणि नेक्स्ट-जनरेशन इनोव्हेशनसाठी महत्त्वपूर्ण गरज निदर्शनास आली. तसेच, या इव्हेण्टमधून प्रबळ तंत्रज्ञान सहयोग, क्रॉस-इंडस्ट्री सहयोग आणि सर्वोत्तम टॅलेंटचा फायदा घेत भारतातील नाविन्यता इकोसिस्टम मजबूत करण्याप्रती सॅमसंगची अविरत कटिबद्धता दिसून आली.

या वर्षीच्या इव्हेण्टमध्ये एआय, सर्वोत्तम तंत्रज्ञान, आरोग्यसेवा आणि नॅच्युरल लँग्वेज प्रोसेसिंगमध्ये काम करणारे सर्वम एआय, जीवी एआय, हेल्थीफायमी, व्हॅलिडसॉफ्ट, कोगो एआय, निओडॉक्स, एनेबलएक्स आणि मॅग्नीमस या आठ अग्रगण्य स्टार्टअप्सचा समावेश होता. या स्टार्टअप्सनी त्यांच्या उल्लेखनीय उत्पादनांना दाखवले आणि सॅमसंगची आरअँडडी केंद्रे, व्यवसाय युनिट्स व सॅमसंग व्हेंचर्समधील टीम्ससोबतच्या संभाव्य पायलट सहयोगांचा शोध घेतला. या सहभागीना स्टार्टअप्सना त्यांची नाविन्यता क्षमता, सॅमसंगच्या दृष्टिकोनासोबत धोरणात्मक संलग्नता आणि जागतिक स्तरावर प्रगती करण्याची क्षमता या आधारावर काळजीपूर्वक निवडण्यात आले.

'एसआरआय-नोएडा संशोधन व नाविन्यता अजेंडाला चालना देत असताना तिसऱ्या स्टार्टअप समिटच्या यशामधून अर्थपूर्ण अपस्किलिंग, शाश्वत सहयोग आणि सखोल इकोसिस्टम सहभागाच्या माध्यमातून भावी तंत्रज्ञान प्रमुखांना सक्षम करण्याप्रती आमचे मिशन दिसून येते. यंदाचे एडिशन अधिक मोठे, अधिक आकर्षक आणि अधिक प्रभावी होते, जेथे समकालीन आव्हानांचे निराकरण करण्यासोबत उद्योजकांना सोल्यूशन्स निर्माण करण्यास सक्षम करण्यात आले, जे जागतिक स्तरावर स्पर्धात्मक व स्थानिक पातळीवर संबंधित आहेत,'' असे एसआरआय-नोएडाचे व्यवस्थापकीय संचालक क्यूनग्यून रू म्हणाले.

तो फारच शांत आणि सुंदर क्षण होता : करुणा पांडे

मुंबई, १४ जून : सोनी सबवरील पुष्पा इम्पॉसिबल मालिकेत पुष्पाचे काम करणारी करुणा पांडे बऱ्याचदा पडद्यावर आणि प्रत्यक्षात देखील मूक ताकदीची क्षमता अनुभवत असते. आपल्या व्यक्तिरेखेनुसार, करुणा देखील आयुष्यातील छोट्या छोट्या क्षणांचा आनंद घेण्यात मानते आणि आणि पहिल्या पावसाइतका हा अनुभव कधी येणार?

या पवसाळ्यातील पहिल्या पावसाची आठवण काढत करुणा म्हणते की क्वचितच असणाऱ्या युनिट-ऑफ च्या दिवशीच बरोबर पावसाने संधी साधली! मला पहिला पाऊस आठवतो आहे... मी घरीच होते, संध्याकाळच्या वेळी मी माझ्या कुत्र्यांशी खेळत होते आणि एकीकडे चहाचा आनंद घेत होते. अचानक पाऊस आला, सोसाट्याचा वारा वाहू लागला आणि मग मुसळधार पाऊस कोसळू लागला. सगळी सृष्टी कशी एकदम टवटवीत होऊन गेली!

ती पुढे म्हणते, दुसऱ्या दिवशी सकाळी उठून पाहते तो सगळीकडे ताजी टवटवीत पाने दिसत होती. झाडे हिरवीगार आणि जिवंत दिसत होती. तो इतका शांत आणि सुंदर क्षण होता. मी बाहेर गेले नाही, पण निसर्गच माझ्या खिडकीपाशी आला होता. मला नृत्याची आवड असल्यामुळे मी संगीत ऐकले आणि त्यावर थोडा पदन्यास केला. खूपच छान दिवस होता. कधीकधी योग्य विराम मोठ्या क्षणांमध्ये मिळत नाही, तर स्थिर क्षणांमध्ये मिळतो. करुणासाठी ती पावसाळी संध्याकाळ अशीच होती.

बायरकडून बिकोटा ही नावीन्यपूर्ण उपाययोजना बाजारात

भंडारा, १४ जून : बायर या शेती आणि आरोग्यसेवा या जीवविज्ञान शाखांमधील एका आघाडीच्या कंपनीने भातपीक घेणाऱ्या शेतकऱ्यांना खोडकिडीचा सामना करण्यासाठी सक्षम करण्यासाठी बिकेटा या नवीन उत्पादनाची घोषणा केली आहे. या धोकादायक कीटकापासून उत्तम संरक्षण देण्यासाठी बिकोटामध्ये बायरच्या विशेष संशोधनाचा समावेश करण्यात आला आहे. बिकोटा जून २०२५ पासून पंजाब, हरियाणा, उत्तराखंड, पश्चिम उत्तर प्रदेश, पश्चिम बंगाल, छत्तीसगड, महाराष्ट्र, कर्नाटक, तामिळनाडू, आंध्र प्रदेश आणि तेलंगणा यासह प्रमुख भात उत्पादक राज्यांमध्ये उपलब्ध होईल.

या अनावरणप्रसंगी बोलताना बायरच्या पीक विज्ञान विभागाचे भारताचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी मोहन बाबू म्हणाले, बायर आपल्या नवनवीन शोधांद्वारे शेतकऱ्यांचे जीवन सोपे करण्याचा प्रयत्न करत राहते. बिकोटाच्या माध्यमातून आम्ही केवळ भात उत्पादक शेतकऱ्यांना त्यांच्या पिकाचे संरक्षण करणारी उपाययोजना देत नाही तर त्यांचा वेळ आणि मजुरीचा खर्चदेखील वाचवणे आणि त्यांचे उत्पादन आणि उत्पन्न सुधारण्यास मदत करतो.

अदाणी सिमेंट आणि क्रेडाई शाश्वत शहरी बांधकाम उंचावण्यासाठी एकत्र

अहमदाबाद, १४ जून : अदाणी सिमेंट आणि क्रेडाई (कॉन्फेडरेशन ऑफ रिअल इस्टेट डेव्हलपर्स असोसिएशन्स ऑफ इंडिया) यांनी भारतात शाश्वत व उच्च दर्जाच्या बांधकामासाठी एक विशेष प्राधान्य भागीदारी जाहीर केली आहे. ही भागीदारी गोवा येथील राजधानी पणजीमध्ये पार पडलेल्या क्रेडाईच्या गव्हर्निंग कौन्सिल मीटिंगमध्ये, माननीय मुख्यमंत्री श्री. प्रमोद सावंत यांच्या उपस्थितीत झाली. या बैठकीला क्रेडाईचे पदाधिकारी आणि देशभरातील नामांकित रिअल इस्टेट डेव्हलपर्स उपस्थित होते.

ही धोरणात्मक भागीदारी अदाणी सिमेंट आणि खाजगी रिअल इस्टेट डेव्हलपर्सची प्रमुख संस्था क्रेडाई यांना एकत्र आणते, ज्यामुळे दोन्ही संस्थांना आणि संपूर्ण बांधकाम उद्योगाला फायदा होणार आहे. या कराराअंतर्गत, अदाणी सिमेंट क्रेडाईच्या देशभरातील १३००० हून अधिक डेव्हलपर्सच्या नेटवर्कचा उपयोग करून आपली २ पोहोच वाढवणार आहे, तर क्रेडाईचे सदस्य अदाणी सिमेंटच्या उद्योगात आघाडीच्या समाधानांचा लाभ घेऊ शकतील.

अदाणी ग्रुपच्या सिमेंट व्यवसायाचे सीईओ श्री. विनोद बहेटी म्हणाले: क्रेडाईसोबतची आमची ही विशेष भागीदारी शाश्वत आणि नाविन्यपूर्ण बांधकामाच्या माध्यमातून राष्ट्रनिर्माणासाठी अदाणी सिमेंटच्या प्रतिबद्धतेचा ठोस पुरावा आहे. आम्ही क्रेडाईसोबत हातमिळवणी करून भारताच्या रिअल इस्टेट क्षेत्रात जागतिक दर्जाचे सिमेंट उत्पादने आणि ग्रीन काँक्रीट सोल्यूशन्स यांचा स्वीकार गतीने वाढवू इच्छितो. ही भागीदारी आमच्या ग्रीन आणि स्मार्ट शहरांचा दृष्टीकोन साकारण्याच्या दिशेने एक महत्त्वाचे पाऊल आहे - जिथे अदाणी सिमेंटचे तांत्रिक कौशल्य आणि क्रेडाईचे प्रत्यक्ष अनुभव एकत्र येऊन अधिक मजबूत, सुरक्षित आणि शाश्वत रचना घडवतील. आम्ही क्रेडाई सदस्यांसोबत जवळून काम करण्यास उत्सुक आहोत आणि आम्ही आमच्या दर्जेदार बांधकाम साहित्य तसेच संशोधन आणि विकास क्षमतांद्वारे त्यांना सहकार्य करण्यासाठी कटिबद्ध आहोत, जेणेकरून आम्ही घर खरेदीदारांना उत्तम मूल्य देऊ शकू आणि भारताच्या प्रगतीच्या प्रवासात आपले योगदान देऊ शकू.

राजेशाही रूपांतर! 'वसुधा' मालिकेत मनदीप कौरने धारण केला पारंपरिक राजस्थानी वधूचा लूक!

मुंबई, १४जून : झी टीव्हीवरील लोकप्रिय मालिका वसुधाने आपल्या भावनिक कथानक आणि अनपेक्षित वळणांसह प्रेक्षकांना गुंतवून ठेवले आहे. हल्लीच एका भागात प्रेक्षकांनी एक लक्षवेधी रूपांतर पाहिले मेघा (मनदीप कौर) एका राजेशाही राजस्थानी वधूप्रमाणे अवतरली. कथानकात एका ॲड शूटच्या निमित्ताने आलेला हा प्रसंग सांस्कृतिक रंगत घेऊन आला आणि मेघाचा हा नवा अवतार सौंदर्य व शान यांचा उत्तम मिलाफ होता.

मनदीप कौरने पहिल्यांदाच स्क्रीनवर राजस्थानी नववधूची भूमिका साकारली आणि तिचे रूप अगदी राजेशाही भासत होते. गडद मरून रंगाच्या लेहंग्यावर बारकाईने केलेली सोनेरी नक्षीकाम, भरजरी चोळी आणि पारंपरिक राजस्थानी ड्रेसिंग स्टाइलमधील दुपट्टा यांसोबतच्या कुंदन दागिन्यांसह तिचा लूक अगदी खुलून आला नथ, चोकर, लेयर्ड हार, बोरला मांगटिक्का, बांगड्या आणि कमरबंद यांचा त्यात समावेश होता. समृद्ध रंगसंगती, तपशीलवार पोत आणि देखण्या ॲक्सेसरीज यांनी लूकला भव्यतेसोबतच एक मोहकतेची छटा दिली.

आपला अनुभव शेअर करताना मनदीप म्हणाली, मी पहिल्यांदाच राजस्थानी वधूप्रमाणे सजले आणि त्याबद्दल खूप उत्साहात होते. मेघाचा लूक अधिक खुलण्यासाठी क्रिएटिव्ह टीमसोबत बसून मी त्यांची कल्पना समजून घेतली आणि काही सूचना देखील दिल्या. मला वाटलं की कमरबंद आणि पारंपरिक दुपट्ट्याची स्टाईल अधिक अस्सलपणा दाखवेल. जेव्हा मी आरशात स्वतःला पाहिले तेव्हा तो क्षण खरंच स्वप्नवत वाटला. पोशाख जड होता, पण भूमिकेत शिरल्यानंतर सगळं खूप सुंदर जमून आलं.

मनदीपचा हा नवा लूक प्रेक्षकांना आवडत असताना मालिकेतील तणाव वाढत चालला आहे. मेघा आणि देवांश (अभिषेक शर्मा) लग्न करण्याचा धक्कादायक निर्णय घेतात तेव्हा वसुधा (प्रिया ठाकूर) मनातून खचते. वसुधा आणि देवांश पुन्हा एकत्र येतील का, की ही त्यांच्या प्रेमकथेची अखेर असेल?

फादर्स डे च्या निमित्ताने झी टीव्हीवरील कलाकारांकडून त्यांच्या आयुष्यातील खऱ्या सुपरहिरोंना मानवंदना!

मुंबई, १४ जून : फादर्स डे हा आपल्या आयुष्यात वडिलांनी बजावलेल्या अमूल्य भूमिकेचा सन्मान करण्याचा दिवस आहे. त्यांच्या स्थिर हातांनी आणि खुल्या हृदयाने ते आपल्यामध्ये चिकाटीची आणि धैर्याची भावना रुजवतात, प्रत्येक अपयशानंतर पुन्हा उभे राहायला शिकवतात आणि जीवनाच्या प्रत्येक संघर्षाला सामोरे जायला समर्थ बनवतात. या वर्षाची संकल्पना वडील : चिकाटीचे संवर्धन करणारे आणि भविष्य घडवणारे, त्यांच्या अमर्याद प्रभावाला सुंदर शब्दांत व्यक्त करते. कधी समजूतदार शब्दांतून, तर कधी शांतपणे केलेल्या त्यागांतून, वडील आपल्या वागणुकीतून जीवनमूल्ये शिकवतात अशी मूल्ये जी काळाच्या कसोटीवर टिकून राहतात. मुलींसाठी ते संरक्षण करणारे आधारस्तंभ, तर मुलांसाठी प्रामाणिकपणा आणि चिकाटी याचं मूर्तिमंत उदाहरण असतात. सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे वडील हे उद्याच्या निर्माते असतात त्यांचे प्रेम निःस्वार्थ आणि त्यांचे मार्गदर्शन निस्सीम असते. या खास दिवशी झी टीव्हीचे कलाकार जागृति एक नयी सुबह मधील आर्य बब्बर, कुमकुम भाग्य मधील नमिक पॉल, सरूमधील अनुष्का मर्चंडे, भाग्य लक्ष्मीमधील ऐश्वर्या खरे, आणि वसुधामधील अभिषेक शर्मा हे आपल्या वडिलांकडून मिळालेल्या प्रेम, शिकवण आणि शांत संयमाच्या आठवणी शेअर करत आहेत.

झी टीव्हीच्या भाग्य लक्ष्मी मालिकेत लक्ष्मीची भूमिका साकारणारी ऐश्वर्या खरे म्हणाली, जेव्हा मी भोपाळहून मुंबईला आले, तेव्हा सगळंच नवीन होतं शहर, लोक, संघर्ष. पण एक गोष्ट कायम होती माझ्या वडिलांचा माझ्यावरचा विश्वास. ते फारसं बोलत नाहीत, पण त्यांच्या कृतीतून सर्व काही दिसतं. जेव्हा मला भाग्य लक्ष्मीसाठी एक पुरस्कार मिळाला, तेव्हा कळलं की त्यांनी भोपाळमधल्या आमच्या घराबाहेर माझा एक मोठा पोस्टर लावला आहे.

झी टीव्हीच्या जागृति एक नयी सुबह या मालिकेत कलिकांत ठाकूरची भूमिका साकारणारा आर्य बब्बर म्हणाला, माझ्यासाठी फादर्स डे म्हणजे त्या माणसाला एक शांत आदरांजली आहे ज्याने मला आयुष्यातल्या सर्वात महत्त्वाच्या गोष्टी शिकवल्या. चिकाटी किंवा प्रामाणिकपणा या शब्दांचा अर्थ मला माहित असण्याच्या आधीच माझे वडील राज बब्बर मला ते त्यांच्या कृतीतून दाखवत होते. फक्त त्यांच्या अभिनय कारकिर्दीतच नव्हे, तर लोकांशी वागण्यात, त्यांचं ऐकून घेण्यात, आणि त्यांच्या तत्त्वांनुसार जगण्यात ते नेहमीच एक उदाहरण राहिले आहेत. घरी ते शांत, स्थिर आणि खोल विचार करणारे आहेत.

झी टीव्हीच्या कुमकुम भाग्य या मालिकेत शिवांशची भूमिका साकारणारा नमिक पॉल म्हणाला, फादर्स डे म्हणजे अशा ताकदीचा सन्मान, जी कधी कौतुकाची अपेक्षा करत नाही. माझ्या वडिलांनी बोलून नाही तर नेहमी त्यांच्या कृतीतून, त्यांच्या जगण्याच्या पद्धतीतून: प्रामाणिकपणे, संयमाने, आणि तणावाच्या काळातही शांतता राखून शिकवले. लहानपणी मी पाहायचो, जेव्हा काही अडचणी यायच्या, तेव्हा ते कधीच तक्रार करत नसत. ते प्रत्येक प्रसंगाला उद्देशपूर्ण आणि शालीनतेनं हाताळायचे.

झी टीव्हीच्या सरू या मालिकेत अनिकाची भूमिका साकारणारी अनुष्का मर्चंडे म्हणाली, काही नाती सतत बोलण्यावर किंवा जवळ असण्यावर अवलंबून नसतात ती केवळ उपस्थितीवर, प्रेमावर, आणि एकत्र घालवलेल्या क्षणांवर आधारलेली असतात. माझे आणि माझ्या बाबांचे नाते असेच आहे. ते दोहामध्ये राहतात, आणि आम्ही फारसं भेटू शकत नाही, पण जेव्हा ते भेटायला येतात, तेव्हा कधीही असं वाटत नाही की खूप वेळ गेला. आमचा फादर्स डेचा एक छोटा पण खास रिवाज आहे सकाळी दोघेही चहा पितापिता व्हिडीओ कॉलवर एकत्र बसतो आणि आमच्यातील हजारो मैलांचं अंतर कापतो.

झी टीव्हीच्या वसुधा या मालिकेत देवांशची भूमिका साकारणारा अभिषेक शर्मा म्हणाला, माझं आणि माझ्या वडिलांच्या नातत्यात कधी मोठमोठ्या शब्दांची गरज भासली नाही. ते रोजच्या संवादात, विनोदांत, आणि क्रिकेटच्या मॅचेसवर चाललेल्या चर्चेत फुललेलं नातं आहे. माझ्या आयुष्यातली एक आठवण आजही ताजी आहे त्यांनी मला माझी पहिली क्रिकेट बॅट दिली, मी मागितली नव्हती, पण मला काय हवंय हे त्यांना बरोबर कळलं. नंतर मी क्रिकेट सोडून जेव्हा मी अभिनयाकडे वळलो, तेव्हाही त्यांनी एक क्षणही मागं न बघता माझ्यासोबत खंबीरपणे उभं राहणं निवडलं. आजही आम्ही मॅचेसवर चर्चा करतो, पण त्या कॉल्समध्ये आता माझ्या अभिनयाचंही परीक्षण असतं. ते कधीच खोटं बोलत नाहीत, काहीही गोंडस करून सांगत नाहीत पण जेव्हा ते म्हणतात, छान केलंस, तेव्हा त्या शब्दांची खरी किंमत जाणवते. या फादर्स डे निमित्त माझे शांत समर्थक, माझे प्रामाणिक समीक्षक आणि माझा आधारस्तंभ सगळं एकाच व्यक्तीत असलेल्या माझ्या बाबांचे मी त्यांचे आभार मानतो.

HDFC BANK
We understand your world

नोंदणीकृत कार्यालय: एचडीएफसी बँक हाऊस, सेनापती बापट मार्ग, लोअर परेल (पश्चिम), मुंबई-४०००१३ आणि एचडीएफसी बँक लिमिटेड, पहिला मजला, आय-थिंक टेक्नो कॅम्पस, कांजूरमार्ग (पूर्व), मुंबई - ४०००४२ येथे रिटेल पोर्टफोलिओ व्यवस्थापन म्हणून त्याचे एक कार्यालय आहे.

लिलाव विक्री सूचना

कर्जदारांना, विशेषतः, आणि सर्वसाधारणपणे जनतेला, याद्वारे सूचित केले जाते की खालील खात्यांमध्ये तारण ठेवलेल्या सोन्याच्या दागिन्यांचा/सुरक्षेचा सार्वजनिक लिलाव आयोजित करण्याचा प्रस्ताव आहे. एचडीएफसी बँक लिमिटेड (बँक) ने कर्जाची थकबाकी भरण्यासाठी नोटीस देऊनही, त्यांनी स्वाक्षरी केलेल्या आणि स्वीकारलेल्या कर्ज कराराच्या अटींनुसार, ज्या कर्जदारांनी पैसे देण्यास चूक केली आहे त्यांच्या सोन्याच्या दागिन्यांचा/सुरक्षिततेचा लिलाव आहे. बँकेने कर्जदारांना नोटीस देखील जारी केली होती ज्याद्वारे, खालील खात्यांमधील संपूर्ण थकबाकीची परतफेड करण्यासाठी ७ दिवसांचा कालावधी देण्यात आला होता, असे न झाल्यास पुढील नोटीस जारी न करता संपूर्ण तारण ठेवलेल्या सोन्याच्या सुरक्षिततेचा लिलाव करण्यास बँकेला स्वातंत्र्य असेल. कर्जदारांनी दुर्लक्ष केले आणि पेमेंट करण्यात अयशस्वी झाले, म्हणून, बँकेने कर्ज करारांतर्गत आपल्या अधिकारांचा वापर करून तारण म्हणून कर्जदारांनी बँकेकडे दिलेले सोन्याच्या सुरक्षेवरील तारण लागू करण्याचा निर्णय घेतला आहे आणि संपूर्ण सोन्याचे दागिने/सुरक्षा लिलावाद्वारे विकून आणि थकबाकी वसूल करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

२३.०६.२०२५ रोजी दुपारी ३.३० वाजेपासून खाली नमूद केलेल्या शाखेत लिलाव केले जातील. कोणत्याही तारण ठेवलेल्या तारखेचा लिलाव नमूद केलेल्या तारखेला आयोजित केला जाऊ शकत नाही किंवा पूर्ण केला जाऊ शकत नाही अशा स्थितीत, त्यानंतरच्या कोणत्याही तारखेला आणि वेळेस उक्त लिलाव आयोजित करण्याचा किंवा पुढे जाण्याचा अधिकार बँकेने राखून ठेवला आहे.

कर्ज क्र	कर्जदाराचे नाव	कर्जाची रक्कम	लिलावाचे ठिकाण (शाखेचा पत्ता)
75154755	अजमत खान जमील	135000	एचडीएफसी बँक लिमिटेड सेठी हाइट्स, जिल्हा परिषदेसमोर, अकोला, महाराष्ट्र ४४४००१
75085347	निलेश गोवर्धनराव कडू	25000	एचडीएफसी बँक लिमिटेड रसिक प्लाझा, जयस्तंभ स्क्वेअर, मोर्शी रोड, अमरावती, महाराष्ट्र ४४४६०१
74750465	हर्षल राजेश पिंपळकर	150000	एचडीएफसी बँक लिमिटेड निर्मल बेकरी स्क्वेअर, बँक ऑफ महाराष्ट्र समोर, वर्धा, महाराष्ट्र ४४२००१
75085080	सूरज अशोक वानखेडे	29000	
75298937	नसिरुद्दीन मोईनुद्दीन शेख	165300	भारुका भवन, यशवंत स्टेडियम समोर, धंतोली, नागपूर, महाराष्ट्र ४४००१२
73533990	नितेश अनंतराव धुर्वे	102500	पोकामा टॉवर्स, महादेव मंदिर रोड, पोस्टल ग्राउंड समोर, यवतमाळ, महाराष्ट्र ४४५००१
75503871	शाहिद रझा अब्दुल सामी	75000	
458992838	इम्रान हुसेन	190100	फिदवी टॉवर, तळमजला, सराफ चेंबरसमोर, माउंट रोड, नागपूर, महाराष्ट्र ४४०००१
73450005	अमित राजेशराव मानकर	223782	पारस प्लाझा, दुकान क्रमांक १-९, अप्पर ग्राउंड, एसबीआय जवळ, रिसोड रोड, वाशिम, महाराष्ट्र ४४४५०५
75067628	दीपक ज्ञानदेव धुरेकर	97900	
75555014	बलवंत देवराव ठाकरे	45000	फॉलीमार्केट, मेन रोड, काटोल, महाराष्ट्र ४४१३०२
75024418	विजय हरिभाऊ गाडेकर	84500	शिवकिरण कॉम्प्लेक्स, खंडाळा रोड, कोटक महिंद्रा बँकेसमोर, चिहाली, महाराष्ट्र ४४३२०१
75591511	कामिनी अनिल समुद्रवार	80000	बस स्टँड समोर, नगर परिषद रोड, बल्लारपूर, महाराष्ट्र ४४२७०१
75079044	आकाश मधुकर चांदेकर	10700	
75067692	साहिल विनोद भालेराव	25700	सराफा लेन, मेन रोड, बुलढाणा, महाराष्ट्र ४४३००१
75119330	जयपाल भाऊजी बाल्की	150000	तळमजला, चोरडिया हाऊस, जुना एसबीआय रोड, जिल्हा-यवतमाळ, वणी, महाराष्ट्र ४४५३०४
75089808	आकाश कृष्ण जांभुळकर	43500	प्लॉट क्रमांक १३/५, राजगोपालचारी वार्ड, भंडारा, महाराष्ट्र ४४१९०४
75113532	प्रशांत नीना पाटील	40300	दीपक ट्रेडिंग जवळ, बस स्टँडच्या शेजारी, एस नंबर २५१/डी, जिल्हा - बुलढाणा, मलकापूर, महाराष्ट्र ४४३१०१
73665492	सुशांत विष्णू इगलकर	289500	व्हीनस प्लाझा, शेगाव नाका, अमरावती, महाराष्ट्र ४४४६०४
74883147	तुषार श्रीकृष्ण चापाटे	84000	
75099396	ललिता ठाकूर	81900	
75580809	फरहान शाह सुलतानशहा	76000	
75580898	गोकुळ अरुणराव भुजाडे	65000	
75551511	दत्ता मधुकर बोलके	111000	साई राम प्लाझा, वसंतराव नाईक चौक, पुसद, जिल्हा यवतमाळ, महाराष्ट्र ४४५२०४
75107085	बंडू पुंजाराव पोळ	42000	
462428942	नितीन नागेश गायकवाड	55000	ओम निवास, मेन रोड, जिल्हा-अकोला, मूर्तिजापूर, महाराष्ट्र ४४४१०७
75102021	गौरव पद्माकर दाविले	201000	मेधा पेट्रोल पंपासमोर, बस स्टँडजवळ, तळेगाव रोड, आर्वी, महाराष्ट्र ४४२२०१
75094609	गजानन मनोहरराव काळे	132000	
75227341	प्रवीण सुधाकरराव सोनवणे	40100	
75067649	प्रफुल्ल गोविंदराव गुल्हाणे	38200	
75081822	प्रमोद नथुजी करणहके	25000	
75468069	प्रसाद सुनील बावस्कर	18400	अप्पर ग्राउंड फ्लोर, श्री राम टॉवर, एनएच ६, नांदुरा, जि. बुलढाणा, नांदुरा, महाराष्ट्र ४४३४०४
75063097	मनोहर धोंडू मडावी	17200	कोर्टाजवळ, आसिफाबाद रोड, राजुरा, राजुरा, महाराष्ट्र ४४२९०५
75068339	हेमा संतोष मिश्रा	32300	वैभव हॉटेल समोर, गोरक्षण रोड, अकोला, महाराष्ट्र ४४४००१
75074438	रूपेश विश्वनाथ जोगदंड	102800	एचडीएफसी बँक लि. तळमजला, वासुदेव व्हिला, विदर्भ कोकण ग्रामीण बँकेजवळ, मेन रोड तेल्हारा जि-अकोला, महाराष्ट्र ४४४१०८
75116846	जयप्रकाश हरिकिसन जमालपुरे	90000	
75440653	शांतशील विजय तायडे	85200	
75105389	खुशाल मोहन बावनकर	71000	तळमजला दुकान क्रमांक ८, ८अ, ९, १०, १७, १८, १८अ आणि १९, वा प्लाझा स्टेशन रोड सुभाष वॉर्ड - तिरोरा-, जिल्हा-गोंदिया महाराष्ट्र ४४१९११
75086708	राजेश सुखदेव हरिणखेडे	63800	
75116235	बालाजी किसन पुंडे	466500	तळमजला, कसारा नं ४-११५, धानकी रोड, उमरखेड, यवतमाळ, महाराष्ट्र ४४५२०६
75090458	जयश्री महेश पुणेवार	230000	
75808951	सोनाली प्रशांत बर्डे	54500	
75403279	विकास दिगंबर चौहान	103000	तळमजला, बाबरवाल कॉम्प्लेक्स, मालमत्ता क्रमांक १४०४, प्लॉट क्रमांक ५, वॉर्ड क्रमांक २, अकोला जिल्हा सहकारी बँकेसमोर, अनंत कॉलनी, बस स्टँडजवळ, रिसोड, वाशिम, महाराष्ट्र ४४४५०६
75543670	राजकुमार चंद्रमणिप्रस तिवारी	62500	तळमजला, दुकान क्रमांक युजी५, युजी६, युजी७ आणि युजी८, जगत टॉवर्स, ४डी, टिळक नगर, अमरावती रोड (एमजी रोड), नागपूर, महाराष्ट्र ४४००१०
75108930	योगेश पुन्नुलाल गौर	124000	अडगोकर कॉम्प्लेक्स, एपीएमसी मार्केट समोर, अंजनगाव, सुर्जी, जिल्हा अमरावती, अंजनगाव सुर्जी, महाराष्ट्र ४४४७०५

लिलाव जसे आहे तिथे आहे आणि जसे आहे जे आहे या तत्त्वावर केला जाईल आणि बँक सोन्याच्या दागिन्यांची गुणवत्ता, शुद्धता, कॅरेटेज, वजन किंवा मूल्यांकनाबाबत कोणतेही प्रतिनिधित्व किंवा हमी देत नाही आणि देणार नाही. बोली लावण्यापूर्वी सोन्याच्या दागिन्यांची गुणवत्ता, शुद्धता, कॅरेटेज, वजन किंवा मूल्यांकनाची पडताळणी करणे, तपासणी करणे आणि स्वतःचे समाधान करणे ही संभाव्य खरेदीदारांची एकमेव आणि संपूर्ण जबाबदारी असेल आणि अशा हेतूसाठी, संभाव्य खरेदीदारांना त्यांच्या स्वतःच्या खर्चाने आणि वर दिलेल्या पत्त्यावर तपासणी करण्याची परवानगी असेल, सोन्याच्या वस्तू, लिलावासाठी निश्चित केलेल्या वेळेच्या ४५ मिनिटे आधी, तज्ञांच्या सल्ल्यासह किंवा त्याशिवाय. सर्व बोली बँक या संदर्भात निश्चित करण्यास योग्य वाटेल अशा किमान राखीव किंमतीच्या अधीन असतील. लिलावाचे मूल्य आयबीजेए (इंडिया बुलियन अँड ज्वेलर्स असोसिएशन लिमिटेड) नुसार मागील दिवशी सोन्याच्या बंद किंमतीवर आधारित असेल. अशा लिलावानुसार लिलाव प्रक्रिया आणि विक्री (जर असेल तर) बँक तिच्या स्वतःच्या विवेकबुद्धीनुसार लादण्यास योग्य वाटेल अशा पुढील अटी आणि शर्तींच्या अधीन असेल. जर वर नमूद केलेल्या कर्जदाराने कर्ज कराराच्या अटींनुसार बँकेला देय असलेली रक्कम वर नमूद केल्याप्रमाणे लिलावापूर्वी त्याच्या वैयक्तिक कर्ज खात्यात पूर्णपणे भरली, तर उक्त कर्जासाठी तारण ठेवलेले दागिने बँकेला पुढील कोणत्याही सूचना न देता लिलावातून काढून घेता येतील. कृपया लक्षात ठेवा की, पूर्वसूचना न देता लिलाव प्रक्रिया पुढे ढकलण्याचा किंवा रद्द करण्याचा संपूर्ण अधिकार बँकेच्या अधोस्वाक्षरीकृत अधिकृत अधिकाऱ्याचा आहे. आणि म्हणून कोणतेही कारण न देता आणि कोणतेही किंवा सर्व बोली किंवा ऑफर कोणतेही कारण न देता नाकारणे.

तारीख: १५.०६.२०२५ | ठिकाण : नागपूर एसडी/- प्राधिकृत अधिकारी, एचडीएफसी बँक लि.

शब्दकोडे क्रमांक २१३८

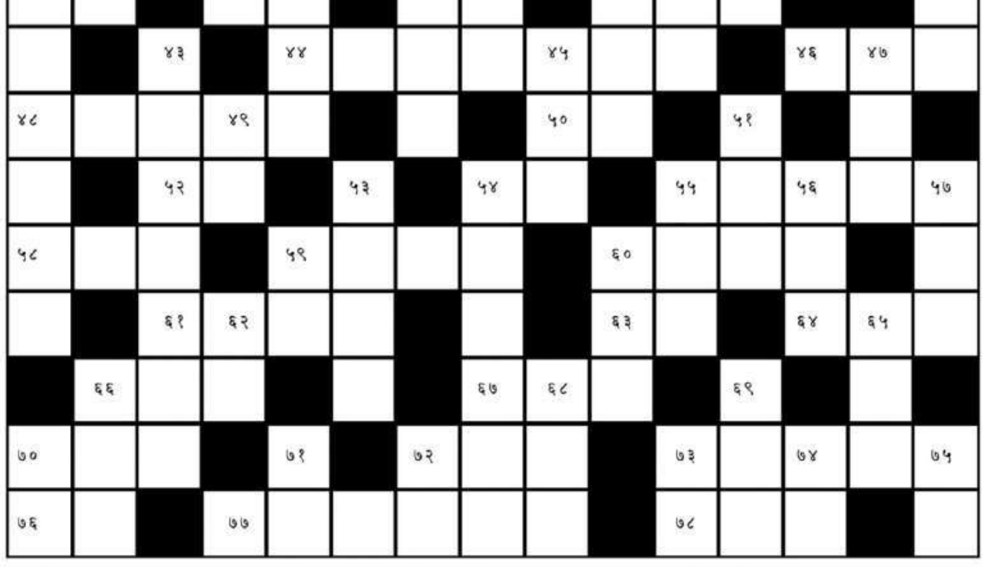

आडवे शब्द :-
१) साहित्यातील नऊ भावना
४) चांगल्या कामाप्रित्यर्थ दिलेली अल्प रक्कम
७) संतापी
१०) तरच्या बरोबरचा शब्द
११) स्तुतीस्तोत्र
१२) पाठवणी
१५) मांडणी
१६) गावाखालची जमीन
१८) जल
१९) स्वच्छ
२०) कापसाची बी
२३) देवकीचा भाऊ म्हणजे श्रीकृष्णाचा *****
२५) वल्लरी
२८) उंबरठा
३०) एक फळ
३२) लुबाडणारा, फसविणारा
३४) रतिचा पती
३७) उदा चे संपूर्ण रूप
३८) खटला
३९) जमिनीखाली येणारे फळ
४०) माझा
४२) साडीचा शेवटचा भाग
४४) गिरणीत काम करणारा
४६) शर्करा
४८) लोकसंख्येची मोजणी
५०) पराभव
५२) आपल्या राष्ट्रात तयार झालेले
५४) हिंदीत केस
५५) शाब्दिक भांडण, चर्चा
५८) राक्षस
५९) हाणामारी
६०) जोराचा शिडकावा, हबका
६१) मंदिर
६३) कट्टा
६४) पत्र
६६) फुरसत
६७) भेग, चीर
७०) नाकावरील एक छोटा दागिना
७२) देह धारण करणारा
७३) नवाकोरा
७६) नवरदेव
७७) सरसकट
७८) चिवट व कडक

उभे शब्द :-
१) दृष्टी
२) अधिक योग्यतेचा, श्रेष्ठ प्रतीचा
३) स्वस्त(ग्रा.)
४) गळ्यामागचा प्रतिष्ठेचा अवयव
५) भूकंप
६) नूतन
७) नाचणी
८) फळाचे साल
९) पोरका
१२) बारा महिन्याचा काळ
१४) मवाळ धोरण
१७) पोते
२१) पोपट
२२) लहानच्या विरुद्ध
२४) पचपचीत, बेचव
२६) न नरमण्याचा स्वभाव
२७) विधानसभा आणि लोकसभा येथील लोकप्रतिनिधी
२९) गुरुचे काम, चातुर्य
३१) उंटाच्या पाठीवरील उंचवटा
३३) मजबूत, भक्कम
३५) औषध
३६) रम्य
३७) पोट
४१) कणीसाला येणारे एक धान्य
४२) वेतन
४३) श्रीकृष्णाच्या वडिलांचे व आईचे नाव
४५) राजवाडा, मोठे घर
४७) लाकडी पादत्राण
४९) रोग पसरविणारा किटक
५१) ओवाळून टाकलेली वस्तू
५३) श्रीविष्णूचे एक नाव
५४) लहानसहान
५५) उपयोग
५६) प्रचंड, भव्य
५७) अडत्या
५९) सामान
६०) समतल
६२) उसाचे पीक, रिकामपण
६५) रसाच्या आंब्याची एक जात
६६) युद्ध
६८) रजक
६९) हिंदुस्थान
७०) स्वाद, रुची
७१) श्वसनेंद्रिय
७२) साडेसातीचा ग्रह
७३) केव्हा
७४) बाजू, कांठ
७५) वृक्ष

(उत्तर उद्याच्या अंकात)

मागील शब्दकोड्याचे उत्तर

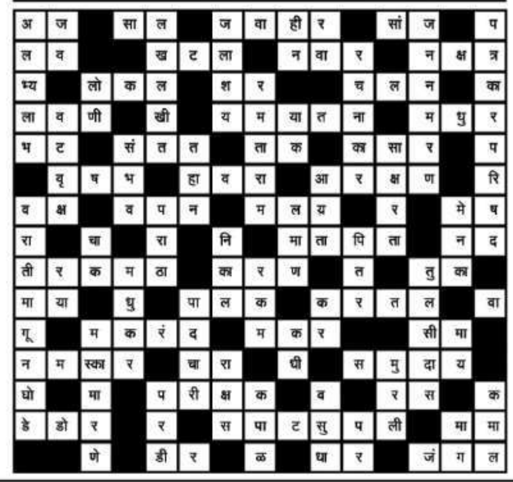

राशीभविष्य

मेष : आज तुम्हाला आध्यात्मिक कार्यात रस वाटेल. काही महत्त्वाच्या कामात यश मिळेल. राजकारणात उच्च पदावर असलेल्या व्यक्तीशी तुमची भेट होईल. नोकरीत महत्त्वाच्या जबाबदारीचीही संधी मिळेल.

वृषभ : आज महत्त्वाकांक्षा पूर्ण होतील. तुम्हाला काही महत्त्वाच्या कामासाठी प्रवास करावा लागू शकतो. एखाद्या खास व्यक्तीकडून मार्गदर्शन आणि साथ मिळेल. चालू असलेल्या कामात प्रगती होईल.

मिथुन : आज घरातील गरजा पूर्ण होतील. नफा आणि खर्च होण्याची शक्यता आहे. अचानक आर्थिक लाभ होईल. वाहने इत्यादी खरेदी-विक्री करण्याची संधी मिळेल. घरगुती वस्तू खरेदी केल्या जातील.

कर्क : आज तुमचे आरोग्य चांगले राहील. तुम्हाला एखाद्या गंभीर आजारापासून आराम मिळेल. कुटुंबातील अनेक सदस्यांच्या आजारपणामुळे तुम्हाला प्रचंड मानसिक त्रास होईल.

सिंह : तुम्हाला एखाद्या महत्त्वाच्या मोहिमेचे नेतृत्व करण्याची संधी मिळेल. कामाच्या ठिकाणी तुमचा राग टाळा आणि बोलण्यावर नियंत्रण ठेवा. लांबच्या प्रवासात अपेक्षित नफा झाल्याने मन प्रसन्न राहील.

कन्या : आज तुम्हाला व्यवसायात नवीन भागीदार मिळतील. सरकारी मदतीने कोणत्याही महत्त्वाच्या कामातील अडथळे दूर होतील. व्यावसायिक सहल यशस्वी होईल.

तूळ : व्यवसायात तुमच्या वडिलांकडून तुम्हाला पाठिंबा आणि साथ मिळेल. जर तुम्हाला अपघातात दुखापत झाली किंवा दुखापत झाली तर योग्य उपचार करून घ्या. निष्काळजीपणा करू नका.

वृश्चिक : आज अपेक्षित पैसे न मिळाल्याने काही महत्त्वाचे काम अपूर्ण राहतील. व्यवसायात नवीन प्रयोग फायदेशीर ठरतील. निरुपयोगी कामावर खर्च करण्याबाबत कुटुंबात वाद होऊ शकतो.

धनु : जास्त विचार केल्यामुळे तुमचा रक्तदाब वाढू शकतो. अभ्यास आणि अध्यापनाच्या कामाशी संबंधित लोकांना पैसे आणि आदर दोन्ही मिळतील. आज तुमचे आरोग्य चांगले राहील.

मकर : आज तुम्हाला अप्रिय बातमी मिळू शकते. परदेश प्रवास किंवा स्थलांतराचे संकेत आहेत. मोठ्या कामांचे विचार मनात येत राहतील. तुमचा आत्मविश्वास वाढेल.

कुंभ : तुम्हाला कोणत्याही गंभीर आजारापासून आराम मिळेल. शारीरिक आणि मानसिक शक्ती वाढेल. कोणत्याही लपलेल्या आजाराची लक्षणे दिसल्यास ताबडतोब डॉक्टरांचा सल्ला घ्या.

मीन : व्यवसायात केलेले बदल फायदेशीर ठरतील. बहुराष्ट्रीय कंपन्यांमध्ये काम करणाजया लोकांना दूरच्या देशांमध्ये आणि परदेशात जाण्याची संधी मिळेल. तुमच्या महत्त्वाकांक्षा जास्त वाढू देऊ नका.

जिचकार सभागृहातील लग्नाच्या जेवनातून ४० जणांना विषबाधा

■ महासागर प्रतिनिधी,
भिवापूर, दि. १४ : गडचिरोली रोडवरील जिचकार सभागृहात १२ जुन गुरुवारला वाघमारे यांचेकडे झालेल्या विवाह सोहळ्या प्रसंगी उपस्थित नागरीकांना जेवनातून ४० ते ४५ जणांना विषबांधा झाल्याची घटना आज १३ जुनला सकाळी १० वाजताच्या सुमारास उघडकीस आल्याने परिसरत एकच खळबळ माजली आहे. यावेळी सामाजिक कार्यकर्ते चेतन पडोळे व शिवसेना नेते कैलास कोमरल्लीवार यांनी भिवापूर ग्रामीण रुग्णालयात भेट देत रुग्णांची विचारपूस केली. गुरुदेव वार्डातील एकाच कुटुंबांतील ४ जणांना विषबांधा झाल्याची माहीती समोर आली आहे.

यात वंश रामु नागपुरे, कोमल रामू नागपुरे, भाग्यश्री रामू नागपूरे,भुषण सुनिल नागपुरे ,अश्विनी सचिन अंबादे, अल्का संदिप अंबादे, वर्ष ३४ व इतर रुग्ण ग्रामीण रुग्णालयात उपचार करीत असून काही रुग्ण नागपूर मेडीकल कॉलेज येथे रेफर केले आहे. तर काही रुग्ण खाजगी दवाखाण्यात उपचार घेत असल्याची यावेळी प्राप्त झाली असून अन्नातून विषबाधा झालेल्या रुग्णाचे नमुने घेण्यात आले असून ते प्रयोग शाळा नागपूर येथे पाठविण्यात आले आहे.

रुग्णावर योग्य उपचार सुरू असून त्यांनी जठड चे पाणी, निंबु पाणी घ्यावे असा सल्ला आरोग्य अधिकारी डॉ आदित्य अस्वार यांनी दिली आहे. येथे डॉ. वाघ, डॉ. शाशी हे रुग्णावर योग्य उपचार करित आहेत.

बावनकुळे ऊर्जा मंत्री असतांना कधी पण रनाळा गावातील लाइट बंद होत नव्हती

कामठी, दि. १४ : काँग्रेसच्या काळात अशी लाइट जायची लोकांना कांग्रेसचा काळ आठवले विद्युत पुरवठा दर रोज बंद करतात,कधी पण लाइट बंद केल्या मुळे ग्रामपंचायत ला पाणी पुरवठा करिता मोठा त्रास होत आहे , किमान ५ मशीन सुरू करावे लागतात महादेव घाट,येरखेडा फ़िल्टर प्लांट, नगरपरिषद कामठी व अनेक ठिकाणी मशीन सुरू करून पाणी टंकी भरावी लागते परंतु मागील ६ महिन्या पासून ाशिल विभागा कळून परिपूर्ण दुर्लक्ष केले जात आहे त्या मुळे पाणीपुरवठा सुद्धा करायला त्रास जात आहे मनमानी वेळेस वाटेल तेव्हा लाईट बंद करतात काही पण मैंटनेस नाही. गावातील लोकांन मधे ाशिल ला घेऊन मोठे आक्रोश निर्माण झाले आहे. लवकर या वर बैठक आयोजीत करून तोडगा काळवे अन्यथा मोठा मोर्चा mseb वर काढन्यात येईल. अशी चेतावणी ग्रामपंचायत रनाळा चे सरपंच पंकज साबळे यांनी दिली आहे.

बेसा-पिपळा, बहादुरा, गोधनी नगरपंचायतीच्या प्रथमच निवडणुका होत आहेत

भाजप-काँग्रेसआमनेसामने, स्थानिक राजकारणात उसळी

■ महासागर प्रतिनिधी,
वाडी, दि. १४ : नागपूर ग्रामीण तालुक्यातील बेसा-पिपळा, बहादुरा आणि गोधनी (रेल्वे) या नवगठित नगरपंचायतींमध्ये यंदा प्रथमच निवडणुका होत आहेत. राज्य शासनाच्या नगरविकास विभागाकडून २०२३ मध्ये या ग्रामपंचायतींना नगरपंचायतीचा दर्जा मिळाला होता. मात्र, दोन वर्षांपासून निवडणूक प्रक्रिया रखडली होती. १२ जून रोजी वार्ड रचनेचा कार्यक्रम जाहीर होताच राजकीय हालचालींना वेग आला असून, स्थानिक पातळीवर मोठी चुरस पाहायला मिळत आहे.

या निवडणुकीसाठी भाजप, काँग्रेससह इतर पक्षांनीही मोर्चेबांधणी सुरू केली आहे. तीनही नगरपंचायती शहराच्या सीमेलगत असून आर्थिक दृष्ट्या सक्षम मानल्या जातात. त्यामुळे येथील सत्तेची चावी कोणाच्या हाती जाणार, याकडे सर्वांचे लक्ष लागले आहे.

वार्ड रचनेनुसार प्रत्येकी १७ सदस्य, एक नगराध्यक्ष व दोन नामनिर्दिष्ट सदस्य असतील. अंतिम रचना ४ सप्टेंबरपर्यंत प्रसिद्ध होणार आहे. गोधनी नगरपंचायतीत काँग्रेसचे माजी सरपंच दीपक राऊत भाजपमध्ये प्रवेश केल्यानंतर, भाजपचे वर्चस्व अधिक बळकट झाल्याचे चित्र आहे. दुसरीकडे, बेसा-पिपळा आणि बहादुरा या ठिकाणीही माजी सरपंच भाजपच्या तंबूत असल्यामुळे पक्षाने पहिल्याच निवडणुकीत नगराध्यक्षपदावर दावा ठोकण्याची तयारी केली आहे.

राजकीय समिकरणे काय सांगतात?

बेसा ग्रामपंचायतीचे माजी सरपंच सुरेंद्र बानाईत (भाजप)

पिपळा (घोगली) चे माजी सरपंच नरेश भोयर (भाजप)

बहादुरा ग्रामपंचायतीच्या माजी सरपंच पुष्पाताई गायधने (भाजप)

गोधनी (रेल्वे) चे माजी सरपंच दिपक राऊत

(पूर्वी काँग्रेस, सध्या भाजप)

चारही माजी सरपंच भाजपमधील असल्यामुळे नगराध्यक्षपदासाठी जोरदार दावेदारी भाजपकडून असणार हे निश्चित आहे. मात्र काँग्रेसही मैदान सोडायला तयार नाही.

÷ प्रतिक्रिया:-

नागपूर तालुक्यातील सहा जिल्हा परिषद सर्कलपैकी चार ठिकाणी काँग्रेसचे सदस्य निवडून आले होते, एक राष्ट्रवादी काँग्रेसचा तर एक भाजपचा होता. पंचायत समितीवरही काँग्रेसने पाच वर्ष सत्ता सांभाळली होती.

त्यामुळे काँग्रेसच्या भूमिकेला स्थानिक स्तरावर बळकटी मिळत आहे.

प्रकाश कोकाटे
नागपूर तालुका अध्यक्ष, काँग्रेस

दुसरीकडे, भाजप सत्ताधारी पक्ष असल्यामुळे मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणविस यांचा जिल्हा, पालकमंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे यांच्या मतदारसंघातच दोन नगरपंचायती येतात. त्यांच्याकडून झालेला विकास पाहता. बेसा-पिपळा व बहादुरा नगरपंचायत वर भाजपाचा झेंडा फडकणार आहे.

नरेश भोयर
माजी सरपंच, पिपळा (घोगली)

शेवटी आम्हाला आमचा स्वतःचा लोकप्रतिनिधी मिळणार आहे याचं समाधान आहे. दोन वर्षे प्रशासकीय राजवट होती. आता प्रत्यक्ष विकास कामे किती होतात, तेच पाहायचं.

आशिष गायधन
बेसा

राजकीय पक्षांच्या प्रचाराचा जोर दिसतो आहे. पण आम्ही मतदार आहोत, कोण काम करतो आणि कोण फक्त भाषणं करतो, हे आम्ही ओळखतो. सगळ्यात आधी पाणी, रस्ते आणि सफाई यावर भर पाहिजे.

सुभाष राऊत
गोधणी

‘माजी’ पदाधिकाऱ्यांची ‘आजी’साठी लगबग

वाडी नगर परिषद निवडणुकीच्या हालचालींना वेग

■ महासागर प्रतिनिधी,
वाडी, दि. १४ : वाडी नगर परिषद निवडणूक आता थेट दारात आल्याचे चित्र आहे. एकीकडे निवडणूक जाहीर होण्याची वाट पाहणारे माजी नगरसेवक पुन्हा सत्तेच्या शर्यतीत उतरायच्या तयारीत आहेत, तर दुसरीकडे प्रशासकीय यंत्रणा नव्या प्रभाग रचनेच्या कामात व्यग्र झाली आहे. पाच वर्षांपासून प्रशासकांच्या अखत्यारीत असलेल्या वाडी नगर परिषदेत आता निवडणुकीचे वारे वाहू लागले आहेत. राज्य शासनाने १० जून रोजी अधिसूचना जारी करून निवडणुकीची प्रक्रिया सुरू करण्याचे निर्देश दिले असून, इच्छुक माजी पदाधिकाऱ्यांनी पुन्हा जनतेत पाय रोवायला सुरुवात केली आहे.

नव्या रचनेत बदल : दोन नगरसेवकांचा एकच प्रभाग

राज्यातील बहुतांश नगर परिषदांमध्ये यावेळी एक प्रभागात दोन सदस्य असणार असून, एका ठिकाणी तीन सदस्यांचा प्रभाग राहणार आहे. ऑगस्ट अखेरीस अंतिम प्रभाग रचना प्रसिद्ध होईल. त्यानंतर निवडणुकीच्या कामांना खऱ्या अर्थाने गती मिळणार आहे.

वाडी नगर परिषदेत २०२२ मध्ये १३ प्रभागांमध्ये २७ नगरसेवकांची रचना ठरवण्यात आली होती. हाच आकृतीबंध यंदाच्या निवडणुकीत कायम राहणार आहे. नव्या निर्देशांनुसार २०२२ ची मतदारसंख्या ग्राह्य धरण्यात येणार असून, वाढीव मतदारसंख्या विचारात घेतली जाणार नाही.

सत्ताधारी पदासाठी ‘माजी’ची चळवळ

राजकीय समीकरणांमध्ये महाविकास आघाडी आणि महायुती यांचा समावेश कसा होतो याकडे सर्वांचे लक्ष लागले आहे. निवडणूक कोणत्याही क्षणी घोषित होऊ शकते, याची जाणीव ठेवून इच्छुक ‘माजी’ पदाधिकारी वार्ड पिंजून काढत आहेत. सध्याचे प्रशासकीय राज संपुष्टात आणून पुन्हा एकदा 'आजी' होण्याची त्यांची धडपड सुरू आहे.

सामाजिक व ओबीसी आरक्षणाच्या तांत्रिक अडचणींमुळे निवडणुका रखडल्या होत्या. मात्र ६ मे रोजी सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशामुळे निवडणुकीसाठी मार्ग मोकळा झाला. त्यानंतर शासनाच्या उपसचिवांनी १० व १२ जूनला परिपत्रके जारी करून निवडणुकीच्या पूर्वतयारीला अधिकृत स्वरूप दिले.

प्रभाग रचना वेळापत्रक जाहीर

मुख्याधिकारी डॉ. ऋचा चाबर्डे यांच्या नेतृत्वाखाली प्रभाग रचना समितीची बैठक नुकतीच पार पडली. त्यात पुढीलप्रमाणे वेळापत्रक निश्चित करण्यात आले:

प्रगणक गटाची मांडणी: ११ ते १६ जून
जनगणना माहितीची तपासणी: १७ ते १८ जून
स्थळ पाहणी: १९ ते २३ जून
गुगल मॅपवर नकाशे तयार करणे: २४ ते २६ जून
प्रभाग हद्दी तपासणी: २७ ते ३० जून
मसुद्यावर समिती स्वाक्षऱ्या: १ ते ३ जुलै
प्रस्ताव आयोगाला पाठवणे: ४ ते ८ जुलै
रचना प्रसिद्ध व हरकती मागवणे: १५ ते २१ जुलै
हरकतीवर सुनावणी: २२ ते ३१ जुलै

प्रभाग रचना प्रक्रियेसाठी प्रशासकांची धावपळ; दोन नगरसेवकांसह एक प्रभाग राहणार निश्चित

अंतिम प्रभाग रचना आयोगास सादर: १ ते ७ ऑगस्ट
अधिसूचना प्रसिद्धी: २२ ऑगस्ट ते १ सप्टेंबर

मतदारसंख्येचा आकडा

सध्या वाडी नगर परिषदेच्या कार्यक्षेत्रात एकूण ५६ हजार मतदार आहेत. यानुसार प्रत्येक प्रभागात दोन सदस्य निवडून दिले जातील.

प्रभाग रचना करताना उत्तर दिशेकडून दक्षिणेकडे जात भौगोलिक रचना समोर ठेवली जाणार आहे.

निवडणुकीकडे झुकलेलं राजकारण, सक्रिय झालेले इच्छुक, आणि नियोजनात गुंतलेली प्रशासन यामुळे वाडी नगर परिषदेत पुन्हा एकदा राजकीय रंग चढू लागलाय. 'माजी'चं 'आजी' होण्याचं स्वप्न साकार करण्यासाठी मैदान सजलंय!

व्हिएतनामच्या ‘वूटीप’ चक्रीवादळामुळे भारतात ‘मान्सून’ला मदत

नागपूर : राज्यात गेल्या दोन आठवड्यापासून अधिक काळापासून मोसमी पावसाची वाटचाल रखडलेली आहे. मात्र, येत्या दोन दिवसात मोसमी पावसाचा प्रवास पुन्हा एकदा सुरू होणार आहे. त्यानंतर पुढील तीन ते चार दिवसात मोसमी पाऊस संपूर्ण राज्य वापणार असल्याचा अंदाज हवामान शास्त्रज्ञांनी व्यक्त केला आहे.मे महिन्याच्या अखेरीसपासून पाकिस्तान, अफगाणिस्तानसारख्या भागातून प्रचंड मोठ्या प्रमाणात कोरडी हवा भारतात आली. त्याचा परिणाम मोसमी पावसाच्या वाऱ्यांवर झाला आणि वारे कमकुवत झाले. त्यामुळे मोसमी पाऊस फारसा क्रियाशील झाला नाही आणि त्यात घट झाली होती. याच कालावधीत तापमानात देखील वाढ झाली. नऊ जूनला नागपूर येथे ४४.२ अंश सेल्सिअस इतके कमाल तापमान होते. तर १२ जूनला ४० अंश सेल्सिअसच्या जवळपास तापमान होते.

ताडोबातील गंभीर जखमी ‘छोटा मटका’वर अखेर उपचार

■ महासागर प्रतिनिधी,
नागपूर, दि. १४ : जंगलातील जखमी वाघावर उपचार करायचे की त्याला निसर्गाच्या भरवशावर सोडून द्यायचे, या दोन परस्परविरोधी मतप्रवाहात ताडोबा-अंधारी व्याघ्रप्रकल्पातील गंभीररित्या जखमी वाघाचे भवितव्य अधांतरी लटकले आहे. या आशयाचे वृत्त लोकसत्ताने शुक्रवारी प्रकाशित केले होते. त्यानंतर वनखात्याला जाग आली आणि ताडोबाचा डॉन म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या ‌‌छोटा मटका‌‌ या वाघावर उपचार सुरू करण्यात

आले.ताडोबा-अंधारीव्याघ्रप्रकल्पाच्या बफर क्षेत्रात तीन आठवड्यांपूर्वी ‘छोटा मटका’ या नावाने प्रसिद्ध वाघाची अधिवासासाठी ‘ब्रम्हा’ या नावाने प्रसिद्ध वाघाशी लढाई झाली. या लढाईत ‘ब्रम्हा’चा मृत्यू झाला तर ‘छोटा मटका’ गंभीररित्या जखमी झाला. त्याच्या पायाला मोठा चिरा पडून सातत्याने त्यातून रक्त वाहत होते. लढाई झाल्यानंतर रक्ताळलेल्या पायासह तो पर्यटकांना दिसला. पर्यटकांनी वनखात्याच्या अधिकाऱ्यांना माहिती दिली. मात्र, उपचारासाठी त्याला ताब्यात घेण्याऐवजी निसर्गावर सोपवण्यात आले.

कॉन्सेप्ट स्कूलच्या विद्यार्थ्यांची जेईई ॲडव्हान्स २०२५ परीक्षेत शैक्षणिक भरारी

ओमेश धाडसे | आरोही सोमकुवर | श्रेयश निमजे

■ महासागर प्रतिनिधी,
काटोल , दि. १४ : दर्जेदार शिक्षणाची परंपरा कायम राखत या वर्षी सुद्धा कन्सेप्ट स्कूलच्या तीन विद्यार्थ्यांनी नेत्रदीपक कामगिरी करत जगातील कठीण मानल्या जाणाऱ्या जेईई ॲडव्हान्स या परीक्षेला मात देत सुयश संपादन केले. कन्सेप्ट स्कूलच्या ओमेश वसंत धाडसे, कु. आरोही सुनील सोमकुवर आणि श्रेयस सुनील नीमजे यांनी आयआयटी च्या पात्रता यादीत आपले नाव नोंदविले असून सर्वदूर त्यांचे कौतुक होत आहे.

कन्सेप्ट स्कूल या शिक्षण संस्थेने ग्रामीण विद्यार्थ्यांना स्थानिक प्रशिक्षणातून राष्ट्रिय परीक्षेत यश संपादित करण्याची आपली परंपरा कायम राखली आहे. जेईई मेन २०२५ मध्ये सुध्दा कन्सेप्ट स्कूल चे तब्बल ३२ विद्यार्थी पात्र झाले असून १९ विद्यार्थ्यांना ९० टक्के पेक्षा अधिक गुण मिळाले.

नुकत्याच जाहीर झालेल्या इयत्ता बारावी शालांत प्रमाणपत्र परिक्षेच्या निकालात सुद्धा कन्सेप्ट स्कूलच्या विद्यार्थ्यांनी बाजी मारत तब्बल ३३ विद्यार्थ्यांनी प्राविण्य श्रेणीत उत्तीर्ण होण्याचा बहुमान पटकावला आहे.

कन्सेप्ट स्कूल म्हणजे ‘ग्रामीण विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक समृद्धीचा काटोल पॅटर्न‘ हे आता सार्थक ठरत आहे. या यशाबद्दल आमदार चरणसिंग ठाकूर, आमदार आशिष देशमुख, आमदार परिणय फुके यांनी संस्थेचे व विद्यार्थ्यांचे कौतुक केले आहे.

राज्यशास्त्र कनिष्ठ महा. परिषदेचा पाचवा वर्धापन दिन साजरा

सेवानिवृत्त प्राध्यापक आणि गुणवंत विद्यार्थ्यांचा सत्कार

■ महासागर प्रतिनिधी,
नागपूर, दि. १४ : राज्यशास्त्र कनिष्ठ महाविद्यालयीन परिषद, महा. राज्य पाचवा वर्धापन दिन ९ जून २०२५ रोजी सेठ केसरीमल पोरवाल महा., कामठी, नागपूर येथे उत्साहात पार पडला. कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी प्राचार्य डॉ. विनय चव्हाण अध्यक्षस्थानी संस्थापक अध्यक्ष प्रा. सुमित पवार , राज्य कार्याध्यक्ष प्रा. संजय सुतार, राज्य उपाध्यक्ष शरद जोगी, नागपूर विभागीय पालक प्रमुख प्रमोद कारमोरे, विभागीय महासचिव पद्माकर सावलकर, नागपूर विभागाध्यक्ष डॉ. सुधीर अग्रवाल, राज्य सहसचिव प्रा. सुनील राठोड यांच्यासह अनेक पदाधिकारी व प्राध्यापक उपस्थित होते. कार्यक्रमाची सुरुवात दीपप्रज्वलनाने करण्यात आली. प्रा.गौतम डांगे यांनी संविधान प्रास्ताविकेचे वाचन केले. प्राचार्य डॉ.चव्हाण यांनी आपल्या भाषणात परिषदेच्या कार्याचे कौतुक करत सदिच्छा व्यक्त केल्या.

‘राज्यशास्त्र परिषद ही राष्ट्रनिर्मिती करणाऱ्या प्राध्यापक आणि भारताचे भविष्य घडवणाऱ्या विद्यार्थ्यांचा सन्मान करणारी संघटना आहे : प्रा. सुमित पवार’

परिषदेचा उगम अमरावती येथे झाला असला तरी आज ती महाराष्ट्रातील प्रत्येक तालुका स्तरापर्यंत पोहोचली आहे. याचे श्रेय कनिष्ठ महाविद्यालयातील राज्यशास्त्र विषय शिकवणाऱ्या सर्व प्राध्यापकांना जातें

सेवानिवृत्त प्राध्यापक आणि गुणवंत विद्यार्थ्यांचा गौरव

या सोहळ्यात गेल्या चार वर्षांत उल्लेखनीय कार्य करणाऱ्या राज्यभरातील २५ सेवानिवृत्त राज्यशास्त्र कनिष्ठमहाविद्यालयीन परिषदेच्या प्राध्यापकांचा, तसेच ९०% पेक्षा जास्त गुण राज्यशास्त्र विषयात प्राप्त करणाऱ्या २५ गुणवंत विद्यार्थ्यांचा स्मृतिचिन्ह व प्रमाणपत्र देऊन गौरव करण्यात आला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा.डॉ. सुधीर अग्रवाल, यांनी केले तर आभार प्रा.पद्माकर सावलकर यांनी मानले. त्यावेळी राज्यभरातून राज्यशास्त्र विषयाचे प्राध्यापक व विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

वृद्धावर फावड्याने जीवघेणा हल्ला

मृत्यू झाल्याचे समजून आरोपी पसार, घटना सीसीटीव्हीत कैद

■ महासागर प्रतिनिधी,
नागपूर, दि. १४: दोन अज्ञात आरोपींनी एका वृद्धावर फावड्याने हल्ला केला. त्यांच्या डोक्यावर सपासप वार करून रक्तबंबाळ केले. बेशुद्ध होऊन खाली कोसळताच मृत्यू झाल्याचे समजून वृद्धाच्या अंगावर चादर टाकली आणि पळून गेले. हा सर्व प्रकार सीसीटीव्ही फुटेजमध्ये कैद झाला आहे. अब्दुल रहिम (६०) रा. नंदनवन असे जखमीचे नाव आहे. ही थरार घटना शुक्रवारी रात्री नंदनवन ठाण्यांतर्गत घडली.

या प्रकरणी पोलिसांनी कुदूस बहारुद्दिन काजी (४२) रा. मित्रविहारनगरच्या तक्रारीवरून गुन्हा नोंदविला आहे. जखमीवर मेडिकल रुग्णालयात उपचार सुरू असून स्थिती अत्यंत नाजूक आहे. पोलिस दोन्ही आरोपींचा शोध घेत आहेत.

नंदनवनच्या खरबी चौकात कुदुस यांचे दानिश स्क्रॅप सेंटर (भंगार खरेदी) आहे. जखमी अब्दुल हे कुदूस यांचे सासरे असून मागील ७ वर्षांपासून त्यांच्याकडेच राहतात. ते भंगाराचे दुकान चालविण्यासाठी कुदूस यांना मदत करतात. रात्री दुकानातच झोपतात. शुक्रवार १३ जूनच्या रात्री १०.३० वाजता अब्दुल नेहमीप्रमाणे घरी गेले.

जेवणाचा डबा घेतला आणि दुकानात जाऊन भोजन केले. दुकानातील लोखंडी पलंगावर ते झोपले. दरम्यान दोन युवक आले. त्यापैकी एक सुरक्षा रक्षकाचा गणवेश घातलेला तर दुसरा चेक्सचे शर्ट घालून होता. त्यांनी अब्दुलच्या डोक्यावर फावड्याने सपासप वार केले. अब्दुल यांच्या डोक्यातून रक्ताची धार लागली आणि ते बेशुद्ध होऊन खाली कोसळले.

अब्दुलचा मृत्यू झाल्याचे समजून आरोपींनी त्यांच्या अंगावर चादर टाकली आणि पळून गेले. कुदूस हे दररोज मध्यरात्री १ ते २ च्या सुमारास दुकानाकडे एक चक्कर मारतात. चोरांवर वचक राहावा तसेच सासरे वृद्ध असल्याने विचारपूस करण्यासाठी जातात.

१३ जून रोजी ते नेहमीप्रमाणे दुकानाकडे गेले. मध्यरात्री १.३० वाजताच्या सुमारास दोन युवक दुकानासमोर दिसले. येथे काय करता अशी विचारणा केली असता, दुचाकी बंद पडल्यामुळे पाना मागण्यासाठी आल्याचे त्यांनी सांगितले आणि लगेच निघून गेले.

असे आले उघडकीस

अब्दुल दररोज पलंगावर झोपतात. मात्र, शुक्रवारी ते पलंगावर नव्हते तर खाली झोपले होते. यावरून कुदूस यांना शंका आली. कुदूस यांनी त्यांच्या अंगावरील चादर ओढली असता ते रक्तबंबाळ अवस्थेत दिसून आले. त्यांनी लगेच मुलाच्या मदतीने खाजगी अब्दुल यांना उपचारार्थ खासगी रुग्णालयात नेले. मात्र प्रकृती नाजून असल्याने मेडिकल रुग्णालयात पाठविण्यात आले. तेथे अब्दुल यांच्यावर उपचार सुरू असून प्रकृती चिंताजनक आहे. कुदूस यांनी दुकानातील सीसीटीव्ही फुटेज तपासले असता दोन युवक फावड्याने त्यांच्या डोक्यावर ७ वेळा वार करताना दिसून आले.

बनावट सोने गहाण ठेवून घेतले कर्ज बँकेची ५.४४ लाखांनी फसवणूक

नागपूर, क्राईम रिपोर्टर. एका व्यक्तीने बँकेत बनावट सोने गहाण ठेवून ५ लाख ४४ हजार रुपयांचे कर्ज घेत फसवणूक केली. बँकेच्या पॅनलवरील सोनाराने ते सोने खरे असल्याचे भासवून त्याला मदत केली. फसवणुकीची हा प्रकार लकडगंज पोलिस ठाण्यांतर्गत उघडकीस आला. या प्रकरणी पोलिसांनी दोन्ही आरोपींविरुद्ध गुन्हा दाखल केला. सुनील मस्के (३३) रा. वेलकम सोसायटी, नारा आणि अभिषेक भरणे (४२) रा. कळमना अशी आरोपींची नावे आहेत. फिर्यादी प्रकाश मालवीय (३७) रा. वाठोडा हे बँक ऑफ बडोदाच्या वर्धमाननगर शाखेत व्यवस्थापक पदावर कार्यरत आहेत. आरोपी अभिषेक हा सराफा व्यवसायी असून बँकेच्या पॅनलवर आहे. रोहिणी ज्वेलर्स नावाने त्याचे दुकान आहे. अभिषेककडे बँकेत गहाण ठेवलेले सोने तपासण्याची जबाबदारी होती. त्याने दिलेल्या अहवालावरूनच बँक व्यवस्थापक कर्ज मंजूर करीत होते. आरोपी सुनील मस्के याने अभिषेकशी संगनमत करून बँकेत कर्जासाठी अर्ज केला. त्यासाठी सोन्याच्या आठ बांगड्या बँकेत गहाण ठेवल्या. बांगड्या बनावट असतानाही अभिषेकने त्या २४ कॅरेट शुद्ध सोन्याच्या असल्याचे रोहिणी ज्वेलर्सच्या लेटरहेडवर लिहून दिले. त्यामुळे बँक व्यवस्थापकाने आरोपी सुनीलला ५ लाख ४४ हजार रुपये कर्ज मंजूर केले. २० ऑक्टोबर २०२१ ते २२ ऑक्टोबर २०२१ दरम्यान म्हणजे केवळ दोनच दिवसात आरोपींनी संगनमत करून बँकेकडून ५ लाख ४४ हजार रुपयांचे कर्ज उचलले. आरोपीने सुरुवातीला बँकेकडे कर्जाचे हप्ते भरले. नंतर मात्र हप्ते थकले. बँक कर्मचाऱ्यांनी कर्जाचे हप्ते भरण्यासाठी वारंवार विचारणा केली. मात्र, सुनीलने कर्जाचे हप्ते नाही. त्यामुळे बँक व्यवस्थापनाने आरोपीने गहाण ठेवलेल्या सोन्याच्या बांगड्याची दुसऱ्या व्हॅल्युअरकडून तपासणी केली. गहाण ठेवलेल्या बांगड्या बनावट असल्याचा अहवाल आला. बँक व्यवस्थापकाने लकडगंज ठाण्यात तक्रार दिली. पोलिसांनी सुनील आणि अभिषेकविरुद्ध गुन्हा दाखल केला.

Change Of Name

MY OLD NAME WAS **MASUD SHEIKH.** NOW MY NEW NAME IS **MASUD AHEMAD SHEIKH.**
ADD : PLOT NO. 28 GHANSHYAM LAYOUT BOKHARA NAGPUR - 441111

RNINo-20789/71 महासागर नागपूर
मालक,मुद्रक,प्रकाशक श्रीकृष्ण तनसुखदास चांडक यांनी अरुणोदय प्रेस,कॉटन मार्केट,नागपूर१८ येथे छापून दैनिक महासागर कार्यालय,टेकडी रोड,सिताबर्डी,नागपूर येथे प्रकाशित केले. संपादकश्रीकृष्ण तनसुखदास चांडक
मुख्य कार्यालय फोन७४४७७३५८५१/९१२२९७००२३/७४४७७३५८५३

अध्यात्म

ज्येष्ठाचं श्रेष्ठत्व

भक्ती विशेष

स्वाती पेशवे

ज्येष्ठ महिन्यात जल आणि सूर्याची उपासना केल्यास चांगले परिणाम मिळतात असं सांगितलं जातं. त्यामुळेच या महिन्यात यासंबंधीची व्रतवैकल्यं अंगिकारली जातात. सकाळ-सायंकाळी सूर्यमंत्राचा जप केला जातो. विशेषत: रविवारी उपवास केला जातो. या महिन्यातील प्रत्येक मंगळवारी हनुमानाची विशेष पूजा केली जाते. हनुमानाला तुळशीपत्रांचा हार अर्पण केला जातो. त्यानंतर नैवेद्य दाखवला जातो. ज्येष्ठ असा गजबजलेला असतो.

हिंदू कालगणनेनुसार वर्षातील तिसरा महिना म्हणजे ज्येष्ठ. या काळात वैशाखवणव्याची धग कमी झालेली असली तरी पुरती शमलेली नसते. त्यामुळे ज्येष्ठाच्या प्रथम पर्वात सूर्याची प्रखरता अनुभवायला मिळते. सूर्याच्या या ज्येष्ठतेवरुनच या महिन्याला ङ्कज्येष्ठङ्क या नावाने ओळखलं जातं. उष्णतेबरोबरच या मसाची नाळ जळाशी जोडलेली आहे. त्यामुळेच या काळात सूर्य आणि वरुणदेवाची उपासना केली जाते. ऋतूबदलाचा काळ असल्यामुळे या मासामध्ये वातावरणातील बदल प्रकर्षाने अनुभवायला मिळतो. प्रथम चरणात वातावरणाबरोबरच शरीरातील पाण्याचा स्तरही कमी होत असतो. त्यामुळे शरीरातील पाण्यासह जमिनीतील घटत्या जलस्तराची नोंद घेणं, पर्याप्त प्रमाण टिकवण्याच्या हेतूने काळजी घेणं आणि कार्यरत होणं गरजेचं ठरतं. मात्र पाऊसकाळ सुरू होताच काळजी मिटते आणि जलधारा झेलण्यात सृष्टीबरोबरच वृत्तीही तल्लीन होऊन जाते. म्हणूनच हा काळ एक वेगळीच सुखानुभूती देतो.

नव्या नव्हाळीचं निश्चितच एक महत्त्व असतं, वेगळं औत्सुक्य असतं. या दृष्टीने ज्येष्ठ पावसाची नव्हाळी अनुभवण्याची संधी देतो. घामाने चिंब झालेल्या एखाद्या दुपारी अचानक वातावरणात बदल होत असल्याचा अनुभव, त्यानंतर उधळणारा मृद्गंध, एक-दोन सरींनी न्हाऊमाखू घालताच गोमटेपणाने प्रफुल्लित आणि रसभरीत होणाऱ्या लता-वल्लरी, दाटून उरणारा कुंदपणा, रागाचा गंभीर विस्तार संपल्यानंतर एखाद्या गायकाने अथवा वादकाने द्रुतगतीने आविष्कार सादर करावा त्यासम वेग घेणारं धारानृत्य असे निसर्गाचे सगळे विभ्रम ज्येष्ठातच अनुभवायला मिळतात. म्हणूनच हा काळ एक वेगळी अनुभूती देऊन जातो.

आधी उल्लेख केल्याप्रमाणे या महिन्यात जल आणि सूर्याची उपासना केल्यास चांगले परिणाम मिळतात. त्यामुळेच यासंबंधीची व्रतवैकल्यं अंगिकारली जातात. सकाळ-सायंकाळी सूर्यमंत्राचा जप केला जातो. विशेषत: रविवारी उपवास केला जातो. या महिन्यातील प्रत्येक मंगळवारी हनुमानाची विशेष पूजा केली जाते. हनुमानाला तुळशीपत्रांचा हार अर्पण केला जातो. त्यानंतर नैवेद्य दाखवला जातो. या पुजेमुळे कुंडलीतील मंगळासंबंधीच्या समस्या दूर होतात, अशी भाविकांची श्रद्धा आहे. ज्येष्ठ महिन्यात

वेगवेगळ्या आघाड्यांवर लढा द्यावा लागत आहे. ज्येष्ठ महिना अशा प्रत्येक महिलेला मानवंदना देतो.

ज्येष्ठ महिन्याला ऐतिहासिक महत्त्वही आहे. इतिहासातल्या शौर्याचं मूर्तीमंत प्रतीक असणाऱ्या महाराणा प्रताप यांची जयंती ज्येष्ठ महिन्यातच येते. सिंहाचा जबडा उघडून त्याचे दात मोजणाऱ्या निधड्या छातीच्या संभाजीराजांची जयंतीसुद्धा तिथीप्रमाणे ज्येष्ठ

स्त्रियांचा आवडता वटपौर्णिमा हा सण येतो. साक्षात यमराजाबरोबर बुद्धिकौशल्याने संवाद साधून पातिव्रत्याच्या बळावर पतीचे प्राण परत आणणारी सावित्री ही आजही प्रत्येक स्त्रीचा आदर्श आहे. आज प्रत्येक महिला वडाची पूजा करत नसली तरी तिच्या मनातलं पतीविषयीचं प्रेम आणि त्याला साथ देण्याची वृत्ती जागोजागी दिसते. आजही प्रत्येक स्त्रीच्या रूपात त्याच पुराणकाळातील सावित्रीचा अंश वावरत आहे. फक्त तिचे संदर्भ बदलले आहेत एवढंच. अनेक ठिकाणी पतीच्या हयातीनंतर त्याची अर्धवट राहिलेली जबाबदारी पत्नी समर्थपणे पेलते आणि कडू-गोड आठवणींवर उर्वरित आयुष्य काढते. हा देखील अलीकडच्या काळातील सावित्रींच्या पातिव्रत्याचाच आदर्श म्हणायला हवा. कालमानानुसार भावना व्यक्त करण्याच्या पद्धती बदलत असतात. पण त्यामागील पतीप्रेम, निष्ठेची भावना ही पुराणकाळातल्या सावित्रीच्या मनातील भावनेसारखीच असते.

सध्याच्या सावित्री केवळ घराच्या पातळीवर लढतात असं नव्हे तर त्यांना

महिन्यातच आहे. विशेष म्हणजे त्याच्याच दुसऱ्याच दिवशी इतिहास घडवणारे, गुणसंपन्नतेचे शिरोमणी छत्रपती शिवाजीराजे यांचा शिवराज्याभिषेक दिन येतो. याच तिथीला किल्ले रायगडावर शिवराज्याभिषेकाचा प्रेक्षणीय सोहळा पार पडला आणि त्यानंतर सुरू झाली ती शिवाजी महाराजांच्या पराक्रमाची मालिका आणि एका आदर्श राजाची यशस्वी कारकिर्द. आजही या दिवसाचा आठव अंगावर रोमांच उमटवून जातो. या निमित्ताने बहारदार कार्यक्रम पार पडतात.

शिवाजी महाराजांच्या मातोश्री राजमाता जिजाऊबाई यांचा स्मृतीदिनसुद्धा याच महिन्यात येतो. अत्यंत प्रतिकूल परिस्थितीत शिवाजी महाराजांसारखा सर्वगुणसंपन्न पराक्रमी राजा घडवणारी एक कुशल, परिपूर्ण माता म्हणून उभ्या महाराष्ट्राला जिजाऊंची आठवण आहे. त्यांच्या नावाने आदर्श मातांना पुरस्कारही दिले जातात. शिवाजीराजे भोसले यांच्या घराण्यातल्या या तीन थोर व्यक्तींची आणि त्यांच्या गुणांची आठवण या मासाच्या निमित्ताने येते. आदर्श जीवनाला परमेश्वर मानणारे, सतत सत्याची पूजा करणारे, प्रतिभावंत साहित्यिक आणि मुलांची आई म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या सानेगुरूजी यांचा स्मृतीदिन ज्येष्ठ महिन्यातच येतो. या सत्त्वशील, आदर्शवादी लेखकाने आपल्या लेखनातून समाजाला सतत उत्तम आणि पवित्र विचारांचे संदेश दिले. हे संस्कृतीरक्षक लेखक **श्यामची आई** सारख्या पुस्तकातून अजरामर आहेत. या निमित्ताने त्यांचीही आठवण येते.

सामाजिकदृष्ट्या महत्त्वपूर्ण असणारा दृष्टिदान दिन ज्येष्ठातच येतो. या दिवसामुळे नेत्रदानाच्या चळवळीला नवी गती मिळते. या मासातली आध्यात्मिक दृष्टीने महत्त्वाची बाब म्हणजे क्षेत्र देहू येथून संत तुकारामांच्या पालखीचं प्रस्थान होतं. त्याच्याच दुसऱ्या दिवशी क्षेत्र आळंदी येथून संत ज्ञानेश्वर महाराजांच्या पालखीचं प्रस्थान होतं. विठूमाऊलीचे अगणित भक्त या दिवसांची आतुरतेने वाट पाहत असतात. ते भक्तीभावाने पालखी सोहळ्यात सामील होतात. अशा तऱ्हेने पौराणिक, ऐतिहासिक आणि सामाजिक महत्त्व लाभलेला ज्येष्ठ अनेक दृष्टींनी परिपूर्ण असतो. म्हणूनच तो ज्येष्ठ असतो.

अमृतवाणी

रुणुझुणु रुणुझुणु रे भ्रमरा।
सांडी तू अवगुणु रे भ्रमरा।।
चरणकमळदळु रे भ्रमरा।
भोगी तूं निश्चळु रे भ्रमरा।।
सुमनसुगंधु रे भ्रमरा।
परिमळु विद्वदु रे भ्रमरा।।
सौभाग्य सुंदरू रे भ्रमरा।
बाप रखुमादेविवरू रे भ्रमरा

-संत ज्ञानेश्वर

कालीमातेला नूडल्सचा नैवेद्य

अजबगजब

भारत हा श्रद्धाळूंचा, भाविकांचा देश आहे. पुराणकथा, आख्यायिका, दंतकथा आदींचा मोठा पगडा असणारा हा समाज ईश्वराचं अधिष्ठान मानणारा आहे. कुलदैवतांप्रमाणे प्रत्येकाची आपापली श्रद्धास्थानं असतात आणि इष्ट देवतांना प्रसन्न करुन घेण्यासाठी जो तो आपापल्या पद्धतीने करुणा भाकत असतो. देवाची आराधना करत असतो. असं असल्यामुळेच काही देवळांमध्ये अजबगजब प्रथा-परंपरा पहायला मिळतात. कोलकातामध्ये ङ्कचायनीज काली मंदिरङ्क हे असंच एक स्थान आहे.

या पवित्र स्थळी कालीमातेची पूजा होते. पूजा संपन्न झाल्यानंतर देवाला नैवेद्य दाखवण्याची पद्धत आपल्याकडे आहे. नैवेद्य आणि आरती झाल्याशिवाय पूजा पूर्ण होत नाही. बरेचदा हा नैवेद्य पक्वान्नांचा असतो. स्नानादी आन्हिके आटोपून शुद्ध तना-मनाने रांधलेले पदार्थ देवापुढे ठेवतात, ते ग्रहण करण्याचा आग्रह केला जातो आणि त्याने ते ग्रहण केलं आहे असं समजून तो नैवेद्य प्रसाद स्वरुपात उपस्थितांमध्ये वाटला जातो. कालीमातेच्या या देवळातही नैवेद्य दाखवला जातो. मात्र तो गोडाधोडाचा नसून नूडल्स, चॉप्सी, शेजवान राईस अथवा भाज्या घालून तयार होणाऱ्या चायनीज पदार्थांचा असतो.

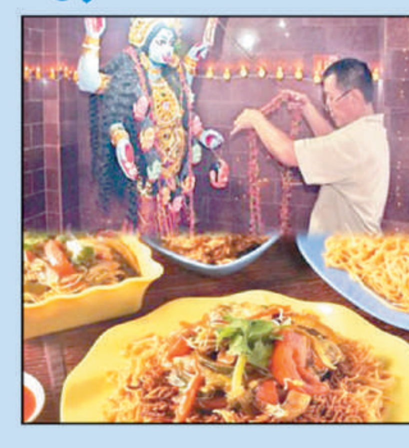

आश्चर्य वाटलं ना? पण हे अगदी खरं आहे. कोलकात्याच्या तंगरा नामक भागात चीनी लोकांची मोठी वस्ती आहे. बऱ्याच वर्षांपासून ते इथे राहतात. भारतीयांप्रमाणे तेदेखील कालीची मनोभावे पूजा करतात आणि त्यानंतर आपल्या खाद्यसंस्कृतीतील पदार्थ देवीला अर्पण करतात. त्यामुळेच कालीमातेचं हे मंदिर ङ्कचायनीज काली मंदिरङ्क म्हणूनही ओळखलं जातं.

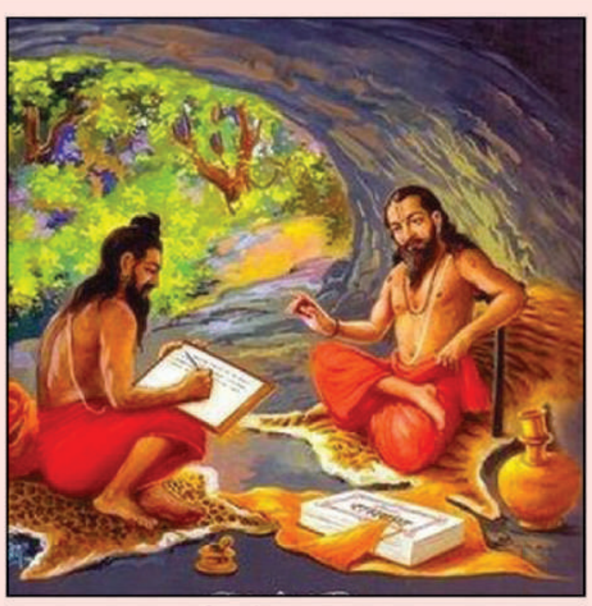

काय देते विद्या?

समर्थ उवाच

विद्या व्यक्तीला उन्नत अवस्थेकडे नेते, मात्र विद्येचा सदुपयोग व्हायला हवा. सद्विद्याप्राप्त माणसाला परमार्थाची गोडी कळते. हे सविस्तर सांगताना श्रीसमर्थ म्हणतात,

सत्यवचनी शुभवचनी। कोमळवचनी येकवचनी।
निश्चयवचनी सौख्यवचनी। सर्वकाळ।।
द्रव्यसुची दारासुची। न्यायसुची आंतरसुची।
प्रवृत्तिसुची निवृत्तीसुची। सर्वसुची नि:संगपणे।।
मित्रपणे परहितकारी। वाग्माधुर्ये परशोकहारी।
सामर्थ्यपणें वेत्रधारी। पुरुषार्थे जगमित्र।।

सद्विद्या माणसाला शहाणं करते. अशा माणसाला श्रुती, स्मृती, उपनिषदे आदींचं ज्ञान असतंच त्याचबरोबर व्यवहारात सावधपणे आणि प्रसंग ओळखून कसं वागावं हेही तो जाणतो. कोणाला मानसन्मान देऊन आदर दाखवायचा आणि एखाद्या लबाड माणसाची लबाडी हुषारीने कशी ओळखायची हे त्याला बरोबर समजतं. सत्य आणि नेमकं बोलणारा, बोलल्याप्रमाणे कृती करणारा, चपळ, कौशल्यवान असा पुरुष आपली साधनवृत्ती आणि ज्ञानार्जनाची प्रवृत्ती कधीच सोडत नाही. आगम आणि निगम म्हणजेच शरीर आणि आत्मा यांच्या परस्परसंबंधाचं, जीवाशिवाच्या नात्याचं त्याला सूक्ष्म ज्ञान असतं. तो भक्तीसुद्धा अनेक मार्गांनी करत असतो. कधी तो पुरश्चरणं करतो तर कधी तीर्थयात्रा, कधी जप तर कधी शरीरकष्टाचं तप... मात्र साधनेचा मार्ग निश्चित असल्याने तो सदैव तृप्त आणि समाधानी असा योगीस्वरूप बनतो. मनातूनच विरागी झाल्यामुळे त्याचं वागणं-बोलणं सौम्य, शुद्ध, सात्विक आणि निष्कपट असतं. तो निर्व्यसनी असतो आणि या सद्गुणांमुळे लाभणारी मन:शांती त्याच्या मुखावरही झळकत असते. त्यामुळे त्याच्या दर्शनानेही सर्वांना निरातिशय प्रसन्नता लाभते.

असा वितरागी असूनही कला आणि संगीतात ज्ञान आणि रस घेणारा असतो. तो त्यांचं रसग्रहण करून स्वत: आनंदित होतो आणि इतरांनाही आनंद देऊन जातो. सौजन्यपूर्ण आणि निरपेक्ष वागल्यामुळे तो सर्वांनाच हवाहवासा वाटतो आणि जणु हा जिवलग मित्र आहे असंच सर्वांनाच वाटतं. तो नेहमी सत्य, शुभ, कोमलपणे बोलणारा आणि दिलेलं वचन न मोडणारा असतो. अशी व्यक्ती जनतेपुढे आदर्श वस्तुपाठ देते असं समर्थ म्हणतात.

साधावा परमार्थ

आत्मबोध

द्वैतामध्ये दुःख आहे तर अद्वैतामध्ये सुख आणि आनंद आहे. आपण अद्वैतामध्ये राहिलो तर आनंद मिळतो. मुळात हे जग एकच आहे. प्रपंच दहा दिशांना विस्तारतो पण परमार्थाची मात्र एकच दिशा असते. आपण तिच्याकडे लक्ष ठेवावं. काही न करणं (अर्थात मनाने) हा खरा परमार्थ होय. परमार्थामध्ये ङ्कमीङ्क ला स्थान नाही. प्रपंच हा द्वैत आहे. त्याचं मोठं अवडंबर असणारच. जगण्याचा अंतिम हेतू कळत नाही तोपर्यंत प्रपंच करणं हेच ध्येय असल्याचं आपण समजतो. वास्तविक, मनुष्यप्राणी हा देह आणि मन या दोन्हीही मिळून बनला आहे. म्हणूनच त्याने ऐहिक आणि पारलौकिक अशा दोन्ही गोष्टी साधल्या पाहिजेत. परमार्थ साधणं हाच आपल्या जन्माचा खरा हेतू आहे. व्यवहारात द्वैताशिवाय आनंद नाही. म्हणून परमार्थात, मानसपूजेत सर्वप्रथम ङ्कमीङ्क आणि ङ्कपरमात्माङ्क अशा द्वैताने सुरुवात करावी लागते. परमार्थ हाडीमासी खिळत नाही तोपर्यंत आपल्याला वाचनाची गरज असते. त्यामुळे साधनेला नवं बळ मिळतं. मन भगवंताच्या ठायी कसं गुंतवायचं हे समजतं. त्यासाठी आपण काय करावं यासंबंधी मार्गदर्शन मिळतं.

एक बाप आपल्या मुलाला पोहायला शिकवत होता. प्रथम त्याने मुलाला घोट्याइतक्या पाण्यात आणलं, नंतर ढोपराइतक्या पाण्यात आणलं, नंतर आणखी पुढे आणलं आणि एक दिवस मुलाला पाण्यात खेचून घेतलं. या हुशार बापाप्रमाणेच गुरू आपल्याला परमार्थ शिकवत असतात. मात्र त्यासाठी पाण्यात उतरालायला तर हवं! देहाने प्रपंच केला पण तो फळाला येत नाही. म्हणूनच संतांनी नामस्मरणाचा मार्ग सांगितला आहे. पण आपला शहाणपणा, अभिमान, अहंकार आड येतो त्याला काय करावं? हा अभिमान दुसरा कुणी उत्पन्न करतो असं थोडंच आहे? आपल्या ध्यानातही येणार नाही इतकी वासनेची सूक्ष्म बीजं खोलवर कुठे तरी दडलेली असतात. त्यामुळे लौकिकाची अभिलाषा सुटत नाही. हे पाश तोडण्यासाठी संतांनी एक मार्ग सुचवला आहे आणि तो म्हणजे नामस्मरणात राहून विषयाची ऊर्मी उठू न देणं. प्रपंचातली विघ्नं सूचनावजा असतात. ती आपल्याला जागं करतात. आपण भगवंताला ओळखण्यासाठी जन्माला आलो आहोत याचा विसर पडू नये या हेतूने विघ्नांची योजना असते. भगवंताच्या जवळ नेण्यासाठीच विघ्ने येत असतात. तेव्हा त्यांना न घाबरता भगवंताच्या नामात स्वतःला विसरून जाणं हा परमार्थाचा सोपा मार्ग आहे.

दूर करा चिंता

जीवनमंत्र

चिंता इतनी कीजिए की
काम हो जाए
पर
इतनी नहीं की
जिंदगी तमाम हो जाए

किती योग्य सल्ला दिला आहे या कवीने... आपल्याला कुठल्या ना कुठल्या गोष्टीची काळजी लागून राहिलेली असते. कुठलीशी चिंता आतल्या आत पोखरत असते. चिंतेचं स्वरुप हलकं आहे की गंभीर, त्यामुळे चिंतीत व्हावं की सोडून द्यावं, त्याने जीवनावर नकारात्मक प्रभाव पडेल की फारसा फरक पडणार नाही हे आणि यासारखे मुद्दे व्यक्तीसापेक्ष असतात. त्यांना कुठलेही ठोकताळे लावता येत नाहीत की कोणत्या नियमांच्या निकषात बसवता येत नाही. त्यामुळे एखाद्याला करो या मरो चा प्रश्नदेखील दुर्लक्ष करण्याजोगा वाटतो तर एखाद्याला सगळी सुखं असतानाही छोटी चिंताही चितेसारखी जाळत राहते. म्हणूनच कवीने सांगितल्याप्रमाणे सजग रहावं आणि हाती घेतलेलं काम पूर्ण करावं. कामासंबंधीचा विचार आणि त्या अनुषंगाने येणारी चिंता निश्चितच करावी कारण ही चिंता कार्यप्रवण ठेवते. मात्र जगण्यातील रस संपवणारी चिंता दूर करणंच श्रेयस्कर...

मातृभक्तीचं प्रतीक मरिअम्मन मंदिर

तीर्थाटन

मातृभक्तीविषयी आपण खूप काही वाचतो, ऐकतो. पण मातृभक्तीला वाहिलेलं मंदिर सिंगापूरमध्ये आहे हे तुम्ही जाणता का? इथे असणारं मरिअम्मन मंदिर द्रविड स्थापत्यशैलीचा अद्भूत नमुना आहे. तामिळीयन भाविक नारायण पिल्लई यांनी १८२७ मध्ये हे मंदिर बांधलं. २०१० मध्ये मंदिराचा जीर्णोद्धार करण्यात आला. या मंदिराचं प्रवेशद्वार दक्षिणी गोपुरम शैलीत बांधलं आहे. गाभाऱ्यात माता मरिअम्मन विराजित आहे. भारताच्या ग्रामीण भागात मरिअम्मन मातेला मातृशक्तीचं प्रतीक मानतात. ही देवी आईच्या मायेने रोगराईपासून आपलं संरक्षण करते अशी भाविकांची श्रद्धा आहे. या मंदिराचे निर्माणकर्ते नारायण पिल्लई ईस्ट इंडिया कंपनीमध्ये कार्यरत होते. कंपनीने सिंगापूरमध्ये बस्तान बसवायचं ठरवलं. त्यावेळी अनेक हिंदू लोकही इथे स्थायिक झाले. त्यांना आराधना करता यावी या हेतूने हे मंदिर बांधण्यात आलं. पाऊस पडत नसल्यास या देवीची आराधना केली जाते. मंदिराच्या शिखरावर विविध हिंदू देवीदेवतांच्या प्रतिमा आहेत.

सिंगापूरमध्ये स्थित असणाऱ्या भारतीयांचं सर्वात महत्त्वाचं श्रद्धास्थान असणारं हे देऊळ भाविकांनी सतत गजबलेलं असतं. ऑक्टोबर ते नोव्हेंबर या काळात इथे मोठा उत्सव पार पडतो. यावेळी भाविकांची मोठी गर्दी असते. एकूणच सिंगापूरला जाण्याचा योग आल्यास या मंदिराला भेट देण्यास विसरु नका.

परब्रह्माचं 'अक्षर'स्वरुप

बोल ज्ञानियाचे

खालील ओवीतून ज्ञानेश्वरांनी परब्रह्माचं स्वरुप स्पष्ट करुन सांगितलं आहे. परब्रह्माचं स्वरूप अजोड, अतुलनीय असल्याचं माऊली सांगतात.

जे ऐसेही परि विरुळे।
इथे विज्ञानाचिये खोळे।
हालवलेही न गळे।
ते परब्रह्म।।

जीवनवस्त्र अत्यंत तलम असतं. ते अनेक धाग्यांनी विणलेलं असतं. पण हलवलं असताही या वस्त्रांमधून गळत नाही ते परब्रह्म होय, असं ज्ञानेश्वरमाऊली सांगतात. परबह्म हे सूक्ष्मातील सूक्ष्म आणि विशालातील विशाल आहे. अगदी फुटक्या खापरातही परबह्म आहे पण ते पाण्याप्रमाणे त्यातून गळून जात नाही. परब्रह्म हे अक्षर आहे. अक्षर म्हणजे क्षर नाही ते. मन शीतल होतं, कोणतीही शंका किंवा द्वंद्व उरत नाही तेव्हा परमज्ञानाची प्राप्ती होते. परमज्ञान हा परबह्म जाणून घेण्याचा मार्ग आहे. एकदा परमज्ञान प्राप्त झालं की परब्रह्माच्या अविनाशी स्वरुपाची ओळख पटते. ब्रह्म स्वयंभू आहे तर बाकी सर्व निर्माण करावं लागतं. त्यामुळेच इतर सगळ्या वस्तू क्षर आहेत, विनाशी आहेत तर परमात्मा अक्षर आहे.

या जड प्रकृतीपासून अक्षय परमात्म्याकडे जाणं निश्चितच सोपं नाही. त्याला ज्ञानसाधनेची जोड द्यावी लागते. त्यामुळेच परमज्ञानाची प्राप्ती करून घेणं गरजेचं ठरतं असं ज्ञानेश्वर माऊली सांगतात.

नियुक्ती नाही, पण आदेशांवर स्वाक्षऱ्या?

संजय राठोड यांच्या 'लाडक्या' अधिकाऱ्याच्या भूमिकेवरून वादाचा भडका

■ महासागर प्रतिनिधी
मुंबई, दि. १४ :

जलसंधारण मंत्री संजय राठोड यांचे खास विश्वासू समजले जाणारे विशाल राठोड हे नियुक्ती नसतानाही खाजगी सचिव म्हणून शासकीय कामकाज करत असल्याचा धक्कादायक प्रकार समोर आला आहे.

या घटनेमुळे मंत्रालय व प्रशासकीय वर्तुळात खळबळ उडाली असून, मुख्यमंत्र्यांच्या कार्यालयाकडून या प्रकरणात कारवाई होणार का, याकडे सर्वांचे लक्ष लागले आहे.

विशाल राठोड यांची जलसंधारण विभागात खाजगी सचिव म्हणून अद्याप अधिकृत नियुक्ती झालेली नाही. मात्र, तरीही ते मंत्री संजय राठोड यांच्या कार्यालयातील पत्रव्यवहारांमध्ये स्वतःला खाजगी सचिव म्हणून नमूद करत असून, शासकीय पत्रांवर त्यांच्या स्वाक्षऱ्या दिसून येत आहेत.

हे प्रकरण केवळ नियमभंगाचेच नाही, तर गंभीर स्वरूपाचा शासकीय गैरवर्तनाचाही मुद्दा उभा करत आहे.

सूत्रांच्या माहितीनुसार, संजय राठोड यांनी विशाल राठोड यांना खाजगी सचिवपदी नेमण्याबाबत जोरदार शिफारस केली आहे, परंतु मुख्यमंत्र्यांच्या कार्यालयाकडून अद्याप ग्रीन सिग्नल मिळालेला नाही. अशा परिस्थितीत, नियुक्तीविना शासकीय पत्रांवर अधिकार गाजवणे ही गंभीर बाब मानली जात आहे.

विशेष म्हणजे, पूर्वीही काही वादग्रस्त प्रकरणांमध्ये विशाल राठोड यांचे नाव चर्चेत आले होते. शासकीय बैठका, दौरे आणि निर्णय प्रक्रियेत त्यांचा प्रत्यक्ष हस्तक्षेप वाढत असल्याचे निरीक्षण अधिकाऱ्यांकडून व्यक्त केले जात आहे.

त्यामुळे या बिननियुक्ती सचिवाच्या बेकायदेशीर कारभारामागे मंत्री संजय राठोड यांचा थेट पाठिंबा आहे का? असा सवालही उपस्थित होत आहे.

मुख्यमंत्री कार्यालयाची भूमिका महत्त्वाची ठरणार

या प्रकरणामुळे जलसंधारण विभागाच्या कार्यपद्धतीवर पुन्हा एकदा प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे. शासकीय कार्यालयात खोट्या पदनामाचा वापर केल्यास कायदेशीर कारवाईची तरतूद असून, मुख्यमंत्री कार्यालय या प्रकरणात कोणती भूमिका घेते याकडे राज्याचे लक्ष लागले आहे.

राजकीय वर्तुळात सुरू असलेल्या चर्चांनुसार, "विशेष कृपापात्र असलेले अधिकारी नियमांना डावलून सत्तेच्या झोतात कसे येतात?" याचे हे जिवंत उदाहरण असल्याचे बोलले जात आहे. आता मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस आणि प्रशासन विशाल राठोड प्रकरणी कोणती दिशा घेते, यावर पुढील राजकीय संदेश ठरणार आहे.

विमान अपघातामागे सायबर हल्ला?

खासदार संजय राऊत यांनी उपस्थित केली शंका

■ महासागर प्रतिनिधी
मुंबई, दि. १४ :

अहमदाबाद येथील विमान अपघातात सायबर हल्ल्याची भीती व्यक्त करत उद्धव ठाकरे गटाचे खासदार संजय राऊत यांनी या प्रकरणावर अनेक प्रश्न उपस्थित केले आहेत. अपघात अहमदाबाद येथेच कसा झाला? या विमानतळाची देखरेख करण्याची जबाबदारी कोणाकडे आहे? असा प्रश्न देखील राऊत यांनी उपस्थित केला. या माध्यमातून संजय राऊत यांनी विमान अपघाताच्या प्रकरणात केंद्र सरकारला कोंडीत पकडण्याचा प्रयत्न केला.

अहमदाबाद विमानतळावर म्हणजे ज्या ठिकाणाहून अपघातग्रस्त विमान उडवण्यासाठी परवानगी दिली, त्याचा मेंटेनन्स आणि इंजिनिअरिंग संदर्भात काही शंका मनात असल्याचे संजय राऊत यांनी म्हटले आहे. ज्यांच्याकडून विमानाच्या सुरक्षेच्या बाबतीत आपण सर्वात जास्त अपेक्षा करतो त्या डीजीसीए मध्ये क्षमतेपेक्षा 56 टक्के कर्मचारी कमी असल्याचा दावा देखील राऊत यांनी केला.

इतकेच नाही तर अहमदाबाद विमानतळ कोणाच्या ताब्यात आहे? याच्या मेंटेनन्सची जबाबदारी कोणावर आहे? असे प्रश्न राऊत यांनी उपस्थित केले. या सर्व बाबतीत लोकांच्या मनामध्ये संशय आहे. हा संशय असाच राहिला तर विमानातून प्रवास करणाऱ्यांची संख्या घटेल, अशी भीती देखील राऊत यांनी व्यक्त केली.

खासदार संजय राऊत म्हणाले की "मी तज्ञ नाही, पण उड्डाणानंतर 30 सेकंदांच्या आत कोसळलेल्या एअर इंडियाच्या विमानात झालेल्या गडबडीबाबत गंभीर प्रश्न आहेत. विमानाच्या ढिगाऱ्यावर मंत्री ज्या पद्धतीने वावरत होते ते खरोखरच दुःखद असल्याचे राऊत म्हणाले. राफेल पासून सर्व व्यवहारांची श्वेतपत्रिका काढायला हवी, अशी मागणी राऊत यांनी केली आहे.

संजय राऊत यांनी उपस्थित केले अनेक प्रश्न

अहमदाबाद विमानतळ कोणाच्या ताब्यात आहे?
याच्या मेंटेनन्सची जबाबदारी कोणावर आहे?
सायबर हल्ल्याच्या माध्यमातून इंजिन बंद पडले का?
30 सेकंदात विमान कसे पडले?
विमानतळावर सहज कोणाला प्रवेश कसा मिळू शकतो?
अहमदाबादच का निवडले?
अहमदाबादलाच का अपघात झाला?

कार्यशाळा संवादाचा पूल

जिल्हा माहिती अधिकारी येसनकर यांचे मार्गदर्शन

महासागरचे प्रतिनिधी नरेंद्र देशमुख यांना प्रमाणपत्र प्रदान करताना

■ महासागर प्रतिनिधी
चंद्रपूर, दि. १४ :

वन्यजीव व जैवविविधता संवर्धन या विषयावर विदर्भातील निवडक पत्रकारांच्या तीन दिवसीय निवासी कार्यशाळेच्या अखेरच्या सत्रात २३ माध्यम प्रतिनिधींना चंद्रपूरचे जिल्हा माहिती अधिकारी राजेश येसनकर, एस. एस. दहीवाले आणि व्ही. एस. चव्हाण यांच्या हस्ते प्रमाणपत्र प्रदान करण्यात आले.

येसनकर म्हणाले, अशा कार्यशाळा म्हणजे शासन, प्रशासन आणि प्रसारमाध्यमांतील संवादाचा पूल आहे.

माध्यमांनी योग्य मुद्दे मांडल्यास पर्यावरण रक्षणाच्या दिशेने समाजाची वाटचाल निश्चितच सुकर होईल. पश्चिम विदर्भ आणि मराठवाडा भागातही अशाच कार्यशाळांचे आयोजन करण्याचा अर्कडेमीचा मानस आहे, असे त्यांनी सांगितले. व्ही. एस. चव्हाण यांनी आभार मानले.

नागपूर पंचायत समितीमध्ये आयकर घोटाळा

केंद्रप्रमुखाची आर्थिक फसवणूक

■ महासागर प्रतिनिधी, वाडी, दि. १४ :

नागपूर (ग्रामीण) पंचायत समितीमध्ये आयकर घोटाळा झाल्याचे समोर येत असून, केंद्र प्रमुखांची फसवणूक झाल्याचे समजते.

आर्थिक वर्ष २०२०-२१ मध्ये समूह साधन केंद्र वाडी येथे कार्यरत असलेले केंद्रप्रमुख शरद भांडारकर यांचे पगाराचे उत्पन्नावर आकारण्यात आलेल्या आयकराची दरमहा अग्रीम कर कपात केल्यानंतर शेवटी कमी पडलेल्या कराची रक्कम छप्पन्न हजार बासष्ट रुपये शासकीय चालान द्वारे रिझर्व बँक ऑफ इंडिया येथे चलान क्रमांक २३५८ दिनांक ४ ऑक्टोबर २०२१ रोजी नगदी भरणा करून आयकर रिटर्न दाखल करण्यात आले होते.

आपले उत्पन्नावर नियमानुसार आकारण्यात आलेला आयकर शासनाच्या तिजोरीत जमा झाल्याने सेवा निवृत्त केंद्रप्रमुख शरद भांडारकर निश्चिंत असतानाच दिनांक २५ फेब्रुवारी २०२५ रोजी आयकर विभागाची डिमांड नोटीस इमेल द्वारे प्राप्त झाली व त्यानुसार त्यांना कमी भरलेला आयकर व त्यावरील व्याज असे ६२ हजार रुपये भरण्याचे कळविण्यात आले.

संपूर्ण सेवाकाळात प्रामाणिकपणे आयकर भरून देखील आयकर विभागाची नोटीस मिळाल्यामुळे त्यांना मानसिक धक्का बसला. सदर प्रकरणाबाबत पंचायत समिती कार्यालय व आयकर विभागाकडून माहितीच्या अधिकारात माहिती मागवून पडताळणी करण्याचा प्रयत्न केला होता मात्र नेमके कारण समोर आले नाही. शेवटी काटोल येथील आयकर सल्लागार प्रवीण भैस्वार यांनी शोध घेऊन नेमका घोटाळा कुठे झाला तो शोधून काढला.

आर्थिक वर्ष २०२०-२१ मध्ये भरलेल्या आयकराची रक्कम भांडारकर यांचे पॅन खात्यावर जमा न करता पंचायत समिती कार्यालयाने मागील आर्थिक वर्ष २०१९-२० मधील "क्वार्टर २ चे २४ क्यू" रिटर्नचे विलंब शुल्क व त्यावरील व्याज भरण्यासाठी वापरल्याचे निदर्शनास आले.

या प्रकरणी भांडारकर यांनी आर्थिक फसवणूक झाल्याची तक्रार करून विहित मुदतीत फेरफार / दुरुस्ती करून त्यांचे पॅन खात्यावर रक्कम जमा करण्याची मागणी पंचायत समिती नागपूरच्या गट शिक्षणाधिकाऱ्यांना एका इमेल द्वारे केली असून योग्य न्याय न मिळाल्यास कायदेशीर कारवाई करण्याचा इशारा दिला आहे. सदर तक्रारीची प्रत जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी व आयकर विभाग कार्यालय, नागपूर यांना सुद्धा पाठविली आहे.

कंटेनरचा अपघात अन् वाहतूक कोंडी

■ महासागर प्रतिनिधी, पालघर, दि. १४ :

मुंबई-अहमदाबाद राष्ट्रीय महामार्गावर पालघरमध्ये मेंढवण घाटात रसायन वाहतूक करणाऱ्या कंटेनरचा अपघात झाला. अपघातामुळे कंटेनरमधील रसायन हवेत पसरल्याने मोठ्या प्रमाणावर महामार्गावर धूर पसरला होता. त्यामुळे मोठ्या प्रमाणात वाहतूक कोंडी देखील झाली.

आपत्कालीन परिस्थितीत मदत कार्यासाठी एनडीआरएफ, एसडीआरएफ पथके सतर्क

■ महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. १४ :

राज्यात येत्या काही दिवसांत अतिवृष्टी आणि संभाव्य पूर परिस्थिती बाबत उपाय योजना म्हणून एनडीआरएफ, एसडीआरएफ पथकांना आपत्कालीन परिस्थितीत सतर्क राहण्याच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत.

आषाढवारी निमित्ताने इंद्रायणी नदी पात्रात मोठ्याप्रमाणात भाविकांची गर्दी होत असते.त्यामुळे खबरदारीचा उपाय म्हणून राज्य आपत्ती प्रतिसाद दलाचे (एसडीआरएफ) एक पथक देहू येथ तसेच राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद दलाचे (एनडीआरएफ) एक पथक आळंदी येथे तैनात राहण्याच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत, असेही यावेळी सांगण्यात आले.

२९ दिवसांनी संस्थेतच सापडला शंतनू देशमुखचा मोबाइल

शिक्षक खून प्रकरण : एक महिन्यानंतरही मोबाईल ऑनच

■ महासागर प्रतिनिधी
यवतमाळ, दि. १४ :

शिक्षक पतीच्या त्रासाला कंटाळून मुख्याध्यापक पत्नीने विष प्रयोग करून त्याची निर्घृण हत्या केली. त्यानंतर पुरावा नष्ट करण्यासाठी येथील चौसाळा परिसरातील जंगलात त्याचा मृतदेह जाळून टाकला होता.

या घटनेचा गेल्या काही दिवसांपूर्वी पर्दाफाश झाला असून त्यानंतर मुख्याध्यापक पत्नीला पोलिसांनी अटक केली. पोलिस कोठडी दरम्यान तिच्या सुयोग नगरातील घरातून विष तयार करण्याचे साहित्य देखील लोहारा पोलिसांनी जप्त केले होते.

अशात परवा सायंकाळी मृतक शिक्षक शंतनू देशमुख याचा मोबाईल संस्थेत आढळून आल्याची माहिती संस्था चालक दिनेश पवार यांनी लोहारा पोलिसांना दिली असून पोलिसांनी तातडीने त्या ठिकाणी धाव घेत तो मोबाईल जप्त केला आहे. या प्रकरणी संस्था चालकासह कर्मचाऱ्यांचा जबाब देखील पोलिसांनी नोंदवला आहे.

पोलिस सूत्रांकडून मिळालेल्या माहितीनुसार, शंतनू अरविंद देशमुख (वय ३२) असे मृत शिक्षकाचे नाव असून निधी शंतनू देशमुख (वय २३) असे मारेकरी मुख्याध्यापक पत्नीचे नाव आहे. शंतनू आणि निधी दोघेही पती-पत्नी सुयोग नगरात वास्तव्याला होते. निधी ही सनराईज इंग्लीश मिडीयम स्कुलमध्ये मुख्याध्यापिका तर शंतनू हा तेथे शिक्षक होता. वर्षभरापूर्वी त्या दोघांनी प्रेमविवाह झाला होता.

तिने थंड डोक्याने खासगी शिकवणीला येणाऱ्या तीन विद्यार्थ्यांना स्वतःच्या जाळ्यात ओढले. एवढेच नव्हे तर सहानुभूती मिळवत त्यांना कटात सामिल करून घेतले. त्यानंतर १३ मे रोजी दुपारी गुगलवर घातक विष तयार करण्याचे प्रात्यक्षिक बघितले. त्याच दिवशी रात्री शंतनू हा मद्यधुंद अवस्थेत घरी येताच त्याला बनाना शेकमध्ये ते पाजून ठार केले. तसेच तीन विद्यार्थ्यांच्या मदतीने चौसाळा येथील जंगलात त्याच्या मृतदेहाची विल्हेवाटही लावली होती. याप्रकरणी सर्व बाजूंनी तपास सुरु असल्याचे पोलिसांनी बोलताना सांगितले.

शिक्षक शंतनू देशमुख याचा मोबाईल मारेकरी मुख्याध्यापिका पत्नी निधी देशमुख हिच्या ड्रॉवरमध्ये आढळून आल्याची माहिती लोहारा पोलिसांनी दिली. ज्यावेळी पोलिसांनी मोबाईल ताब्यात घेतला, तेव्हा तो ऑनच होता.

या हत्या प्रकरणाला महिना लोटत आला, तरीही मोबाईल ऑन कसा? असा प्रश्न पोलिसांना पडला असून त्या मधील डाटा कुणी डिलिट तर केला नाही ना, याबाबतचा तपास सायबर सेलच्या मदतीने करण्यात येत आहे.

..जमत नसेल तर खुर्च्या खाली करा!

काँग्रेस प्रदेशाध्यक्षांचा सरकारला इशारा

■ महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. १४ :

शेतकरी कर्जमाफी जाहीर करण्याची आज गरज असताना भाजपा युती सरकार जाणूनबुजून टाळाटाळ करत आहे.निवडणुकीवेळी कर्जमाफीचे आश्वासन देऊन मते घेतली व सत्ता मिळवली आणि आता कर्जमाफीबद्दल आम्ही बोललोच नाही, असे सत्ताधारी निर्लज्जपणे सांगत आहेत. लाडक्या बहिणीला २१०० रुपये देणार असेही सांगितले होते. पण आता ते जर जमत नसेल तर खुर्च्या खाली करा, असा इशारा काँग्रेसचे प्रदेशाध्यक्ष हर्षवर्धन सपकाळ यांनी शनिवारी टिळक भवनात घेतलेल्या पत्रकार परिषदेत बोलताना सरकारला दिला.

यासंदर्भात बोलताना काँग्रेस प्रदेशाध्यक्ष म्हणाले की, पुण्यात उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांच्या कार्यक्रमात संतप्त शेतकऱ्यांनी जाब विचारला असता अजित पवारांनी दमदाटी केली, ही दादागिरी चालणार नाही. तुम्ही जनतेचे सेवक आहात मालक नाहीत, याचे भान ठेवा.

कर्जमाफीसाठी समिती नेमण्याची भाषा करता, मात्र आश्वासन देताना समितीची आठवण आली नाही का? राज्याची आर्थिक

परिस्थिती दिसली नाही का? आणि सर्वात महत्वाचे म्हणजे शेतकऱ्यांच्या सातबारा कोरा करण्यासाठी सरकारकडे निधी नाही तर अदानी अंबानीसाठी लाखो करोडो रुपयांचा लाभ देण्यासाठी पैसा येतो कोठून? असा सवाल सपकाळ यांनी विचारला.

राज्यातील भाजपा युती सरकार हे फक्त अदानी अंबानीसाठी पायघड्या घालते, पण शेतकरी व राज्यातील भगिनींना पैसे देताना चालढकल करते, असेही ते म्हणाले.

एसटी महामंडळांतर्गत ५ प्रादेशिक विभागांची निर्मिती

■ महासागर प्रतिनिधी, मुंबई, दि. १४ :

परिवहन मंत्री तथा एसटी महामंडळाचे अध्यक्ष प्रताप सरनाईक यांच्या निर्देशानुसार सुनियोजन व निर्णयाचे विकेंद्रीकरण करण्याच्या हेतूने कर्नाटक परिवहन महामंडळ धर्तीवर एसटी महामंडळांतर्गत ५ प्रादेशिक विभागांची निर्मिती करण्यात आली आहे.

त्याची अंमलबजावणी करण्याचे परिपत्रक नुकतेच एस टी महामंडळाचे उपाध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक डॉ.माधव कुसेकर यांनी काढले असून पुढील काही दिवसात हे प्रादेशिक विभाग स्वतंत्रपणे आपले कार्यालय सुरू करित असल्याची माहिती शनिवारी महामंडळाने एका निवेदनाद्वारे दिली.

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या म्हणजे एसटी महामंडळाच्या नियोजन व पणन खाते अंतर्गत कार्यरत असलेल्या विविध सनियंत्रण समित्यांचे कार्यालय ६ डिसेंबर २०१६ पासून बंद करण्यात आले होते. परिवहन मंत्री सरनाईक हे कर्नाटक राज्याच्या दौऱ्यावर असताना त्यांनी तेथील महामंडळाच्या विकेंद्रीकरणाची संकल्पना उचलून धरली आणि एसटी महामंडळाचे देखील किमान ५ प्रादेशिक विभागात विभाजन करावे अशी संकल्पना मांडली.

"नियंत्रण नियोजन आणि समन्वयाच्या"हेतूने महामंडळांतर्गत ५ प्रादेशिक विभाग करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

या निर्णयानुसार मुंबई, नाशिक, नागपूर, पुणे व अमरावती असे ५ प्रादेशिक विभाग करण्यात आले असून, प्रत्येक प्रादेशिक विभाग अंतर्गत कार्यरत विभाग व मुख्यालय निश्चित करण्यात आल्याचेही सरनाईक यांनी स्पष्ट केले. प्रत्येक समितीसाठी आवश्यक तेवढ्या अधिकाऱ्यांची नेमणूक करण्यात आली असल्याचेही सरनाईक यांनी यावेळी सांगितले.

राज्यात मान्सूनची आगेकूच

अनेक जिल्ह्यांमध्ये सरासरीपेक्षा जास्त पाऊस

■ महासागर प्रतिनिधी, नागपूर, दि. १४ :

मान्सूनचा वेग पुन्हा वाढल्यामुळे 25 जूनपर्यंत दिल्लीसह वायव्य भारतातील बहुतांश भागांमध्ये पोहोचण्याची शक्यता आहे.

हवामान विभागानुसार 18 जूनपर्यंत मान्सून मध्य आणि पूर्व भारतातील उर्वरित भागांमध्ये तसेच वायव्य भारतातील काही भागांमध्ये पोहोचेल. त्यानंतर 19 ते 25 जून दरम्यान हा वायव्य भारतातील बहुतांश भाग व्यापेल. रखडलेला मान्सून महाराष्ट्रातही सक्रिय झाला आहे. पुढील ४८ तासांत मान्सून संपूर्ण विदर्भ व्यापणार असल्याची माहिती हवामान विभागाने दिली आहे. कोकणात अति मुसळधार, मध्य महाराष्ट्रात मुसळधार तर मराठवाडा व विदर्भात पावसाचा येलो अलर्ट देण्यात आला.

दक्षिण-पश्चिम मान्सूनने महाराष्ट्रात दमदार प्रवेश केला असून, कोकण, मध्य महाराष्ट्र, विदर्भ व मराठवाडा या चारही विभागांत पावसाने चांगली हजेरी लावली आहे. हवामान खात्याच्या माहितीनुसार, जूनच्या दुसऱ्या आठवड्यात मान्सूनने राज्यात वेगाने आगेकूच केली असून अनेक जिल्ह्यांमध्ये सरासरीपेक्षा जास्त पावसाची नोंद झाली आहे. शेतकऱ्यांसाठी ही दिलासादायक स्थिती मानली जात आहे.

पुढील दोन दिवसांत महाराष्ट्रात पावसाचा जोर कायम राहण्याचा अंदाज हवामान विभागाने वर्तवला आहे. कोकण, मध्य महाराष्ट्र आणि विदर्भात विजांच्या कडकडाटासह मध्यम ते जोरदार पावसाची शक्यता आहे. घाटमाथ्यावर काही ठिकाणी मुसळधार पावसाचा इशारा देण्यात आला आहे.

मुंबई, पुणे, कोल्हापूर, नागपूर आणि छत्रपती संभाजीनगर परिसरात पावसाच्या सरी कायम राहतील. विदर्भात काही भागांत यलो अलर्ट जाहीर करण्यात आला आहे. नागरिकांनी काळजी घेण्याचे आवाहन करण्यात आले आहे. पावसामुळे पेरणीसाठी पोषक वातावरण निर्माण झाले आहे.

कोकण किनारपट्टीवर मान्सूनने नेहमीप्रमाणेच जोरदार सुरुवात केली आहे. रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, रायगड आणि पालघर जिल्ह्यांमध्ये गेल्या आठवड्यात सतत पावसाची नोंद होत असून अनेक ठिकाणी 100 मिमी पेक्षा जास्त पाऊस पडला आहे. मुंबईतही 12 जूनपासून पावसाने दमदार हजेरी लावली आहे.

भाजप आमदार कुटे यांचे घर जाळण्याचा प्रयत्न

■ महासागर प्रतिनिधी
बुलढाणा, दि. १४ :

भाजपचे आमदार संजय कुटे यांचे निवासस्थान पेट्रोल टाकून जाळण्याचा प्रयत्न करण्यात आल्याचा धक्कादायक प्रकार घडला आहे. शुक्रवारी मध्यरात्रीच्या सुमारास जळगाव जामोद येथे हा प्रकार घडला.

संग्रामपूर तालुक्यातील एका अतिवृष्टी पीडित शेतकऱ्याने नुकसान भरपाई न मिळाल्याने संतापाच्या भरात हे कृत्य केले. याप्रकरणी, संबंधित शेतकऱ्याविरुद्ध गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

अवकाळी पावसाने शेतपिकांसह फळबागांचेही मोठे नुकसान झाले. अनेक शेतकऱ्यांचे आर्थिक कंबरडे मोडले असतानाही, शेतकऱ्यांपर्यंत कोणतीही ठोस मदत पोहोचलेली नाही. यामुळे तीव्र असंतोष असून, यातूनच एका संतप्त शेतकऱ्याने आमदार कुटे यांचे घर पेटवण्याचा प्रयत्न केला.

नागपूर मनपाने केली १३ हजारांच्यावर दुचाकी आणि ४ हजारांच्यावर चारचाकी वाहनांच्या पार्किंगची सोय

■ महासागर प्रतिनिधी, नागपूर, दि. १४ :

शहरात वाहतूक कोंडी कमी करण्यासह नागरिकांना शिस्तबद्ध पार्किंगची सवय लावण्यासाठी नागपूर महानगरपालिकेने एक महत्त्वपूर्ण पाऊल उचलले आहे. शहरातील प्रमुख रस्त्यांवर 'स्ट्रीट पार्किंग' साठी ५१ जागा निश्चित करून पार्किंगची जागा अधोरेखित केली, याकरिता त्यावर पांढऱ्या रंगाचा लहान पट्ठा रेखांकित करण्यात आला आहे. मनपाद्वारे राबविण्यात येत असलेल्या या उपक्रमाला वाहनचालकांचा उत्तम प्रतिसाद मिळत आहे.

नागपूर महानगरपालिका आयुक्त तथा प्रशासक डॉ. अभिजीत चौधरी यांच्या मार्गदर्शनात मनपाद्वारे शहरातील पार्किंगची समस्या दूर करण्यासाठी प्रयत्न केले जात आहेत. यापूर्वी डॉ. अभिजीत चौधरी यांनी पोलीस उपायुक्त, वाहतूक यांच्यासह शहरातील विविध ठिकाणी भेट देऊन पार्किंगच्या संदर्भात पाहणी केली होती. रस्त्यांवर पार्किंग साठी पांढऱ्या रंगाच्या लहान पट्ठ्या रेखांकित करण्याचे निर्देश दिले होते. त्यानुसार, शहरातील ७५ प्रमुख रस्त्यांवर 'स्ट्रीट पार्किंग' साठी सर्वेक्षण करण्यात आले.

यातील ५१ जागा पार्किंगसाठी सुनिश्चित करण्यात आल्या आहेत. यावर जवळपास १३ हजार ५०० दुचाकी वाहन आणि ४ हजार चारचाकी वाहनांना पार्क करण्याची सोय

उपलब्ध होणार आहे. विशेष म्हणजे, याठिकाणी मोठ्या रोडसाठी तिरप्या रेषा (एन्गुलर) व लहान मार्गासाठी समांतर पार्किंग (पॅरलर) रेखांकित करण्यात आली आहे.

यात दुचाकी वाहनासाठी १ बाय २.५ मीटर पासून चारचाकी वाहनांसाठी ५ बाय २.५ मीटर अंतर ठेवण्यात आले आहे.

या उपक्रमामुळे रस्त्यांवर अव्यवस्थितपणे पार्क वाहनांमुळे होणारी वाहतूक कोंडी कमी होऊन नागरिकांना निश्चित केलेल्या ठिकाणीच वाहने पार्क करण्याची सवय लागेल. तसेच रस्त्यावर मोकळी जागा उपलब्ध झाल्यामुळे पादचाऱ्यांना चालण्यासाठी अधिक सुरक्षित मार्ग मिळेल अशी अपेक्षा व्यक्त केली जात आहे.

नागरिकांनी या निश्चित केलेल्या पार्किंग जागांचा योग्य वापर करावा आणि वाहतूक नियमांचे पालन करून शहराच्या विकासात सहकार्य करावे असे आवाहन मनपाद्वारे करण्यात आले आहे.

मनपाने पार्किंगसाठीनिश्चित केलेल्या जागानुसार, माटे चौक ते प्रताप नगर चौक, भाजीमंडी चौक ते ऑरेंज सिटी हॉस्पिटल चौक, प्रताप नगर चौक ते मंगलमूर्ती चौक, बजाज नगर चौक ते दीनदयाल उपाध्याय चौक ते आठ रस्ता चौक, आठ रस्ता चौक ते ऑरेंज सिटी हॉस्पिटल चौक, छत्रपती चौक ते ऑरेंज सिटी हॉस्पिटल ते प्रताप नगर चौक, ऑरेंज सिटी हॉस्पिटल ते आरपीटीएस चौक, मंगलमूर्ती चौक ते लंडन स्ट्रीट चौक, मनपा धंतोली झोन कार्यालय ते काँग्रेस नगर टी-पॉईंट, लोकमत चौक ते कृषी मुलांचे वसतिगृह ते अलंकार चौक, रवी नगर चौक ते रामनगर रोटरी, मेट्रो रेल हाऊस ते व्हीसीए ग्राऊंड चौक, लक्ष्मी भवन चौक ते रामनगर रोटरी, लेडीज क्लब चौक ते आकाशवाणी चौक, डॉ. पंजाबराव देशमुख चौक ते व्हीसीए स्टेडियम चौक, लक्ष्मी भवन ते शंकर नगर चौक, मनपा समोरील रस्ता (बाटा शॉप ते क्रॉसवर्ड शॉप), जनरल आवारी चौक ते रेशीमबाग चौक, मेडिकल स्क्वेअर ते क्रीडा चौकपर्यंत, भांडे प्लॉट चौक ते तुकडोजी चौक, मेडिकल चौक ते माता मंदिर, मानेवाडा चौक ते तुकडोजी चौक, तुकडोजी चौक ते राजकमल चौक, एसडी हॉस्पिटल चौक ते गुरुदेव नगर चौक मार्गे संगम टॉकीज, तिरंगा चौक, कामगार नगर चौक ते आग्याराम देवी चौक, आग्याराम देवी चौक ते कापूस बाजार, मेडिकल स्क्वेअरपासून पश्चिमेकडे (रस्त्याचा शेवटचा टोक), कामगार नगर चौक ते मेडिकल चौक ते अशोक चौक, मेडिकल चौक ते मेडिकल कॉलेज प्रवेशद्वार, चंद्रमणी चौक ते रमेश्वरी चौक ते शताब्दी चौक, बैद्यनाथ चौक ते अशोक नगर चौक, तिरंगा चौक ते सक्करधारा रोड, जगनाडे चौकापासून टी-पॉईंट पर्यंत, भांडे प्लॉट चौक ते जगनाडे चौक, जगनाडे चौक ते इतवारी टेलिफोन एक्सचेंज चौक, चिटणीस पार्क चौक ते रेल्वे स्टेशन टी-पॉईंट, राणी दुर्गावती चौक ते मारवाडी चौक, टेलिफोन एक्सचेंज ते छपरू नगर चौक, छपरू नगर ते आंबेडकर चौक, आंबेडकर ते वैष्णोदेवी चौक ते प्रजापती चौक, वर्धमान चौक ते शिवाजी चौक, वर्धमान चौक ते रेल्वे क्रॉसिंग, शिवाजी चौक ते भीम चौक, वैष्णोदेवी चौक ते शास्त्रीनगर चौक, कमल चौक ते वैशाली नगर, छावणी टी-पॉईंट ते ताज औलिया बाबा चौक, छावणी टी-पॉईंट ते काटोल रोड सब पोस्ट ऑफिस जंक्शन, जरीपटका पोलीस स्टेशन ते भीम चौक येथे जागा रेखांकित करण्यात येत आहे.

वैमानिक पाहावे होऊन!

प्रासंगिक

उर्मिला राजोपाध्ये

वैमानिक होण्यासाठी चार वर्ष कठीण परिश्रम तर करावे लागतातच, पण त्याचबरोबर प्रत्येक टप्प्यावर स्वत:ला सिद्धही करून दाखवावं लागतं. सर्व प्रवासी आणि क्रू मेंबर्सच्या जीवाची जबाबदारी स्वत:च्या खांद्यांवर घेऊन उड्डाण भरणाऱ्या कॅप्टनचं आयुष्य नेमकं कसं असतं आणि त्याला या पदावर पोहोचण्यासाठी कोणती अग्निदिव्यं पार करावी लागतात यावर टाकलेला प्रकाशझोत...

यंदा अलिकडेच अहमदाबाद विमानतळावरून लंडनकडे झेपावणाऱ्या एअर इंडियाच्या विमानला झालेल्या अपघातात २४१ प्रवासी, सर्व क्रू मेंबर्स आणि जवळच असलेल्या वैद्यकीय महाविद्यालयाच्या वसतीगृहातील काही विद्यार्थ्यांचा दुर्दैवी मृत्यू झाला. अपघातग्रस्त विमानात एक लाख लिटरहून अधिक इंधन होतं आणि साहजिकच विमानाने पेट घेतल्यावर प्रवाशांपैकी कोणी वाचण्याची शक्यता अगदीच नगण्य होती. त्यातही एक प्रवासी आश्चर्यकारकरित्या बचावला. हा देशातील आजवरचा सर्वात भीषण अपघात ठरला. अपघातग्रस्त विमानाच्या मुख्य वैमानिकाच्या गाठीशी तब्बल ८२०० तास विमान उड्डाणाचा अनुभव होता, तर त्याच्या बरोबर असलेल्या सहवैमानिकाला ११०० तास विमान उड्डाणाचा अनुभव होता. एवढा मोठा अनुभव गाठीशी असूनही हा अपघात झाला आणि वैमानिकांसह क्रू मेंमर्स आणि प्रवाशांना जीव गमवावा लागला. या अपघाताचं नेमकं कारण अद्यापही समोर आलेलं नसलं तरी या निमित्ताने विमानाची देखभाल, वैमानिकांच्या कामाच्या वेळा अशा अनेक विषयांवर चर्चा सुरू झाल्या आहेत.

सर्व प्रवासी विमानात आसनस्थ झाल्यानंतर त्यांचं भवितव्य त्या विमानाच्या कॅप्टनच्या अर्थात मुख्य वैमानिकाच्या हातात असतं. राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय प्रवाश्यांबरोबरच अनेक अतिमहत्त्वाच्या व्यक्तींना सुखाचा प्रवास घडवण्यासाठी या वैमानिकांना मोठ्या दिव्यातून जावं लागतं. व्यावसायिक वैमानिक (कमर्शियल पायलट) होण्याचा पहिला टप्पा म्हणजे 'स्टुडंट पायलट लायसन्स' मिळवणं. हे लायसन्स म्हणजे दुचाकी किंवा चारचाकी वाहन शिकण्यासाठी काढाव्या लागणाऱ्या 'लर्निंग लायसन्स'प्रमाणे असतं. १२ वी पर्यंत शिक्षण झालेल्यांना हा परवाना मिळवता येतो. त्यासाठी लेखी परीक्षा आणि काही आरोग्य तपासण्यांमध्ये उत्तीर्ण व्हावं लागतं. या परीक्षा 'डिरेक्टोरेट जनरल ऑफ सिव्हील एव्हिएशन'तर्फे घेतल्या जातात. हा परवाना मिळवण्यासाठी गणित आणि भौतिकशास्त्र हे विषय घेणं आवश्यक आहे. त्यामुळे सध्या तरी शास्त्र शाखेचे विद्यार्थीच वैमानिक होऊ शकतात. मात्र आता ही परिस्थिती बदलण्याची शक्यता निर्माण झाली आहे. हवाई वाहतुकीचे नियमन करणाऱ्या भारताच्या सर्वोच्च संस्थेने (डीजीसीए – डिरेक्टोरेट जनरल ऑफ सिव्हील एव्हिएशन) एक महत्त्वपूर्ण शिफारस केली आहे. त्यामुळे आता कला आणि वाणिज्य शाखेतील विद्यार्थ्यांनाही कमर्शिल पायलट परवान्यासाठी प्रशिक्षण घेता येणार आहे. 'डीजीसीए' ने हा प्रस्ताव नागरी उड्डाण मंत्रालयाकडे पाठवला आहे. मंत्रालयाकडून मंजुरी मिळाल्यानंतर हा प्रस्ताव कायदा मंत्रालयाकडे जाईल आणि त्यानंतर अधिकृतपणे लागू होण्याची शक्यता आहे. या नव्या नियमाच्या अंमलबजावणीने १२ वी उत्तीर्ण, वैद्यकीयदृष्ट्या सक्षम आणि इतर आवश्यक परीक्षा उत्तीर्ण केलेले सर्व शाखांचे विद्यार्थी पायलट प्रशिक्षणासाठी पात्र ठरतील.

'स्टुडंट पायलट लायसन्स' मिळाल्यानंतर विद्यार्थ्याला कोणत्याही 'फ्लाईंग ॲकॅडमी'मध्ये प्रवेश घेता येतो. इथे त्याच्या खडतर प्रशिक्षणाला सुरूवात होते. बरंचसं प्रशिक्षण 'सिम्युलेटर'वर होतं. म्हणजे प्रत्यक्ष विमानात न बसता विद्यार्थ्याला विमानातल्याप्रमाणेच सर्व कंट्रोल्स असणाऱ्या मशिनवर हे प्रशिक्षण दिलं जातं. त्यानंर एकच इंजिन असलेल्या कमी क्षमतेच्या विमानावर त्याचं प्रशिक्षण सुरू होतं. असं विमान सुमारे २० तास उडवण्याचा सराव केला जातो. या प्रशिक्षणात 'क्रॉस कंट्री', रात्रीचं उड्डाण, विमानातले विविध कंट्रोल्स हाताळणं आदींचा समावेश होतो.

त्यानंतरचा टप्पा म्हणजे 'प्रायव्हेट पायलट लायसन्स'मिळवणं. हे लायसन्स मिळवण्यासाठीही विद्यार्थ्याला काही परीक्षा द्याव्या लागतात. हे लायसन्स मिळवल्यावर पुन्हा सिम्युलेटरवर प्रशिक्षण सुरू होतं. त्यानंतर त्या विद्यार्थ्याला पाच आसनक्षमता असलेलं विमान उड्डाणासाठी दिलं जातं. हे विमान उडवण्याचा सुमारे २५० तासांचा अनुभव मिळाल्यावर विद्यार्थी 'कमर्शियल पायलट लायसन्स' मिळवण्यासाठी अर्ज करू शकतो. हे लायसन्स मिळवल्यानंतर तो विद्यार्थी नोकरीसाठी एअरलाईन कंपन्या किंवा खासगी विमानधारकांकडे अर्ज करू शकतो. पण हा अर्ज करण्यापूर्वी त्याला कमर्शियल विमान उड्डाणाचं वेगळं प्रशिक्षण घ्यावं लागतं, कारण यापूर्वी त्याने केवळ लहान विमानांवरच प्रशिक्षण घेतलेलं असतं. आपल्याला वाहन चालवण्याचा परवाना मिळाल्यावर लगेच ट्रक किंवा तत्सम वाहनं चालवता येत नाहीत आणि त्यासाठी ही वाहनं चालवण्याचं वेगळं प्रशिक्षण घ्यावं लागतं त्याप्रमाणेच कमर्शियल विमानं चालवण्यापूर्वी त्याला 'टाईप रेटिंग' करावं लागतं. म्हणजे 'बोईंग ७३७' किंवा 'एअरबस ए ३२०' अशा विशिष्ट प्रकारचं विमान चालवण्याचं प्रशिक्षण घ्यावं लागतं. हे प्रशिक्षण सिम्युलेटरवरच होतं.

'कमर्शियल पायलट लायसन्स' मिळवण्यापर्यंत विद्यार्थ्याला प्रशिक्षणावर सुमारे एक कोटी रुपयांचा खर्च येतो. त्यानंतर टाईप रेटिंगसाठी आणखी दहा लाख रुपयांचा खर्च येतो. त्यामुळे व्यावसायिक वैमानिक होण्याचा मार्ग चांगलाच खर्चिक आहे. बहुतेकवेळा विद्यार्थी यासाठी शैक्षणिक कर्ज काढतात. टाईप रेटिंग झाल्यानंतरच विद्यार्थ्याला एअरलाईन किंवा खासगी विमानधारकांकडे नोकरी मिळू शकते.

एअरलाईन कंपनीत नोकरी मिळाल्यानंतर तो विद्यार्थी कॅप्टनपदापर्यंत पोहोचण्याच्या सगळ्यात खालच्या पायरीवर असतो. त्याला 'ज्युनियर फर्स्ट ऑफिसर' म्हणजेच 'जेएफओ' असं म्हटलं जातं. या पदावर काही वेळ काम केल्यानंतर म्हणजे विमान चालवण्याचा काही तासांचा अनुभव मिळाल्यावर तो 'एफओ' अर्थात 'फर्स्ट ऑफिसर' या पदावर पोहोचतो. या पदावर काम करताना विमान चालवण्याचा एकूण १५०० तासांचा अनुभव मिळाल्यावर आणि काही खडतर परीक्षा दिल्यानंतर त्याला 'एटीपीएल' अर्थात 'एअरलाईन ट्रान्सपोर्ट पायलट लायसन्स' हा परवाना मिळतो. हा व्यावसायिक वैमानिक बनण्याच्या प्रवासातला सर्वात मोठा परवाना आहे. हा परवाना मिळाल्यानंतर तो विद्यार्थी 'एफओ' न राहता 'एसएफओ' अर्थात 'सिनियर फर्स्ट ऑफिसर' बनतो. विमान चालवण्याचा एकूण २५०० तासांचा अनुभव मिळाल्यावर तो कॅप्टन बनू शकतो. अर्थात या अनुभवाचा कालावधी प्रत्येक एअरलाईन कंपनीसाठी वेगळा असू शकतो. कॅप्टन होण्याची प्रक्रियाही सोपी नाही. त्यासाठी त्याला सहा महिन्यांचं खडतर प्रशिक्षण आणि मिळवलेल्या ज्ञानाचा कस लावणाऱ्या परीक्षांना सामोरं जावं लागतं. यात सिम्युलेटरवरील प्रशिक्षणाबरोबरच १०० उड्डाणांच्या प्रशिक्षणाचाही समोवेश होतो. या व्यावसायिक विमानांमध्ये दोन सीट्स असतात. कॅप्टन डाव्या सीटवर बसतो, तर फर्स्ट ऑफिसर उजव्या सीटवर बसतो. आता त्याला डाव्या सीटवर बसून विमान चालवायचं असतं. सुरुवातीला हे सिम्युलेटरवर शिकवलं जातं आणि नंतर प्रत्यक्ष उड्डाण केलं जातं. विमानात तो डाव्या सीटवर तर प्रशिक्षक उजव्या सीटवर बसतो. हे झाल्यावर त्याला परीक्षकांबरोबर १० उड्डाणं पूर्ण करायची असतात. एका परीक्षकाबरोबर दोनहून अधिक उड्डणं पूर्ण करायची नसतात. यामुळे त्याची वेगवेगळ्या परीक्षकांकहून परीक्षा घेतली जाते. यात उत्तीर्ण झाल्यानंतर डीजीसीएकडे हा वैमानिक कॅप्टन होण्याच्या योग्यतेचा आहे असं पत्र पाठवलं जातं आणि त्यानंतर त्याला डीजीसीएकडून कॅप्टन म्हणून मान्यता मिळते. कॅप्टन झाल्यानंतर त्याच्या कर्तव्य आणि जबाबदाऱ्यांमध्ये मोठी वाढ होते. 'स्टुडंट पायलट लायसन्स' मिळून कॅप्टन होण्यापर्यंतचा कालवधी साडेतीन ते चार वर्षांचा असू शकतो.

वैमनिकांचं आयुष्य खूपच धकाधकीचं असतं त्यांना वेळी अवेळी उड्डाणासाठी तयार राहावं लागतं. अर्थात 'एफडीटीएल' म्हणजे 'फ्लाईंग ड्युटी टाईम लिमिट' नुसार त्यांना दोन उड्डाणांदरम्यान किती विश्रांती मिळावी आणि तीन दिवसांमध्ये, एका आठवड्यात, एका महिन्यात, एका वर्षात जास्तीत जास्त किती उड्डाणं घ्यावीत यासंदर्भातील मार्गदर्शक तत्वे तयार करण्यात आली आहेत. त्यानुसार प्रत्येक वैमानिकाला दर महिन्याचं वेळापत्रक तयार करून दिलं जातं याला 'रोस्टर' असं म्हटलं जातं. एका विमान कंपनीत हजारो वैमानिक काम करत असतात. त्या सगळ्यांसाठी रोस्टर तयार करण्याचं काम अत्याधुनिक सॉफ्टवेअरद्वारे केलं जातं. यात कोणी आजार पडलं किंवा काही अडचण आली तर काय करायचं, याचा पर्यायी विचारही केलेला असतो. अशा वेळी इतर वैमानिकांना ती ड्युटी करावी लागते.

या ग्लॅमरस करियरमागे काही धोकेही आहेत. व्यस्त वेळापत्रक आणि पुरेशा झोपेअभावी वैमानिकांना आरोग्याशी संबंधित अनेक समस्यांना सामोरं जावं लागतं. अनेकदा त्यांना हृदयविकारही जडू शकतो. काहीवेळा विमान चालवत असताना वैमानिकाला हृदयविकाराचा झटका आल्याचीही उदाहरणं आहेत. एखादा विमान अपघात झाल्यावर आपण सारासार विचार न करता सरळ यात नक्की वैमानिकाची चूक असल्याचा निष्कर्ष काढून मोकळे होतो. पण बरेचदा ती त्याची चूक नसते तर अपघाताची इतरही काही कारणं असू शकतात. एवढ्या खडतर तपस्येनंतर कॅप्टन झालेला वैमानिक इतक्या प्रवाशांचे प्राण धोक्यात का घालेल?

✦✦✦

मैत्री कोमात, वस्त्रहरण जोमात!

विश्वभ्रमण

प्रा. जयसिंग यादव

अमेरिकेचे अध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प यांच्या विजयात जगातील सर्वात श्रीमंत व्यक्ती एलन मस्क यांचा मोठा वाटा आहे. दोघे जीवलग मित्र; परंतु ट्रम्प यांच्या जशास तसे कर आणि अन्य आर्थिक धोरणांमुळे दोघांमध्ये दुरावा निर्माण झाला. दोघे एकमेकांचा पाणउतारा करत आहेत. दुरावा आता एवढा वाढला आहे की ते परस्परांचे आर्थिक नुकसान करायला लागले असून एकमेकांचे वस्त्रहरणही करत आहेत.

जगातील आर्थिकदृष्ट्या सर्वात शक्तिशाली देशाचे अध्यक्ष आणि जगातील सर्वात श्रीमंत व्यक्ती यांच्यादरम्यान गेल्या दोन दिवसांमध्ये घडलेल्या घटनांनी संपूर्ण जगाला धक्का दिला आहे. माध्यमांनी या दोन्ही व्यक्तिमत्त्वांमधील शब्दयुद्धाच्या प्रत्येक पैलूवर चर्चा केली आहेच; परंतु त्यांच्या परिणामांचे विश्लेषणदेखील केले आहे. अमेरिकेचे अध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प आणि टेस्ला, स्पेसएक्स आणि एक्स सारख्या उपक्रमांचे मालक एलन मस्क यांनी एकमेकांवर अनेक धक्कादायक आरोप केले आहेत. त्यात काही वैयक्तिक हल्लेदेखील आहेत. आरोप किती खालच्या पातळीवर गेले आहेत, हे सांगण्यासाठी काही उदाहरणे दिली, तर ते वावगे ठरणार नाही. मस्क यांनी ट्रम्प यांच्यावर गुन्हेगारी वृत्तीच्या जेफ्री एपस्टाईनबरोबर आक्षेपार्ह संबंध असल्याचा आरोप केला आहे. त्याला उत्तर म्हणून अमेरिकन सरकारने मस्क यांच्या कंपन्यांना दिलेले करार रद्द करून जनतेचे अब्जावधी डॉलर्स वाचवता येतील, असा इशारा ट्रम्प यांनी दिला आहे. या दोन विधानांमुळे अमेरिकेत अशांततेचे वातावरण निर्माण झाले. ट्रम्प यांच्या इशाऱ्यानंतर मस्क यांच्या 'टेस्ला'ला १५२ अब्ज डॉलर्स (सुमारे १३ लाख कोटी रुपये) नुकसान सहन करावे लागले आहे, तर मस्क यांच्या आरोपांमुळे विरोधी पक्षांनी पुन्हा एकदा ट्रम्प यांच्याविरुद्ध महाभियोगासाठी आवाज उठवला आहे. या दोन्ही विधानांनंतर ट्रम्प आणि मस्क एकमेकांचे किती नुकसान करू शकतात, या संघर्षाचा मस्कच्या कंपन्यांवर आणि वैयक्तिक जीवनावर काय परिणाम होऊ शकतो, मस्क यांच्याशी होणाऱ्या या संघर्षाचा ट्रम्प यांच्या राजकीय जीवनावर कसा परिणाम होऊ शकतो हे प्रश्न विशेष चर्चेत आहेत.

ताज्या वादांनंतर ट्रम्प म्हणाले की ते आणि मस्क आता पूर्वीसारखे मित्र राहणार नाहीत. एवढेच नाही तर, मस्क यांच्या आक्रमक भूमिकेनंतर ट्रम्प यांनी या उद्योगपतीला दिलेले सरकारी करार आणि अनुदान रद्द करून खूप बचत केली जाऊ शकते, असे म्हटले. बायडेन यांनी तसे न केल्याबद्दल आपल्याला आश्चर्य वाटते, असेही ते म्हणाले. न्यूयॉर्क टाईम्सच्या एका अहवालात म्हटले आहे की मस्क यांची कंपनी टेस्ला आणि त्यांची अंतराळयान आणि रॉकेट उत्पादक कंपनी स्पेसएक्स यांना गेल्या एका वर्षात १७ संघीय विभाग आणि एजन्सींकडून शंभरहून अधिक करार मिळाले आहेत. त्यांची किंमत तीन अब्ज डॉलर्सपेक्षा जास्त आहे. असा अंदाज आहे की मस्क यांनी आतापर्यंत अमेरिकन सरकारकडून ३८ अब्ज डॉलर्सची कामे मिळवली आहेत. त्यापैकी बहुतेक स्पेसएक्सला देण्यात आली आहेत. याशिवाय, हरित ऊर्जा क्षेत्राला प्रोत्साहन देण्यासाठी 'टेस्ला'ला सरकारकडून अनेक प्रकारची अनुदाने मिळतात. त्यात इलेक्ट्रिक कार खरेदीदारांना कर सवलतीची तरतूददेखील आहे. त्याचा सर्वाधिक फायदा 'टेस्ला'ला होतो. तथापि, ट्रम्प या अनुदानांना कात्री लावण्याची शक्यता आहे. त्यामुळे मस्क यांच्या कंपनीचा वार्षिक नफा १.२ अब्ज डॉलर्सने कमी होऊ शकतो.

'द न्यूयॉर्क टाईम्स' आणि 'द वॉल स्ट्रीट जर्नल' या अमेरिकन मीडिया ग्रुप्सने मस्क यांच्यावर ड्रग्ज वापराचा आरोप केला आहे. दरम्यान, नासाच्या धोरणावरही प्रश्न उपस्थित केले गेले आहेत. त्यात म्हटले आहे की, त्यांच्याशी करार करणाऱ्या कंपन्यांच्या कर्मचाऱ्यांनी आणि कंत्राटदारांनी ड्रग्जमुक्त वातावरण सुनिश्चित केले पाहिजे. मस्क यांना नियम मोडूनही सरकारी कंत्राटे मिळाली आहेत. इतकेच नाही तर, द टाईम्सने आपल्या अहवालात मस्क यांना ड्रग्जशी संबंधित चाचण्या घेण्याचा इशारादेखील दिला आहे. तथापि, मस्क यांनी हे आरोप नाकारले आहेत. २०२४ मध्ये त्यांनी स्पष्ट केले की डॉक्टरांचा सल्ला घेतल्यानंतर ते केटामाइन हे औषध घेतात. ट्रम्प यांचे जवळचे सहकारी स्टीव्ह बॅनन अतिउजव्या नेत्यांमध्ये गणले जातात. त्यांनी ट्रम्प आणि मस्क यांच्यातील शब्दयुद्धादरम्यान म्हटले होते की सरकारने मस्क यांच्या इमिग्रेशन स्टेटसची चौकशी करावी. बॅनन म्हणाले होते, की मस्क अमेरिकेत बेकायदेशीरपणे राहत आहे आणि त्यांना ताबडतोब त्यांच्या देशात पाठवले पाहिजे. मस्क यांचा जन्म दक्षिण आफ्रिकेत झाला होता. ते अमेरिकन नागरिक आहेत. अध्यक्षीय निवडणुकीदरम्यान मस्क आणि ट्रम्प यांच्यात

अतिशय जवळीक होती. ट्रम्प यांना निवडून आणण्यात मस्क यांनी महत्त्वाची भूमिका बजावली, तेव्हा अनेक लोकांचा असा विश्वास होता, की मस्क यांनी भविष्यात त्यांच्या कंपनीला फायदा व्हावा यासाठी योजना आखल्या होत्या.

असे अनुमान होते की ट्रम्प अध्यक्ष झाल्यानंतर मस्क यांचे हीत लक्षात घेऊन आर्थिक बाबींमध्ये काही महत्त्वाचे निर्णय घेण्यासाठी अधिकारांचा वापर करू शकतात. यामध्ये मस्क यांना एजन्सींमधून सूट देणे, परकीय गुंतवणुकीत प्राधान्य देणे यासारख्या पावलांचा समावेश होता. प्रत्यक्षात अमेरिकेतील बहुतेक संघीय नियामक आणि अभियोक्ते थेट अध्यक्षांना अहवाल देतात. राष्ट्रपतींचा कोणताही आदेश त्यांच्यावर बंधनकारक आहे. तथापि, मस्क आणि ट्रम्प यांच्यातील अंतरामुळे मस्क यांचे नुकसान होण्याची शक्यता वाढली आहे. असे मानले जाते की ट्रम्प हे मस्क यांच्या अडचणी वाढवू शकतात. पूर्वीच्या ट्रम्प यांच्या विजयाचे एक मोठे कारण म्हणजे त्यांचा उजव्या विचारसरणीचा मतदारवर्ग. मस्क यांनी ट्रम्प यांना आर्थिक मदत करुनही रिपब्लिकन पक्षाच्या पारंपारिक मतदारांनी ट्रम्प यांना केवळ अध्यक्ष होण्यास मदत केली नाही तर, त्यांनी उपस्थित केलेल्या मुद्द्यांनाही पाठिंबा दिला. तथापि, आता ट्रम्प त्यांच्या 'मेक अमेरिका ग्रेट अगेन' मोहिमेद्वारे मस्क यांना उजव्या विचारसरणीच्या मतदारांपासून वेगळे करू शकतात. अलिकडेच ट्रॉय नेहल्ससह अनेक खासदारांनी मस्क यांना लक्ष्य केले. याची झलक दिसून आली.

मस्क हे ट्रम्प यांच्यासाठी किती हानिकारक असू शकतात, याचाही लेखाजोखा मांडला पाहिजे. ट्रम्प सरकारविरुद्ध आपला एक्स प्लॅटफॉर्म वळवून मस्क त्यांच्या 'सोशल मीडिया' प्लॅटफॉर्मचा प्रचंड फायदा घेऊ शकतात. मस्क यांचे सध्या एक्सवर २२ कोटी फॉलोअर्स आहेत. मस्क यांनी एके काळी हा आधार ट्रम्प यांच्या बाजूने वळवण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावली होती. यामुळे ट्रम्पना अध्यक्षपदी विराजमान होण्यास मदत झाली. त्यांना आपल्या धोरणांचा प्रचार करण्याची सोपी संधीही मिळाली. मस्क स्वतः 'एक्स'चे मोठे वापरकर्ते असल्याने, ट्रम्प यांच्या धोरणांबाबत प्लॅटफॉर्मवरील भूमिकेवर ते वैयक्तिकरित्या प्रभाव टाकू शकतात. अमेरिकेत नव्या पक्षाच्या स्थापनेबाबत मस्क यांनी 'एक्स'वरच एक सर्वेक्षण केले, तेव्हा याचे संकेत मिळाले. या सर्वेक्षणात ५६ लाख मते पडली, त्यापैकी ८०.४ टक्के लोकांनी मस्क यांना पक्ष स्थापन करण्याबाबत अनुकूल मत दिले. ट्रम्प यांच्याशी झालेल्या वादानंतर मस्क यांचे मोठे नुकसान झाले. तथापि, अमेरिकन मतदारांमध्ये मस्क यांचा फारसा प्रभाव नाही. 'प्यू रिसर्च सेंटर'ने केलेल्या सर्वेक्षणानुसार, दहापैकी पाच प्रौढांमध्ये मस्क यांची प्रतिमा नकारात्मक आहे. तथापि, रिपब्लिकन किंवा उजव्या विचारसरणीच्या मतदारांमध्ये मस्क यांचा खूप प्रभाव आहे. येथे दहापैकी सात लोक मस्क यांना पाठिंबा देतात. अशा परिस्थितीमध्ये मस्क भविष्यात निवडणूक पातळीवर ट्रम्प यांचे नुकसान करू शकतात. एक नवी राजकीय चळवळ सुरू करू शकतात.

अहवालांनुसार, मस्क यांनी २०२४ मध्ये ट्रम्प यांच्या समर्थनार्थ रिपब्लिकन पक्षासाठी सुमारे २५० दशलक्ष डॉलर खर्च केले. सध्या मस्क यांच्या कंपन्यांचा अमेरिकेत तसेच परदेशात व्यवसायात मोठा वाटा आहे. विशेषतः मस्क यांच्या 'स्टारलिंक'ने रशिया–युक्रेन संघर्षादरम्यान युक्रेनला खूप मदत केली. दुसरीकडे, चीनदेखील टेस्लासाठी एक महत्त्वाचे उत्पादन आणि ग्राहक केंद्र राहिले आहे. अशा परिस्थितीत येणाऱ्या काळात मस्क त्यांच्या व्यवसाय आणि राजकीय संपर्कांद्वारे जागतिक कंपन्यांवर प्रभाव टाकू शकतात. मस्क यांचे अमेरिकेची अंतराळ संस्था 'नासा' सोबत चांगले संबंध आहेत. 'स्पेसएक्स'च्या माध्यमातून मस्क यांनी सरकारी खर्च वाचवून 'नासा'चे काम खूप सोपे केले आहे. विशेषतः आंतरराष्ट्रीय अंतराळ स्थानकात अंतराळवीरांना नेण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या 'स्पेसएक्स'च्या ड्रॅगन अंतराळयानाने 'नासा'चा नफा वाढवला आहे. यामुळे 'स्पेसएक्स'ला कोट्यवधींची सरकारी कंत्राटे मिळाली आहेत. अशा परिस्थितीत ट्रम्प यांनी मस्क यांचे सरकारी कंत्राट रद्द करून करोडो रुपये वाचवता येतील, असा इशारा दिला, तेव्हा मस्क यांनी असे पाऊल उचलण्याचे आव्हान दिले. ट्रम्प यांची गुपिते उघड करून मस्क हानी पोहोचवू शकतात. त्यांच्याकडे अनेक गुपिते असू शकतात, असे म्हटले जात असल्यामुळे ट्रम्प अस्वस्थ होऊ शकतात आणि त्यांची प्रतिमा खराब होऊ शकते.

(लेखक राज्यशास्त्राचे प्राध्यापक आहेत.)

✦✦✦

आर्थिक मानांकनाच्या पलिकडे...

जागतिक अर्थकारणात गेल्या काही काळात बरेच तरंग उमटत आहेत. त्याच वेळी आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीने २०२५-२६ मध्ये भारत आर्थिक महासत्तापदाच्या बाबतीत जपानवर मात करेल, असा अंदाज व्यक्त केला. खरे तर हे वर्ष अद्याप संपायचे आहे. त्यामुळे आत्तापासूनच आरोळ्या ठोकण्याची गरज नाही. त्यातही जीडीपी हा अर्थव्यस्थेचा एक घटक वाढला म्हणजे सर्वांगीण प्रगती होते असे नाही.

परामर्श

हेमंत देसाई, ज्येष्ठ पत्रकार

सध्या जगातील बहुतांश अर्थव्यवस्थांचा वेग मंदावला असला, तरी भारताच्या अर्थव्यवस्थेचा वेग मात्र कायम आहे. परदेशी गुंतवणूकदार भारतीय बाजारातून पैसा काढून घेत असले, तरी त्याचा परिणाम भारताच्या अर्थव्यवस्थेवर झालेला नाही. भारताची मोठी बाजारपेठ, मध्यमवर्गीयांची संख्या, जगातील सर्वाधिक कमावते हात हे भारताचे वैशिष्ट्य आहे. आणखी तीस महिन्यांमध्ये भारताची अर्थव्यवस्था जगात तिसऱ्या क्रमांकाची होईल. तिसऱ्या क्रमांकावरून दुसऱ्या क्रमांकावरची उडी मात्र सोपी नसेल. त्याचे कारण सध्या दुसऱ्या क्रमांकाची अर्थव्यवस्था असलेल्या चीन आणि चौथ्या क्रमांकावर असलेल्या भारताच्या अर्थव्यवस्थेच्या आकारात मोठे अंतर आहे. भारताच्या अर्थव्यवस्थेपेक्षा चीनची अर्थव्यवस्था चौपटीहून मोठी आहे, तर अमेरिकेची अर्थव्यवस्था साडेसातपटींहून मोठी आहे. भारताने २०४७ मध्ये जागतिक महासत्ता व्हायचे ठरवले आहे. त्याच वर्षी चीनच्या सत्ताधारी पक्षाला सत्तेत येऊन शंभर वर्षे होत आहेत. चीनलाही जागतिक महासत्ता व्हायचे आहे. अमेरिकाही हे स्थान हातून सहजासहजी जाऊ देईल, असे नाही. भारताच्या जलद वाढीमुळे जागतिक अर्थव्यवस्थेत बदल होत आहेत. यामुळे भारताला त्याच्या प्रादेशिक आणि आंतरराष्ट्रीय समकक्षांपेक्षा लक्षणीय फायदा मिळतो. मजबूत देशांतर्गत मागणी आणि अनुकूल लोकसंख्याशास्त्रीय ट्रेंडमुळे भारताची अर्थव्यवस्था वाढत राहील, असे जागतिक नाणेनिधीच्या आकडेवारीवरून दिसून येते.

जपान मागे राहण्याची अनेक कारणे आहेत. जागतिक अर्थव्यवस्थेत अनिश्चितता कायम आहे. अनेक विकसित अर्थव्यवस्थांवर व्यापारी तणाव आणि धोरणातील बदलांचा परिणाम झाला आहे. यामध्ये जपानचाही समावेश आहे. बाह्य दबावांमुळे जपानच्या आर्थिक भवितव्याला धक्का बसला आहे. अमेरिकेने लादलेल्या शुल्काचा नकारात्मक परिणाम झाला आहे. जपानची लोकसंख्या वृद्ध होत आहे आणि कामगारांची संख्या कमी होत आहे. या दीर्घकालीन संरचनात्मक समस्या आहेत. त्या विकासात अडथळा आणत आहेत. भारत चौथी सर्वात मोठी अर्थव्यवस्था बनणे ही एक महत्त्वाची कामगिरी आहे. ती जागतिक स्तरावर त्याची वाढती ताकद दाखवते; पण अर्थव्यवस्थेच्या इतर अंगांचा विचार केला, तर चित्र इतके आशादायक नाही. जीडीपीच्या बाबतीत जपानला मागे टाकले असले, तरी दरडोई उत्पन्न, आयुर्मान, उत्पादन, सामाजिक सुरक्षा, शिक्षण, रोजगार आणि तंत्रज्ञान यासारख्या क्षेत्रात जपान भारतापेक्षा खूप पुढे आहे. २०२५ मध्ये भारताचे दरडोई उत्पन्न सुमारे २,८००-२,९३७ डॉलर असेल. ते जपानच्या दरडोई उत्पन्नापेक्षा (३३,१३८ ते ५३,०५९ डॉलर) सुमारे बारापट कमी आहे. भारताच्या प्रचंड लोकसंख्येमुळे दरडोई जीडीपी खूपच कमी आहे. जपानच्या दरडोई उत्पन्नामुळे तेथील नागरिकांचे राहणीमान, खर्च करण्याची क्षमता आणि राहणीमानाचा दर्जा भारतापेक्षा खूपच चांगला आहे. उत्पन्नातील असमानता आणि ग्रामीण-शहरी तफावत या भारतातील प्रमुख समस्या आहेत. दरडोई उत्पन्न वाढवण्यासाठी, समावेशक वाढ, शेतीवरील अवलंबित्व कमी करणे आणि प्रादेशिक असमानता कमी करणे आवश्यक आहे.

एखाद्या देशातील लोकांचे सरासरी आयुष्यमान त्या देशातील अर्थव्यवस्था, संसाधने आणि वैद्यकीय सुविधांवर थेट अवलंबून असते. २०२१ मध्ये भारतातील आयुर्मान सुमारे ६९-७० वर्षे होते, जे जागतिक सरासरीपेक्षा कमी आहे. आरोग्य सेवांवरील खर्च जीडीपीच्या फक्त १.२ टक्के आहे, तर जपान हा जगातील अशा देशांमध्ये समाविष्ट आहे, जिथे आयुर्मान जगात सर्वात जास्त आहे. येथील लोकांचे सरासरी वय ८४-८५ वर्षे आहे. याचे कारण जपानने आरोग्य क्षेत्रात खूप पैसा खर्च करुन आपल्या आरोग्य सेवा मजबूत केल्या आहेत. येथे लोकांना पौष्टिक अन्न मिळते आणि या देशाची सामाजिक सुरक्षा व्यवस्था मजबूत आहे. भारतातील साक्षरता दर ७७.७ टक्के आहे; परंतु येथे दर्जेदार शिक्षण आणि कौशल्य विकासाचा अभाव आहे. ग्रामीण भागात शाळांची स्थिती आणि शिक्षकांची कमतरता या प्रमुख समस्या आहेत. जिथे शिक्षकांच्या कौशल्यांबद्दल आणि गुणवत्तेबद्दल प्रश्न उपस्थित केले जातात. दुसऱ्या महायुद्धानंतर अणुबॉम्बस्फोटांनी उद्ध्वस्त झालेल्या जपानचा साक्षरता दर सुमारे शंभर टक्के आहे. त्याची शिक्षण व्यवस्था तांत्रिक आणि व्यावसायिक शिक्षणात जगात आघाडीवर असून शिक्षण आणि कौशल्य विकास जगासाठी अनुसरणीय आहे. जपानच्या टेक कंपन्या, कार कंपन्या आणि उत्पादन कंपन्या जगात पहिल्या क्रमांकावर आहेत. भारतात शिक्षणावरील खर्च सध्या जीडीपीच्या चार टक्क्यांपेक्षा कमी आहे. याचा विस्तार करण्याची, शिक्षक प्रशिक्षण आणि व्यावसायिक शिक्षणाला प्रोत्साहन देण्याची गरज आहे.

जागतिक पातळीवर अनिश्चिततेचे वारे वहात असतानाच देशांतर्गत भांडवली बाजारात सूचीबद्ध असलेल्या आघाडीच्या ५०० कंपन्यांचा नफा २९ टक्क्यांनी वाढला आहे. तसेच चालू महिन्यातच सहा कंपन्या २० हजार कोटी रुपयांची भांडवल उभारणी करणार आहेत. या सर्व बातम्या आंनददायक आहेत. चालू वर्षअखेरीस भारताचा नॉमिनल जीडीपी (ज्यात महागाईचा दर डजस्ट केलेला नसतो) हा ४१८७.०१७ डॉलर्स असेल. त्यावेळी जपानचा जीडीपी ४१८६.४३१ अब्ज डॉलर्स इतका असेल, असा अंदाज आहे. म्हणजे भारत ०.५८६ डॉलर्सने जपानच्या पुढे असेल, असा होरा आहे. यंदा मे महिन्यातील विक्रमी पावसामुळे पाणीटंचाईची समस्या हलकी झाली आहे. तसेच भारतीय हवामान खात्याने पाऊसपाणी उत्तम असेल, असा अंदाज व्यक्त केला आहे. शिवाय शेतमालाच्या आधारभावात केंद्र सरकारने समाधानकारक वाढ केली आहे. परिणामी, कृषी उत्पादन भरघोस येईल, असे मानण्यास जागा आहे. परंतु उत्पादनक्षेत्र आणि सेवाक्षेत्र यांचीही कामगिरी चांगली होणे आवश्यक आहे. भारताचे दरडोई उत्पन्न आज जपानच्या बारापट कमी आहे. शिवाय आयएमएफ ही आकडे व माहिती जमा करणारी संस्था नव्हे. ती वेगवेगळ्या देशांची सरकारी आकडेवारी पाहते आणि निष्कर्ष काढते. ती तिची स्वतःची आकडेवारी नसते. या रेडिमेड आकडेवारीमध्ये अनंत चुका होण्याची शक्यता असते. भारताची संख्याशास्त्रीय आकडेवारी विश्वासार्ह नाही, असे सरकारमधील अनेक तज्ज्ञांनीही म्हटले आहे. यापूर्वी नाणेनिधीचे अनेक अंदाज चुकले आहेत.

भारताचा शेजारी देश असलेला चीन हा जबरदस्त वेगाने प्रगती करत होता. परंतु अध्यक्ष क्षी जिनपिंग यांनी केलेल्या काही धोरणात्मक चुकांमुळे गेल्या पाच-दहा वर्षांमध्ये तेथेही समस्या उद्भवल्या. साम्यवाद बाजूला ठेवून भांडवलशाहीचा स्वीकार केल्यानंतर चीनच्या आर्थिक विकासाचा वेग वाढला. भांडवलशाही देशांमध्ये स्वित्झर्लंड हा महत्त्वाचा देश आहे. स्वित्झर्लंडचे वार्षिक दरडोई उत्पन्न अमेरिकेपेक्षाही जास्त आहे. व्हिएतनाममध्ये पूर्वी समाजवादी अर्थव्यवस्था होती, परंतु उदारीकरणानंतर तेथे भारतापेक्षा अधिक परकीय गुंतवणूक आकर्षित करून घेण्यात आली. तंत्रज्ञानाच्या बळावर तैवानने प्रगती केली. भारतात आजही अर्थव्यवस्थेत सरकारचा हस्तक्षेप जास्त आहे. शिवाय शेतीमाल आणि अन्य वस्तूंच्या आयात-निर्यात धोरणात सातत्याने बदल होत असतात. आत्मनिर्भरतेच्या धोरणांचा गजर करतानाच आयात नियंत्रणे आणून देशी उद्योगांना संरक्षण देण्याच्या नावाखाली दुबळे बनवले जात आहे. मोठी अर्थव्यवस्था बनणे याचा अर्थ जगामध्ये एक आर्थिक शक्ती म्हणून भारताचा उदय होत आहे, ही चांगली गोष्ट आहे. त्यामुळे परदेशी भांडवल येईल. वेगाने वाढणाऱ्या अर्थव्यवस्थेत उद्योग, सेवा क्षेत्र आणि स्टार्टअप्स यांचा विस्तार होतो. भारतात अक्षय ऊर्जा, आयटी आणि उत्पादन क्षेत्रात रोजगार वाढत आहे. त्याच वेळी भारताची लोकसंख्या १४२ कोटींवर गेली आहे. त्यामुळे दरडोई पातळीवर जीडीपीचे लाभ कमी होतात. दरडोई उत्पन्न जास्त असल्यास लोकांची खरेदीशक्ती वाढते. त्यामुळे अर्थव्यवस्थेला जोम प्राप्त होते.

सरकारचा महसूल वाढवून सामाजिक सुरक्षा, शिक्षण, आरोग्य यावर सरकार चांगल्या प्रकारे खर्च करू शकते. आज अमेरिकेचे दरडोई उत्पन्न ७५ लाख रुपये असून चीनचे ११ लाख, जर्मनीचे ४७ लाख, जपानचे २८ लाख तर भारताचे केवळ दोन लाख सव्वीस हजार रुपये आहे. भारताचा नॉमिनल जीडीपी हा ब्रिटनपेक्षा जास्त आहे. परंतु गेल्या चार वर्षांमध्ये भारताचे दरडोई उत्पन्न ६०० डॉलर्सने वाढले तर ब्रिटनचे ८००० डॉलर्सने हे लक्षात घ्यायला हवे. भारताचे सरासरी दरडोई उत्पन्न वाढले, तर अर्थव्यवस्थेला अधिक लाभ होईल. जपान आणि भारतात अजून खूप अंतर आहे. तेव्हा आपण जमिनीवरच राहिले पाहिजे.

✦✦✦

'श्याम'च्या बाबांनो, जबाबदारी ओळखा

फादर्स डे विशेष

गीताली वि. म., ज्येष्ठ संपादिका

साने गुरुजींच्या 'श्यामच्या आई' ने इतिहास घडवला. श्यामच्या आईने अत्यंत संवेदनशीलतेने मुलांना घडवले. त्यांच्यावर उत्तम संस्कार केले. त्याप्रमाणे आता पित्यांनी, तितक्याच संवेदनशीलतेने मुलांना घडवण्याची खूप गरज आहे. थोडक्यात, आजच्या काळात श्यामच्या वडिलांची नितांत गरज आहे. 'फादर्स डे' अर्थात पितृदिनानिमित्त सर्व पित्यांना शुभेच्छा देताना या मुद्द्यावर चर्चा करणे गरजेचे आहे. याला सध्याच्या स्त्रीविषयक प्रश्नांची, वाढत्या कौटुंबिक हसेची, छळाची आणि अत्याचारांची पार्श्वभूमी आहेच. मुलांना, विशेषतः मुलग्यांना घडवण्यामध्ये पित्याची महत्त्वाची भूमिका असते. मात्र बाप-लेकामध्ये सुसंवाद असल्याचे दृश्य काही सार्वत्रिक नाही. अगदी आधीच्या काळातही तशीच स्थिती होती आणि आजही त्यात आमूलाग्र बदल झाल्याचे दिसत नाही. त्यामुळेच पिता आणि मुलगा यांच्यातील संबंधांवर प्रकाशझोत टाकणे गरजेचे आहे, असे वाटते. मुलींबाबत पित्याची भूमिका काळजी घेणारा, सतत तिच्या पाठीशी उभे राहून कोडकौतुक करणारा, काहीसा हळवा अशा स्वरुपाची असते. तो मुलीबाबत संवेदनशील, भावनिक असतो. मात्र मुलगा आणि बाप यांच्यामधील नाते थोडे दूरचे असते. मुलगा आणि आईमधील नात्याशी तुलना करता हा फरक तीव्रतेने जाणवतो.

वडिलांना मुलीने समतेच्या अंगाने वागलेले चालते. मात्र बायको नवऱ्याशी समतेच्या अंगाने वागायला लागली तर तो स्वीकार करेलच असे सांगता येत नाही. दुसरीकडे, तो मुलाबाबत मुलीइतका हळवा नसतो, कारण त्याला तो पुरुष म्हणूनच हवा असतो. म्हणूनच मर्दपणाला अपेक्षित आपल्यातील सर्व स्वभाववैशिष्ट्ये वागणुकीतून मुलाला दाखवण्याचा पित्याचा प्रयत्न असतो. मात्र तोच स्वभाव आता बदलायला हवा, हे 'फादर्स डे'च्या निमित्ताने पुरुषांना सांगावेसे वाटते. हसाचार, बलात्कार यासारखे क्रौर्य पुरुष करतात. असे दुष्कृत्य करणारे काही पुरुष पितादेखील आहेत. मात्र बाप असूनही ते असे वागत असतील तर त्यांच्या पुरुषपणाच्या कल्पना काय आहेत, त्या कशा चुकीच्या आहेत हे समजावून सांगायला हव्यात. पुढे त्या त्यांनी आपल्या मुलाला सांगायला हव्यात. एकूणच पुरुषांनी मुलांशी बोलताना थोडा मोठेपणा दाखवण्याची गरज आहे. मग त्यावेळी भूतकाळात हातून झालेल्या चुकांची कबुली देण्यातही त्यांना कमीपणा वाटता कामा नये. 'लग्न झाल्यानंतर मी बायकोशी फारसा चांगला वागलो नाही, पारंपरिक पुरुषत्वाने तिच्याशी वर्तन केले. ते बघत तू मोठा होत आहेस. पण आसपासची स्थिती बघून मी चुकलो हे आता कळते...' असे मान्य करण्याचा मोठेपणा दाखवणे गरजेचे आहे. आसपासचे वातावरण, घटना बघून आपल्याला आपल्या मुलीच्या भविष्याची काळजी वाटते, हे त्याने स्पष्ट केले पाहिजे.

इथे लक्षात घेण्याजोगी बाब म्हणजे पुरुषांना जावई चुकीचा वागलेला चालत नाही; मुलाने मात्र मर्द गडी बनून रहावे; सुनेचे ऐकू नये अशी त्याची अपेक्षा असते. मुलाने बाहेर केलेले उद्योग तो फारसे गांभीर्याने घेत नाही. त्यामुळेच पुरुषाला वागण्यातील हा विरोधाभास आणि त्याचे परिणाम समजावून सांगण्याची गरज आहे. आपल्या मनात परंपरेने पुरुषत्व म्हणजे काय, बापमाणूस कसा असला पाहिजे, तो कसा निर्भिड असला पाहिजे, तो कसा रडला नाही पाहिजे, महत्त्वाकांक्षी कसा हवा आणि जग जकण्याचे सामर्थ्य कसे हवे हे आणि यासारखे विचार पूर्वीपासून पेरले आहेत. परंपरेने सांगितलेले पुरुषपणाचे हे सगळे निकष पाळले की आपण समर्थ झालो, असे आजही काही पुरुषांना वाटते. पुढे हेच अधिकार त्यांना सत्ता देतात आणि सत्ता माणसाला भ्रष्ट करते हे आपण जाणतो. म्हणूनच मी म्हणेन ते आणि तसेच व्हायला पाहिजे, अशी पुरुषाची अपेक्षा असते. त्याला सगळेच कळत असते...! तेव्हा या भ्रामक कल्पनेतून बाहेर पडत, आपल्या चुकांची कबुली देत महिलांशी योग्य प्रकारे वागण्याचे धडे दिले, घरातील महिलांना सन्मानाने वागवण्याची शिकवण दिली तरच पुढील पिढी चांगली घडू आणि वागू शकेल. तेव्हा पितृदिनाच्या पार्श्वभूमीवर प्रत्येक पित्याने याचाही विचार केला पाहिजे. आपली प्रतिमा बदलण्याचा हा प्रयत्न कुटुंबाचेच नव्हे तर, समाजाचेही भले करुन जाईल.

जागतिकीकरण, उदारिकरणामुळे सगळीच स्थिती बदलत आहे. स्त्री चळवळींमुळे सगळ्या नाही तरी काही महिला सजग झाल्या आहेत. दुसरीकडे मुलींचे गर्भ पाडून टाकल्याने पुरुषांच्या तुलनेत स्त्रियांची संख्या कमी आहे. त्यामुळे आता विवाहेच्छुक मुलांना बायको मिळण्याची पंचाईत झाल्याचे चित्र आहे. मुलांना या वस्तुस्थितीचे आकलन करुन देण्याची जबाबदारीही आता पित्याने घ्यायला हवी. एक गेली तर ५६ मिळतील, असे आम्ही पूर्वी म्हणत होतो. पण आता एक मिळणेही कठीण आहे, मिळाली तर टिकेल की नाही हे कठीण आहे, हे बापाने मुलांना समजावून सांगायला हवे. आता मुली अन्याय सहन करणार नाहीत. हा अत्यंत चांगला बदल पित्याने मुलांना सांगून योग्य प्रकारे वर्तन ठेवण्याचे धडे दिले तर तो आजच्या काळातील श्यामचा पिता होऊ शकतो. मुलगा बिघडला की बरेचदा आईला दोष दिला जातो. तिचे संस्कार कमी पडले, असे म्हणत दुषणे दिली जातात. पण वडिलांचे काय? संस्कार करण्यात त्यांची काहीच भूमिका नसते का? या प्रश्नांची उत्तरे आताचा काळ मागतो आहे. खरे तर वडील बोलण्यातून नव्हे तर कृतीतून मुलांना संस्कारित करत असतात. ते कळत नकळत होतच असते. म्हणूनच मुलगा बिघडला तर आईइतकाच पुरुषाचाही दोष असतो. बापाचे वागणे बघुनच मुलगा चुकीचे वागलेला असतो. म्हणूनच हा तिढा सोडवण्यासाठी आता पित्यांनीच पुढाकार घेणे गरजेचे आहे.

अर्थात असे असले तरी पुरुषांसाठी सगळी परिस्थिती पूरक, साह्यकर वा सोपी आहे असे अजिबात म्हणणे नाही. त्यांचे प्रश्नही विचारात घेण्याजोगे आहेत. आज बायकांच्या अपेक्षाही बदलत आहेत. स्त्री चळवळीमुळे आजच्या पन्नाशीतल्या बाईच्या नवऱ्याविषयीच्या अपेक्षाही बदलल्या आहेत. या बदलत्या वातावरणाला कसे सामोरे जायचे, हा संभ्रम अनेक प्रौढ वा वयस्क पुरुषांपुढे आहे. पण यातून बाहेर पडण्यासाठी आधी ही कोंडी काय आहे, कशामुळे झाली आहे हे समजून घ्यावे लागेल. कारण समजल्याखेरीज कोणतीही समस्या सुटणार नाही. हातात सत्ता असल्यामुळे आपण चुकीचे वागलो, तेव्हा बायकोने ते सहन केले पण आता ती सहन करणार नाही; हे समजून घेतले तर भरल्या घरात पुरुष एकटे पडणार नाहीत. अन्यथा, एकीकडे बायको सजग होत आहे तर मुले मोठी होत आहेत. असे असताना पूर्वीच्याच तोऱ्यात वागत राहणाऱ्या पुरुषांना कोणीच विचारत नाही. स्वाभाविकच त्यांना एकटेपणा ग्रासतो. कुटुंबप्रमुख असताना होणारे लाड, मिळणारा मान कमी झाला तर अनेकांना ते पचवणे अवघड जाते. आधी पुरुषाकडून होणारा अपमान निमुटपणे सहन करणारी पत्नी, मुलगा, मुलगी उत्तर देऊ लागतात, तेव्हा त्यांना सहन होत नाही. बदलत्या काळाने झालेल्या या पुरुषपणाच्या कोंडीत तो चांगलाच अडकतो आणि कुटुंबियांना दोष देत राहतो. म्हणूनच यातून बाहेर पडण्यासाठी संवाद वाढवून त्याने बायकोची, मुलाची, मुलीची मदत घ्यायला हवी.

या सगळ्या 'बाप माणसां'नी आता कुटुंबाबरोबरच समाजाकडेही डोळसपणे बघायला हवे. त्यासाठी समाजातील स्त्रीप्रश्न, चळवळी या सगळ्याकडेच बघायला हवे. हे केले तरच त्यांना स्त्री चळवळी काय म्हणतात हे समजेल. कोणतीही स्त्री चळवळ पुरुषविरोधी नाही; ती केवळ पुरुषप्रधान, पितृसत्ताक आणि अन्याय्य

पुरुषप्रधान संस्कृतीमुळे वाढलेली स्त्रियांची मुस्कटदाबी आणि महिलांवरील वाढते अत्याचार पाहता 'श्याम'च्या आईबरोबरच वडिलांनीही घरातील आपली नेमकी भूमिका समजून संस्कार करण्याची जबाबदारी स्वीकारणे गरजेचे आहे. यंदाच्या पितृदिनानिमित्ताने हा विचार रुजला तर पित्याकडे बघत घडणारी पुढची पिढी समाजात सुजाण आणि सजग नागरिक म्हणून वावरेल. अन्यथा, परिस्थिती फारशी आशादायी नाही.

व्यवस्थेच्या विरोधात आहे. महत्त्वाचे म्हणजे ती बाई म्हणजे चांगली असा कोणताही दावा करत नाही. कारण या व्यवस्थेत बाईदेखील चांगला माणूस होतेच असे नाही. आवश्यकता होती तेव्हा तिला संधी, स्वातंत्र्य, समान वागणूक मिळत नाही. स्वाभाविकच मनाविरुद्ध होणाऱ्या गोष्टी ती कटकारस्थाने करुन बरोबर साध्य करुन घेते. दुसरीकडे, पुरुष सत्तेतून हवे ते मिळवतो. एकंदरच ही सगळी व्यवस्था कोणालाच चांगला माणूस म्हणून घडवत नाहीत, जगू देत नाहीत. तेव्हा ही स्थिती बदलण्यासाठी आता पुरुषांनी आपल्या मुलांना आणि मुलीला समजून सांगायला हवे.

आज बऱ्याच मुली स्वतःचे निर्णय घेतात. स्वावलंबी होतात. पण स्वातंत्र्य हे मूल्य असल्याचे पित्याने आपल्या मुलींना सांगायला हवे. म्हणजेच तिला हवे तसेच समोरच्या माणसालाही स्वातंत्र्य हवे आहे. तरच हा विचार तिच्या मनाला पटेल आणि ती घरातील लोकशाहीचा सन्मान करेल. मुलगा वा मुलगी आत्मकेंद्री, आत्ममग्न आणि केवळ स्वतःचा विचार करु लागल्यास कुटुंबाला वा समाजाला कधीच स्वास्थ्य मिळणार नाही.

सरतेशेवटी चर्चेतील हगवणे प्रकरणानंतर पित्यांनी मुलामुलींच्या लग्नात पैशाचे किती प्रदर्शन करायचे, अवाजवी मागण्या किती मान्य करायच्या, बडेजावाला प्रतिष्ठेचे रुप द्यायचे की नाही याचाही गांभीर्याने विचार करायला हवा. मुलामुलींची लग्ने लावून दिली की पित्याची जबाबदारी संपते, हा जुना विचार झाला. आताच्या पित्याने मुलीचा सासरी नीट सांभाळ होतोय की नाही, हे पाहायला हवे. तिची तक्रार लक्षपूर्वक समजून त्यावर योग्य कृती करायला हवी. तिला असुरक्षित वाटत असेल तर मानाने माहेरी स्थान द्यायला हवे. हे साधले तरच पित्याच्या छत्राखाली मुले आणि मुली आश्वस्त होऊन जगू शकतील.

(शब्दांकन: स्वाती पेशवे)

✦✦✦

भाजपला लवकरच नवीन अध्यक्ष

भाजपच्या नवीन राष्ट्रीय अध्यक्षाची निवड २१ जुलै रोजी संसदेच्या पावसाळी अधिवेशनाच्या सुरुवातीपूर्वी होऊ शकते. पुढील आठवड्यापासून या दिशेने हालचाली तीव्र होतील. सुमारे १० राज्यांमध्ये नवीन प्रदेशाध्यक्षांची निवड केली जाईल. त्यानंतर लवकरच राष्ट्रीय अध्यक्षांची निवडणूक प्रक्रिया सुरू होण्याची अपेक्षा आहे.

भाजपच्या वरिष्ठ नेत्यांनी केलेल्या अनौपचारिक चर्चेतून स्पष्ट संकेत मिळाले आहेत की नवीन अध्यक्षांची निवड आता पुढे ढकलली जाणार नाही. संसदेचे पावसाळी अधिवेशन २१ जुलैपासून सुरू होत आहे. त्यामुळे संघटनेत नवीन राष्ट्रीय अध्यक्ष निवडण्याची प्रक्रिया त्यापूर्वी पूर्ण केली जाईल.

वास्तविक, जेपी नड्डा यांचा राष्ट्रीय अध्यक्ष म्हणून कार्यकाळ जून २०२४ मध्ये संपला आहे. त्यांचा कार्यकाळ वाढवला जात आहे. त्याचबरोबर ते केंद्र सरकारमध्ये मंत्री देखील आहेत, त्यामुळे भाजप लवकरच नवीन अध्यक्ष निवडण्याची तयारी करत आहे. २०१९ मध्ये जेपी नड्डा यांना कार्यकारी अध्यक्ष बनवण्यात आले आणि जानेवारी २०२० मध्ये ते भाजपचे राष्ट्रीय अध्यक्ष झाले.

बिहार निवडणुकीत भाजप गोंधळ निर्माण करू इच्छित नाही

१५ ऑगस्टनंतर बिहार निवडणुकीबाबत गोंधळ सुरू होईल. त्यामुळे बिहारमधील विधानसभा निवडणुकीनंतर नवीन राष्ट्रीय अध्यक्षांबद्दल कोणताही गोंधळ होऊ नये म्हणून भाजप त्यापूर्वी नवीन राष्ट्रीय अध्यक्ष निवडू इच्छिते.

पक्षाच्या सूत्रांचे म्हणणे आहे की दहा राज्य अध्यक्षांच्या निवडीसाठी काम वेगाने सुरू आहे. २१ जूनपर्यंत अनेक राज्यांमध्ये नवीन अध्यक्षांची निवड केली जाईल, त्यानंतर राष्ट्रीय अध्यक्षांची निवडणूक प्रक्रिया सुरू होईल.

अध्यक्षपदासाठी अनेक दावेदार

शिवराज सिंह चौहान : शिवराज सिंह चौहान यांनी ६ वेळा लोकसभा निवडणूक जिंकली आहे. ते ४ वेळा मध्य प्रदेशचे मुख्यमंत्री राहिले आहेत. मुख्यमंत्री असताना त्यांनी लाडली बहना योजना सुरू केली, जी विधानसभा निवडणुकीत गेम चेंजर ठरली.

ही योजना इतर राज्यांसाठी आदर्श ठरली. ते १३व्या वर्षी आरएसएसमध्ये सामील झाले आणि आणीबाणीच्या काळात तुरुंगातही गेले. ते ओबीसी वर्गातील आहेत. २००५ मध्ये ते मध्य प्रदेश भाजपचे अध्यक्ष होते. शिवराज हे आरएसएसच्या यादीत अव्वल स्थानावर आहेत.

सुनील बन्सल : २०१४ च्या लोकसभा निवडणुकीत उत्तर प्रदेशचे सह-प्रभारी आणि त्यानंतर २०१७ मध्ये प्रभारी म्हणून सुनील बन्सल यांनी पक्षाला यश मिळवून दिले. याशिवाय, ओडिशा, बंगाल आणि तेलंगणाचे प्रभारी म्हणून त्यांचे यश हा देखील एक मोठा प्लस पॉइंट आहे.

सुनील बन्सल यांना उत्तर प्रदेशात भाजपचे चाणक्य म्हटले जाते. संघाच्या जवळ असण्यासोबतच, त्यांची संघटनेतही चांगली पकड आहे.

धर्मेंद्र प्रधान : सध्या केंद्रीय शिक्षण मंत्री आणि भाजपचे अनुभवी संघटक. ते ओडिशाचे आहेत, जिथे भाजप आपली पकड आणखी मजबूत करू इच्छिते.

मोदी आणि शहा यांच्या टीमचे विश्वासू सदस्य. ४० वर्षांचा राजकीय अनुभव, एक मोठा ओबीसी नेता. वयाच्या १४ व्या वर्षी एबीव्हीपीमध्ये सामील झाले आणि २०१० मध्ये भाजपचे राष्ट्रीय सरचिटणीस झाले. संघटनेत मजबूत पकड, दोनदा लोकसभा सदस्य आणि दोनदा राज्यसभा सदस्य झाले.

रघुवर दास : रघुवर दास हे झारखंडचे पहिले बिगर आदिवासी मुख्यमंत्री होते. त्यांनी झारखंडमध्ये ५ वर्षे स्थिर राज्य केले, जे राज्यात पहिल्यांदाच घडले.

तळागाळातील कार्यकर्त्यांवर आणि भाजप संघटनेवर त्यांची मजबूत पकड आहे. ओबीसी समुदायातून आल्याने, भाजपला सामाजिक समीकरणात एक नवीन धार मिळू शकते. त्यांच्यामुळेच भाजप ईशान्येकडे विस्तारू शकते.

स्मृती इराणी : अनेक महत्त्वाची मंत्रालये सांभाळण्याचा प्रशासकीय अनुभव आहे. पक्षासाठी एक मजबूत महिला चेहरा. राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाशी चांगले संबंध आणि हिंदी पट्ट्यासह दक्षिण भारतात प्रभावी.

वनथी श्रीनिवासन : सध्या त्या भाजप महिला मोर्चाच्या राष्ट्रीय अध्यक्षा आहेत. त्यांना संघटनात्मक कामाचा अनुभव आहे. त्या १९९३ पासून भाजपशी संबंधित आहेत. त्यांनी तामिळनाडूतील कोइम्बतूर दक्षिण मतदारसंघातून कमल हासन सारख्या मोठ्या नेत्याचा पराभव केला.

तामिळनाडूमध्ये भाजपला बळकटी देण्यात त्यांनी महत्त्वाची भूमिका बजावली आहे. त्यांचे पती श्रीनिवासन हे विश्व हिंदू परिषदेचे राज्यमंत्री आहेत. त्यांचे कुटुंब संघ आणि भाजपशी खूप जवळचे आहे.

तमिलिसाई सुंदरराजन : त्या १९९९ पासून भाजपशी जोडल्या गेल्या आहेत. त्यांनी राष्ट्रीय सचिवांसह अनेक महत्त्वाच्या पदांवर काम केले आहे.

त्या तामिळनाडूमध्ये भाजपच्या प्रदेशाध्यक्षा राहिल्या आहेत (२०१४-२०१९). पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि गृहमंत्री अमित शहा यांच्या जवळच्या नेत्यांमध्ये त्यांची गणना होते. तामिळनाडूमध्ये भाजप विरोधी पक्षात असतानाही त्यांनी पक्षाच्या विस्तारात महत्त्वाचे योगदान दिले आहे.

डी. पुरंदेश्वरी : त्या माजी मुख्यमंत्री आणि टीडीपी संस्थापक एन.टी. रामा राव (एनटीआर) यांच्या कन्या आहेत. काँग्रेसमध्ये असताना त्यांनी प्रथम केंद्रीय मंत्री म्हणून काम केले, नंतर भाजपमध्ये सामील झाल्या.

सध्या त्या आंध्र प्रदेश भाजप अध्यक्ष आहेत. त्यांना राष्ट्रीय अध्यक्ष बनवून, पक्षाला तेलुगू राज्यांमध्ये (आंध्र प्रदेश आणि तेलंगणा) मोठ्या प्रमाणात वाढण्याचा फायदा होऊ शकतो.

भाजपमध्ये राष्ट्रीय अध्यक्ष निवडीसाठी पक्षाच्या घटनेत काही नियम आणि प्रक्रिया आहेत. या नियमांची पूर्तता करण्यास होणाऱ्या विलंबामुळे, राष्ट्रीय अध्यक्षाची निवडणूक अद्यापपर्यंत झालेली नाही.

पक्षाच्या नियमांनुसार, भाजप अध्यक्षांचा कार्यकाळ ३ वर्षांचा असतो. एखादी व्यक्ती दोनदापेक्षा जास्त वेळा पक्षाध्यक्ष होऊ शकत नाही. अशा परिस्थितीत, आता नवीन पक्षाध्यक्षांना त्यांच्या कार्यकाळात १२ महत्त्वाच्या निवडणुका घ्याव्या लागतील. आता कोणाला अध्यक्षपद मिळते? लवकरच स्पष्ट होईल.

■ ■ ■

आरोग्य मंदिरातले पुण्यकर्म..!

भ्रमंती लाईव्ह स्टोरी
संदीप काळे
sandip98868@gmail.com
9890098868

त्या दिवशी सकाळी आठ वाजता मंत्रालयाच्या दूरध्वनीवरून मला फोन आला. म्हणाले, 'संदीप सर, अजितदादांच्या उद्याच्या भेटीगाठी रद्द झाल्यात. त्या आज होत आहेत. तुम्हाला आज मंत्रालयात येणे शक्य आहे का?'

मी लगेच होकार दिला. सारथी नावाच्या शासनाच्या मोठ्या उपक्रमाने, चार वर्षात बहुजनांच्या साडेचार हजार मुलांचे अधिकारी होण्याचे स्वप्न साकार केले आहे. सारथीचे एवढे मोठे यश एका पुस्तकाच्या रूपाने मी मराठी, हिंदी आणि इंग्रजी अशा तीन भाषांमध्ये लिहिले आहे. त्या पुस्तकांच्या प्रकाशनासाठी मला अजितदादा यांची तारीख हवी होती.

दादांसारखा प्रचंड शिस्तीत काम करणारा माणूस या राज्याला पुन्हा भेटणे शक्य नाही असे मला वाटते. जसे दादा शिस्तीचे, तसे त्यांची काम करणारी माणसेही. दिवस नाही, रात्र नाही, बस काम एके काम, अशी त्यांच्या कामाची पद्धत आहे.

मी मंत्रालयात प्रवेश करणार, इतक्यात मागून एका माणसाने मला आवाज दिला. 'अहो दादा, मला मुख्यमंत्री वैद्यकीय साह्यता कक्षात जायचे आहे'.

मी मागे वळून पहिले तर, एक अतिशय वयोवृद्ध व्यक्ती पायात साधी चप्पल, अंगात मळकट कपडे, हातात एक पिशवी. माझ्या लक्षात आले काहीतरी आजाराचे कारण घेऊन हा माणूस मंत्रालयातील आरोग्य कक्षात जात असावा.

मी अगदी नम्रपणे त्या व्यक्तीला म्हणालो, 'काका, तुम्हाला दोन वाजल्याच्या नंतरच मंत्रालयात येता येईल. आत आलात की, सातव्या मजल्यावर या'. त्या व्यक्तीने 'धन्यवाद' म्हणत माझ्यासमोर हात जोडले. माझ्या लक्षात आले त्या माणसात कमालीची नम्रता होती.

मी मंत्रालयात गेलो. दादांची भेट झाली. बाकी ज्यांच्या भेटी घ्यायच्या होत्या, त्यांच्याही भेटीगाठी झाल्या. मला एकदम आठवले, आज दत्तात्रय विभुते काका यांचा वाढदिवस आहे. आयुष्यभर रुग्णसेवेला आपले कर्तव्य मानून केवळ लोकांचे आशीर्वाद घेण्याचे काम विभुते काकांनी जेजे रुगालयात केले. आता सेवानिवृत्तीनंतर विभुते काका मुख्यमंत्री वैद्यकीय साहायता कक्षाचे काम पाहतात.

काकांना भेटणे, म्हणजे नेहमी एक पर्वणी असते. मी काकांना भेटायला गेलो, तेव्हा तिथे माणसे कमी आणि केक जास्त असे चित्र होते. मी गेलो. काकांना शुभेच्छा दिल्या. पत्रकार मित्र आणि मुख्यमंत्री वैद्यकीय साहायता कक्षप्रमुख रामेश्वर नाईकही भेटले. मी काकांशी बोलत होतो, तितक्यात समोरच्या बाकावर, मंत्रालयाच्या गेटवर भेटलेला 'तो' माणूस मला दिसला. कदाचित त्या माणसाने सकाळपासून पाणीही घेतले नव्हते, म्हणून त्याचे ओठ कोरडे पडले असावेत.

कक्षातील गर्दी कमी झाली की, आपण आतमध्ये येऊन आपले म्हणणे मांडावे, अशी भाबडी आशा त्या माणसाची असेल. त्या बिचाऱ्याला काय माहिती अवघा महाराष्ट्र त्या मुख्यमंत्री वैद्यकीय साहायता कक्षाभोवती फिरतो.

मी उठलो. त्या व्यक्तीच्या हाताला धरून मी त्यांना विभुते काकांसमोर आणून बसवले. मी विभुते काकांना म्हणालो, 'काका, हे गृहस्थ सकाळपासून खाली लाईनीत उभे होते. बघा त्यांचे काय काम आहे ते'. विभूते काका 'हो' म्हणाले. काकांनी त्या माणसाला पाणी दिले. खायला दिले.

त्या कक्षात आलेला प्रत्येक माणूस मदत घेण्यासाठी येतो. कोणी रडते, कोणी 'मदत करा साहेब' म्हणत कक्षातल्या लोकांचे पाय धरते. ओमप्रकाश शेटे सर यांच्यापासून ह्या कक्षाची पायाभरणी झाली आहे. रुग्णांसाठी कल्पवृक्ष, सर्वसामान्यांचा आधार अशी ह्या कक्षाची होती. पुढे मंगेश चिवटे यांनी त्यात आणखी सुधारणा केली.

आता रामेश्वर नाईक यांनी तर या कक्षाला खूप मोठ्या उंचीवर नेले आहे. मंत्रालयातील सात मजल्यांवर एकूण सातशे तेवीस कक्ष आहेत, पण त्यामध्ये हा कक्ष केवळ गरिबांचे अश्रू पुसणारा, निवळ गरिबांचे आशीर्वाद घेण्याचे काम करणारा कक्ष आहे.

मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या दूरदृष्टीतून या आरोग्यकक्षाचे रूपांतर आरोग्य सुवर्ण मंदिरात झाले आहे. खरे तर, या विभागातून मदत घेणारे खूप आहेत. तशी या विभागाला मदत करणाऱ्यांची खूप गरज आहे.

रोज दोन ते अडीच हजार लोकांना दुःखाच्या वेळी थेट मदत करणारा हा आरोग्य कक्ष राज्यात सर्वात महत्त्वाचे काम करतो, हे कुणाच्याच लक्षात येत नसेल का? हा भाबडा प्रश्न बाहेर जमलेल्या लोकांची गर्दी पाहून मला पडला होता.

माझे लक्ष पुन्हा त्या समोर बसलेल्या काकांकडे गेले. काकांचे खाणे झाल्यावर विभुते काका त्या काकांना त्यांच्या हातातील पिशवीकडे बघत म्हणाले, 'द्या काका, ती फाईल. कोणत्या दवाखान्यात आहे पेशंट? का तुम्हीच आहेत पेशंट?' समोर बसलेले काका शांतपणे हसले आणि म्हणाले, 'नाही हो, मी मदत घेण्यासाठी आलो नाही, मदत देण्यासाठी आलो आहे'.

त्या काकांचे ते वाक्य ऐकून मी आणि विभुते काका एकमेकांकडे बघतच राहिलो. आम्ही त्या माणसाच्या दिसण्यावर गेलो होतो.

विभुते काका म्हणाले, 'मदत करायची म्हणजे काय करायचे?' ते आलेले काका म्हणाले, 'मुख्यमंत्री वैद्यकीय साहायता कक्षाला मला मदत करायची आहे'.

मला वाटले, दहा वीस हजार रुपये मदत करायची असेल. काकांनी त्या पिशवीत हात घातला आणि दोन चेक बाहेर काढले. ते काका विभुते काकांना म्हणाले, 'हा दहा लाख रुपयांचा चेक मुख्यमंत्री वैद्यकीय साहायता कक्षासाठी आहे'.

त्या काकांनी दहा लाखांचा चेक म्हटल्यावर, आम्ही दोघेही एकदम चकित झालो. आपल्या हातातला दुसरा चेक वर करीत ते काका म्हणाले, 'हा दुसरा दहा लाखांचा चेक पंतप्रधान रिलीफ फंडाला द्यायचा आहे'.

त्या माणसाचे बोलणे ऐकून विभुते काका, त्या कक्षात असलेले विशाल ठाकरे, श्रीकांत केकान, संतोष उगले हे सारेच चकित होऊन चेक देणाऱ्या काकाकडे पाहत होते. रामेश्वर नाईकसह सगळेच त्या व्यक्तीची आता अधिक खोलात जाऊन विचारपूस करीत होते.

आम्ही ज्या चेक देणाऱ्या काकांशी बोलत होतो, त्यांचे नाव सदानंद विष्णु करंदीकर. राहणारे आचरा ता. मालवण या गावचे. वय वर्ष ८५चे हे काका खाजगी कंपनीतून सेवानिवृत्त झाले आहेत. त्यांच्या पत्नी वनिता करंदीकर ह्या सरकारी नोकरीतून सेवानिवृत्त झाल्या आहेत.

दोघांनाही मुलंबाळं नाहीत. जोपर्यंत हातपाय चालतात, तोपर्यंत त्या दोघांनी घराचा आधार घेतला, पण जेव्हा म्हातारपण आणि आरोग्य दोन्ही साथ देत नव्हते, तेव्हा काका काकूंनी नेरुळ येथील आनंदाश्रम या वृद्धाश्रमाचा आधार घेतला.

दोन वर्षांखाली काकांच्या पत्नी मोठ्या आजारामुळे जात राहिल्या. नेरुळच्या वृद्धाश्रमात काकूंच्या खूप आठवणी होत्या. त्या आठवणींमुळे काकांना खूप त्रास व्हायला लागला. मग काकाने कल्याणच्या डॉ. अभयसिंग यांच्या वृद्धाश्रमात राहण्याचा निर्णय घेतला.

काकूने मरताना काकांना सांगितले होते, 'गरीबांच्या सेवेसाठी आपण कमावलेला पैसा उपयोगाला आणा'. त्यामुळे मुख्यमंत्रीनिधी आणि पंतप्रधान रिलीफ फंडाला २० लाख रुपये देण्याचा निर्णय काकांनी घेतला होता.

आम्ही बोलत होतो. रामेश्वर आले आणि त्या सदानंद काकांना म्हणाले, 'काका, तुम्ही खूप तळमळीने अगदी आयुष्यभर घाम गाळून कमावलेला पैसा मदतीसाठी देताय. आमची तुम्हाला विनंती आहे की, तुम्ही हा चेक कुणाच्यातरी हातून द्या'. काका सहजतेने म्हणाले, 'हो मला कुणाच्यातरी हाती सुपूर्द करायचा आहेच'.

नाईक यांनी काकांना थेट मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्यासमोर नेऊन उभे केले. काकांनी तो चेक फडणवीस यांच्या हाती दिला. देवेंद्रजी यांनी काकांचे अगदी नम्रपूर्वक आभार मानले. आम्ही देवेंद्र फडणवीस यांच्या कक्षातून बाहेर आलो.

का कुणास ठाऊक त्या दिवशी त्या कक्षामध्ये काम करणाऱ्या प्रत्येकाच्या डोळ्यांत कमालीची चमक होती. कक्षातील सर्वांनी काकांचा निरोप घेतला. मी काकांच्या हाताला धरून, त्यांना मंत्रालयाच्या बाहेर सोडत असताना, आमच्या गप्पा सुरू होत्या.

काका म्हणाले, 'खऱ्याची दुनिया नाही राहिली हो. आम्ही मदत देतो अशा मदतीच्या नावाखाली, अनेकजण पैसा घेतात, पण तो सत्कारणी लागतो की नाही, हे सांगता येत नाही.

पंतप्रधान आणि मुख्यमंत्री रिलीफ फंडाची विश्वासार्हता आजही कायम आहे. माझी बायको मला नेहमी म्हणायची, 'तुम्ही दानधर्म करा. त्यातूनच सारे काही चांगले होते'.

मी काकांना म्हणालो, 'काका, मुलंबाळं नाहीत, याचे वाईट वाटते का? जर असते तर वृद्धाश्रमात राहायची वेळ आली नसती?' काका अगदी शांतपणे म्हणाले, 'आम्ही मूलबाळ व्हावे, यासाठी खूप प्रयत्न केले, पण तीन वेळा प्रयत्न केल्यावर डॉक्टर म्हणाले, आता बायकोच्या जीवाशी खेळणे बंद करा.

मुलंबाळ असण्या-नसण्याने काही फरक पडत नाही हो. उतारवयात थोडा आधार हवा असतो, बाकी काय? मी ज्या वृद्धाआश्रमात राहतो, तिथे अनेकांना चार चार मुले आहेत. त्यातले अनेक जण आईवडील जिवंत आहेत की नाही हे पाहण्यासाठी दोनदोन वर्ष येत नाहीत. काय करावे त्या मुलांचे, सांगा.

वृध्दाश्रम हा एक परिवार असतो. प्रत्येकाचे एकमेकांशी भावनिक नाते असते. कुणी कुणावर रागवत नाही, कुणी कुणाला दोष देत नाही. स्वार्थी अपेक्षा कुणाकडून नसतात. म्हणून तो परिवार प्रत्येकाला आपला वाटतो. तिथे समदुःखी असणाऱ्यांची संख्या खूप मोठी असते.

दोन दिवस झाले. माझी बहीण प्रभा श्रीराम ही कल्याणला राहते. मी तिच्याकडं डोळ्यांच्या ऑपरेशनसाठी आलो होतो. आता उद्या ऑपरेशन आहे. त्यापूर्वी हे सत्कर्म करावे, म्हणून येथे आलो'.

मी काकांना टॅक्सीमध्ये बसवून देत होतो, तेव्हा काका म्हणाले, 'नको, मला लोकलने जायचे आहे. पैसा घाला आणि वेळसुद्धा घाला. कशासाठी? आपली लोकल बरी. एखाद्या आईसारखी काळजी घेते'.

असे म्हणत काका लोकलच्या दिशेने निघाले. मी दान केले, याचा कुठलाही आविर्भाव नाही, अहंकार नाही, दिखावा नाही. साधेपणा हा माणसाचा मौल्यवान दागिना असतो आणि तो किती शोभून दिसतो, हे त्या काकाला पाहिल्यावर माझ्या लक्षात आले.

मी माझ्या घराच्या दिशेने निघालो. माझ्या मनात विचार येत होता, त्या काकांनी त्यांच्या आयुष्याची कमाई अवघ्या एका दिवसात आनंदाने दान केली होती. त्या माणसाचे मन किती मोठे असेल!

आयुष्यभर दिखावा, आणि अहंकार यात बुडलेल्या माणसाला मरण जवळ आल्यावर कळते की, आपला जन्म देण्यासाठी झाला आहे. अहंकार आणि दिखावा हे दोन्ही रोग माझ्यासाठी किती घातक होते, पण तेव्हा वेळ निघून गेलेली असते. घेणाऱ्यापेक्षा देणारा मोठा असतो, हे तुम्ही आम्ही ध्यानात ठेवले पाहिजे. बरोबर ना? तुम्ही ठेवणार ना ध्यानात?

■ ■ ■

हिंसक होणाऱ्या स्त्रिया समाजाचे कोणते सत्य प्रकट करतात?

एक पुरुष त्याच्या बेडरूममध्ये मृतावस्थेत पडून आहे. त्याला मारण्यापूर्वी जड वस्तूने क्रूरपणे मारहाण करण्यात आली किंवा गळा दाबण्यात आला किंवा विषबाधा करण्यात आली आहे.

चोरी करण्यासाठी घरात घुसलेला गुन्हेगार किंवा शत्रू नाही, तर त्याची पत्नी आहे. कधी कधी पत्नीचा प्रियकरही तिच्या शेजारी बसलेला असतो. अशा प्रकारच्या बातम्यांचे मथळे भयानक आहेत, त्यांच्याकडे दुर्लक्ष करता येणार नाही.

पत्नी या त्यांच्या प्रियकराच्या जाळ्यात फसून किंवा त्याला जाळ्यात ओढून पतींविरुद्ध कट रचतात. या कथांमध्ये विश्वासघात, लैंगिक संबंध व खून यांचे सर्व खळबळजनक तपशील समाविष्ट आहेत.

पण, या कथा समाजाच्या सीमेवर असलेल्या वेगळ्या घटना आहेत की त्या सामाजिक विघटनाचे संकेत देतात? आपण काही टोकाच्या घटना निवडून त्यांना कथांमध्ये रूपांतरित करून महिलांना बदनाम करत आहोत, व्यापक वास्तवाकडे सोयीस्करपणे दुर्लक्ष करत आहोत, की आपण खरोखरच स्वतःच्या घरात हिंसक गुन्हेगार बनणाऱ्या महिलांच्या संख्येत वाढ पाहत आहोत?

खरं तर महिलांना पारंपरिकपणे कुटुंबाचे पालनपोषण करणाऱ्या म्हणून पाहिले जाते. आणि काही पुरुष बळी असले तरी महिला अजूनही बळी पडण्याची शक्यता जास्त आहे का?

या उन्मादक कथांमागे अधिक गुंतागुंतीचे आणि त्रासदायक वास्तव आहे. यात शंका नाही की, भारत आणि जगात बहुतांश घरगुती हिंसाचार पुरुषांकडून महिलांवर केला जातो. महिलांकडून त्यांच्या पुरुष भागीदारांना मारहाण होण्यापेक्षा महिलांना भागीदारांकडून मारहाण, छळ व अगदी मारले जाण्याची शक्यता जास्त असते.

यात कोणताही म्हणजे काहीही बदल झालेला नाही. जे बदलले आहे ते म्हणजे पुरुष बळी पडतात आणि महिला गुन्हेगार असतात तेव्हा निर्माण होणारी सांस्कृतिक अस्वस्थता.

महिला हिंसक होतात तेव्हा त्यांच्यासाठी न्यायदेखील निःपक्ष आणि जलद असला पाहिजे. परंतु, आपण लिंगाच्या पलीकडे समस्येच्या मुळाकडे पाहू लागलो तरच आपल्याला खरोखर हवी असलेली उत्तरे सापडतील.

प्रियकरासाठी महिलांनी आपल्या पतींना मारल्याची वाचण्यात येणारी काही हाय-प्रोफाइल प्रकरणे धक्कादायक आहेत, कारण ती आपण दीर्घकाळ स्वीकारलेल्या सामाजिक कथेला आव्हान देतात की महिला - विशेषतः पत्नी - हिंसाचाराच्या कृत्यांत निष्क्रिय सहभागी असतात, त्या गुन्हेगार नसतात. याच्या उलट होते तेव्हा ते आपल्याला अस्वस्थ करते.

तरीही या घटनांना सर्व विवाहांचे किंवा सर्व महिलांचे प्रतिनिधित्व म्हणून पाहण्याच्या आग्रहाचा आपण प्रतिकार केला पाहिजे. हो, सर्व राज्यांत व सामाजिक वर्गांत अशी काही खरी प्रकरणे आहेत, ज्यात महिलांनी त्यांच्या प्रियकरासोबत कट रचून त्यांच्या पतींचा खून केला, जो त्यांच्या आवडीतून किंवा हताशपणे किंवा लोभातून झाला. हे बनावट नाही. ही भयानक, गुन्हेगारी कृत्ये आहेत. पण, ती अपवादात्मकसुद्धा आहेत, सांख्यिकीयदृष्ट्या दुर्मिळ आहेत.

धोकादायक म्हणजे या घटनांना महिलांच्या नैतिकतेचा व्यापक ऱ्हास म्हणून चित्रित केले जाते. यामुळे पुरुषप्रधान भीती थेट वाढते की, जास्त स्वातंत्र्य दिल्यास महिला अनियंत्रित होतील. अशा प्रतिक्रिया पुरुषांना किंवा महिलांनाही उपयुक्त नाहीत.

त्याऐवजी आपण ज्या वास्तविकतेबद्दल बोलायला हवे ते हे अस्पष्ट करतात : लिंगापलीकडे भारतीय घरांमध्ये हिंसाचाराचे वाढते सामान्यीकरण. एकेकाळी दोन लोकांसाठी आश्रयस्थान मानले जाणारे लग्न आता सत्ता संघर्ष, अविश्वास आणि कधी कधी रक्तपाताचे ठिकाण बनत आहे.

महिलांना बदनाम करण्यासाठी किंवा बळी पडल्याचे दाखवण्याची कसरत करण्यासाठी या घटनांचा वापर करण्याऐवजी आपण हे सत्य स्वीकारले पाहिजे की, हिंसाचार आता जेंडर-न्यूट्रल होत आहे. महिला हिंसक होतात, तेव्हा त्यांना न्याय देणेसुद्धा निःपक्ष आणि जलद असले पाहिजे. परंतु आपण लिंगापलीकडे समस्येचे मूळ शोधू लागलो तरच आपल्याला खरोखर आपण शोधत असलेली उत्तरे सापडतील.

■ ■ ■

पर्यटन

इतिहासाचे साक्षीदार कोल्हापूर

कोल्हापूर निसर्गसौंदर्य, इतिहासाचा अमोघ ठेवा असलेलं शहर. विविधतेने नटलेले इथलं पर्यटन वैभव देशभरातील पर्यटकांना खुणावतं. तसं हे मध्यवर्ती ठिकाण. कर्नाटक आणि कोकणाशी जोडणारं. दळणवळणाची कनेक्टीव्हीटी असलेल्या कोल्हापुरात उन्हाळी पर्यटनाचा अधिक वाव आहे. मराठ्यांची तिसरी राजधानी अशी ओळख असलेल्या कोल्हापूरचे हे पर्यटनाचे वैभव अनुभवयाल हवं.

ऐतिहासिक गड-कोटांनी आणि सह्याद्रीच्या पर्वतरांगांनी सुजलाम झालेल्या कोल्हापूरचे पर्यटन विश्व विलक्षण आहे. दुर्ग, थंड हवेची ठिकाणे, अभयारण्ये, हेरिटेज वास्तू, धरणे, जंगल सफारीची ठिकाणे असे वैविध्य कोल्हापूरच्या दीडशे किलोमीटरच्या परिसरात आहे.

वस्तूतः साडेतीन पीठांपैकी एक शक्तिपीठ श्री अंबाबाई मंदिर, दख्खनचा राजा जोतिबा मंदिर, नृसिंहवाडी, शिलाहार राजांच्या कालखंडातील प्राचीन खिद्रापूर मंदिरासह अन्य पर्यटनस्थळे म्हणजे धार्मिक पर्यटनाचा गोफच.

छत्रपती राजर्षी शाहूंची नगरी, मराठी चित्रपटसृष्टीचे माहेरघर, कुस्तीपंढरी, गुळाची आशियातील सर्वात मोठी बाजारपेठ, जगप्रसिद्ध कोल्हापूरी चप्पल, रंकाळा तलाव, आणि तांबडा-पांढरा रस्सा चाखायचा असेल तर कोल्हापुरला पर्यटकांनी नक्की भेट द्यायला हवी.

आता उन्हाळ्याच्या कालावधीत शाळा, कॉलेजला सुट्टी पडल्यानंतर पर्यटनासाठी सहकुटूंब बाहेर पडण्याचा ट्रेंड रुळला आहे. याच काळात पर्यटकांना कोल्हापूर हे डेस्टिनेशनही खुणावते आहे. शहर परिसरातील, जिल्ह्यातील निसर्ग सर्वांना मोहात पाडतो. श्री अंबाबाई मंदिर, भवानी मंडप, रंकाळा तलाव, न्यू पॅलेस, पंचगंगा नदीघाट ही नेहमीची ठिकाणे. इथल्या प्रेक्षणीय स्थळांपैकी एक असलेला रंकाळा तलाव. तलावाच्या मध्यभागी रंगभैरवाचे मंदिर. एका बाजूला संध्यामठ. पश्चिमेस असलेली शालिनी पॅलेसची वास्तू म्हणजे शिल्पकलेचा अद्वितीय नमुना आहे.

मग कलासक्त पर्यटकांना खुणावतात काही अनोखी ठिकाणे. राजारामपुरीतील मांडरे चित्रदालन, ऐतिहासिक शाहू खासबाग कुस्त्यांचे मैदान, दूध कट्टे पहायलाच हवेत. कोल्हापुरातून बाहेर पडलं की जोतिबाचं तीर्थक्षेत्र. डोंगरावर भिरभिरणारा वारा आणि सुखद गारवा देणारा किल्ले पन्हाळा. ग्रामीण जीवनाचे दर्शन घडविणारा कणेरी मठ, श्री क्षेत्र नृसिंहवाडी, खिद्रापूरचे पुरातन मंदिर, गगनबावडा येथील रामलिंग हेही पर्यटकांना खुणावतात.

निसर्ग पर्यटनाला बाहेर पडलं तर मग कोल्हापूरपासून जवळचं गव्यांसाठी आरक्षित असलेले दाजीपूर अभयारण्य आणि भारतातील पहिले मातीचे धरण राधानगरीतले. चांदोली, आंबा, देवराई, मानोली, येळवण जुगाई, उदगिरी, दाजीपूर, बोरबेट, वाकीघोल, पेरणोलीचा सडा असं सह्याद्रीच्या कडेकपाऱ्यांत फिरता येतं. पारगड, सामानगड, रांगणा, शिवगड, गगनबावडा, पावनगड, विशाळगड हे किल्ले इतिहासाच्या पाऊलखुणा दाखवत स्फुल्लींग चेतवतात.

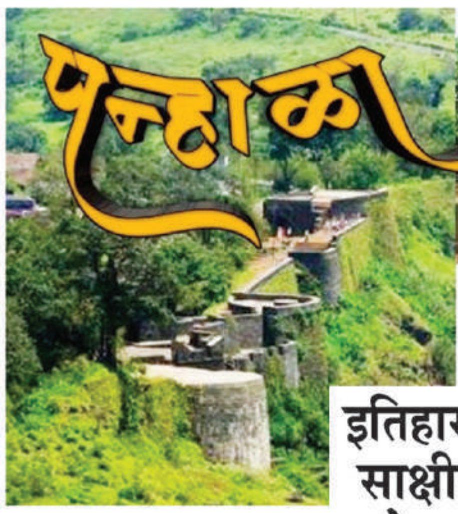

कोल्हापुरपासून ९० किलोमीटरच्या अंतरावर हा किल्ला आहे. शाहूवाडी तालुक्यात हा किल्ला असून गडाच्या चोहोबाजूने मोठे खंदक आहेत. गडावर चार दरवाजा, तळे, वृंदावने, टकमक कडा, रामचंद्र निळकंठ यांचा जुना राजवाडा, हजरत रेहान मलिक दर्गाह, पाताळनगरी आदी ठिकाणे प्रेक्षणीय आहेत. निसर्गाची उधळण असलेला पारगडा किल्ला चंदगड ते तिलारी मार्गावर आहे. चिरेबंदी पायऱ्या, डोंगरदऱ्या, हिरवीगर्द झाडी, निरव शांतता या परिसराचे वैशिष्ट्य आहे.

कोल्हापूरपासून वीस किलोमीटरच्या अंतरावर आहे. छत्रपती शिवाजी महाराज सिद्धी जोहारच्या वेढ्यातून विशाळगडावर सुरक्षित पोहोचण्यापूर्वी आणीबाणीप्रसंगी बाजीप्रभू देशपांडे, वीर शिवा काशिद यांनी पन्हाळगडावर सैन्याला थोपवून धरले. हा ऐतिहासिक किल्ले पन्हाळगळ पर्यटकांना आकर्षण आहे.

कोल्हापूरची पहिली राजधानी म्हणून हा पन्हाळा ओळखला जातो. पन्हाळा किल्ला शिव छत्रपतींच्या आणि संभाजीराजांच्या जीवनातील अनेक ऐतिहासिक घटनांचा साक्षीदार आहे. पुसाटी बुरुज, तबक उद्यान, नायकिनीचा सज्जा, तीन दरवाजा, धान्य कोठार, अंबरखाना, धर्मकोठी, हिरकणी बुरूज, ऐतिहासिक वस्तुसंग्रहालय या ठिकाणी आहे. काही किलोमीटरवर मसाई पठारावर बौद्धकालीन गुहा व लेणी आहेत.राधानगरी तालुक्यातील दाजीपूर अभयारण्य मुख्यतः गव्यासाठी प्रसिद्ध आहे. हरिण, सांबर, चितळ, बिबट्या, अस्वले, साळींदर, कोल्हा, निलगाय विविध जातींचे साप या ठिकाणी आढळतात. वनविभागाने या ठिकाणी तंबू निवास, भोजनाची व्यवस्था केली आहे.

राधानगरी धरण राजर्षी शाहू महाराजांनी १०० वर्षापूर्वी भोगवती नदीवर राधानगरी धरण बांधले. धरण पूर्ण भरल्यानंतर स्वयंचलित दरवाजे आपोआप उघडतात. कोल्हापूरपासून ७५ किलोमीटर अंतरावर आहे. या धरणाशेजारीच काळम्मावाडी धरण असून परिसरात बाग विकसित केली आहे. जंगल भ्रमंतीसाठी येथे गर्दी होते.

इतिहासाच्या पाऊलखुणांनी कोल्हापूर समृद्ध आहे. त्यामुळे पर्यटक अभ्यासकांसाठी हे महत्त्वाचे ठिकाण. येथे थोडे अधिक प्रयत्न झाले तर पूरक व्यवसायांना अधिक बूस्ट मिळू शकेल. कोल्हापूर जिल्ह्यातील ठिकठिकाणच्या उत्खननात गौतम बुद्ध, महावीर आदीच्या कालखंडापासून इ. स. पूर्व दुसऱ्या शतकातील अनेक संदर्भ आढळतात.

प्राचीन गुहा, लेणी, सातव्या शतकातील मंदिरे, शालिवाहन, सातवाहन भोज, यादवकालीन अशा विविध राजवटींपासून मराठ्यांच्या इतिहासातील महत्वाच्या अनेक ठिकाणी गड किल्ले, मंदिर, शिलालेख, शिल्प, वस्तू वैशिष्टयपूर्ण आहेत. प्राचीन ऐतिहासिकस धार्मिक, भौगोलिक, नैसर्गिक समृद्धी आहेत.

जगातील जैवविविधतेच्या दृष्टीने ३५ संवेदनशील ठिकाणापैकी एक असणाऱ्या पश्चिम घाटाच्या परिसरात जिल्ह्याचे भौगोलिक क्षेत्र आहे. कोकण व घाटमाथा यांच्या सीमेवर असलेल्या सह्याद्री पर्वताची दक्षिणोत्तर रांग, घनदाट जंगले, नदीची उगमस्थाने, धरणे, अभयारण्ये, राष्ट्रीय उद्यान आहे. नैसर्गिक धबधबे, डोंगर दऱ्या, नद्या, दुर्मिळ वृक्ष, जैवविविधता, निसर्ग सौदर्याने नटलेला कोल्हापूर जिल्हा आहे. शाहूकालीन व ब्रिटीश राजवटीतील इमारती, वास्तू यांचे ऐतिहासिक संदर्भ आहे. पर्यटक, अभ्यासकांसाठी महत्वाची ठिकाणे आहेत.

पर्यटकांकडून कोल्हापुरी गूळ, कोल्हापुरी चप्पल आणि साजला मोठी मागणी आहे. शहरात सराफ बाजारपेठ, चप्पल मार्केट, कोल्हापूर गूळाचे मार्केटला मोठी संधी मिळणार आहे. कोल्हापुरात आल्यानंतर चप्पल खरेदी आणि जेवणाचा आस्वाद घेतल्याशिवाय पर्यटक जात नाही. शाकाहारी आणि मासांहारी हॉटेल्सला मोठी संधी आहे.

जिल्हा हॉटेल मालक संघाने पर्यटकांसाठी विशेष ऑफर डिस्काउंट ऑफर जाहीर केली आहे.. पर्यटनाच्या निमित्ताने पूरक व्यवसायाला मोठी चालना मिळणार आहे. कोल्हापुरच्या पर्यटनावाढीला अधिक संधी आहे. धार्मिक, ऐतिहासिक, दुर्ग, किल्ले, थंड हवेची ठिकाणे, अभयारण्ये, हेरिटेज, धरणे, जंगल सफारीची ठिकाणे कोल्हापुरच्या जवळपास आहेत. साडेतीन पीठातील एक शक्तिपीठ श्री अंबाबाई मंदिर, दख्खनचा राजा जोतिबा मंदिर, नृसिंहवाडी, शिलाहार राजांच्या कालखंडातील प्राचीन खिद्रापूर मंदिरासह अन्य पर्यटनाची स्थळे कोल्हापुरपासून दहा ते पन्नास किलोमीटरच्या अंतरावर आहे.

मराठ्यांची तिसरी राजधानी म्हणून कोल्हापूरची ओळख आहे.छत्रपती राजर्षी शाहूंची नगरी, मराठी चित्रपटसृष्टीचे माहेरघर, कुस्तीची पंढरी, गुळाची आशियातील सर्वात मोठी बाजारपेठ, जगप्रसिद्ध कोल्हापूरी चप्पल,रंकाळा तलाव, इथला रांगडा पण प्रेमळ माणूस आणि तांबडा-पांढरा रस्सा चाखायचा असेल तर कोल्हापुरला पर्यटकांनी नक्की भेट द्यायला पाहिजे. ■ ■

चिखलदरा

चिखलदरा हे महाराष्ट्र राज्यातील अमरावती जिल्ह्यातील एकमेव हिल स्टेशन आहे .

चिकलधारा, मराठीतून चिखलधारा/धबधबा (चिकळ + धारा) असा शब्दशः अनुवादित होतो. हिंदूंचा असा दावा आहे की हे ठिकाण महाभारताच्या महाकाव्यात दाखवण्यात आले होते ; येथेच भीमाने एका भयानक लढाईत खलनायक कीचकाचा वध केला आणि नंतर त्याला दरीत फेकून दिले. अशाप्रकारे ते कीचकदरा म्हणून ओळखले जाऊ लागले, जे कालांतराने चिकलधारा असे बोलले जाते. तथापि, या युक्तिवादाला समर्थन देण्यासाठी फारसे पुरावे नाहीत.

विदर्भातील एकमेव हिल रिसॉर्ट असलेले हे ठिकाण १११८ मीटर उंचीवर असून महाराष्ट्रातील एकमेव कॉफी उत्पादक क्षेत्र म्हणून या ठिकाणाची ओळख आहे. चिखलदरा येथे वार्षिक १५४ सेमी पाऊस पडतो. उन्हाळ्यात तापमान ३९ सेल्सिअस ते हिवाळ्यात ५ सेल्सिअस पर्यंत असते. ऑक्टोबर ते जून हे महिने भेट देण्यासाठी सर्वोत्तम आहेत.

येथे वाघ, बिबट्या, आळशी अस्वल, सांबर, रानडुक्कर आणि क्वचितच दिसणारे जंगली कुत्रे असे वन्यजीव भरपूर प्रमाणात आढळतात. जवळच मेळघाट व्याघ्र प्रकल्प आहे ज्यामध्ये ८२ वाघ आहेत.

हा परिसर जंगलाने व्यापलेला असल्याने आणि लोकसंख्या कमी असल्याने, चिखलदरा येथे उर्वरित भारताप्रमाणे मोठे उत्सव साजरे होत नाहीत. या प्रदेशातील हे एकमेव कॉफी उत्पादक क्षेत्र असल्याने, येथे पर्यटक येतात जे केवळ या प्रदेशातील कॉफीचा आस्वाद घेण्यासाठी येतात. चिखलदरा येथे अनेक तलाव, धबधबे, जुने किल्ले, मंदिरे आणि दृश्ये आहेत.

१८२३ मध्ये हैदराबाद रेजिमेंटचे कॅप्टन रॉबिन्सन चिखलदरा येथे आले होते. इंग्रजांना ते विशेषतः आकर्षक वाटले कारण येथील हिरवागार रंग त्यांना इंग्लंडची आठवण करून देत असे. सप्टेंबर/ऑक्टोबरमध्ये पाने गळून पडली की त्यांना इंग्लंडमधील शरद ऋतूची आठवण येत असे. भारत सरकारचे मुख्यालय म्हणून येथे स्थान मिळवण्याचा प्रस्तावही होता.

जून, जुलै, ऑगस्ट आणि सप्टेंबर हे मान्सूनचे चार महिने आहेत. या महिन्यांत चिखलदरा येथे मुसळधार पाऊस पडतो. मान्सूनमध्ये सरासरी तापमान पंचवीस अंश सेल्सिअस असते आणि हिवाळ्यात ते १५ अंश सेल्सिअसपेक्षा कमी असते. या ठिकाणी उन्हाळा आल्हाददायक नसतो कारण तापमान खूप जास्त असते. उन्हाळ्यात चिखलदरा येथे न जाणे चांगले कारण येथील तापमान ३२त्उ ते ४०त्उ दरम्यान असते.

चिखलदराचे हवामान आर्द्र उपोष्णकटिबंधीय आहे .

चिखलदराचे चार वेगवेगळे ऋतू आहेत - हिवाळा , उन्हाळा (हिवाळ्याच्या शेवटी आणि उन्हाळ्याच्या सुरुवातीस वसंत ऋतू म्हणता येईल परंतु तो खूप कमी कालावधीचा असतो), मान्सून (पावसाळी ऋतू) आणि मान्सूनोत्तर किंवा शरद ऋतू . मार्चच्या मध्यापासून ते जूनच्या सुरुवातीपर्यंत उन्हाळा उष्ण आणि लांब असतो. येथे दरवर्षी सरासरी १६०० मिमी पाऊस पडतो. सकाळच्या पावसानंतर धुके पडणे सामान्य आहे.

येथील गाविलगड किल्ला, भीमकुंड, किचकदरी, मोझरी पॉईंट, हरिकेन पॉईंट, देवी पॉईंट, वैराट अशी अनेक प्रेक्षणिय स्थळे असून, दरवर्षी पर्यटक मोठ्या संख्येने येतात .पावसाळ्यात तर चिखलदरा वेगळाच आनंद देवून जातो. ■ ■ ■ ■

ताडोबा अंधारी व्याघ्र प्रकल्प

ताडोबा-अंधारी व्याघ्र प्रकल्प,चंद्रपूर हा महाराष्ट्रातील एक व्याघ्र पर्यटनस्थळ असून येथे वाघांची वस्ती आहे.

हा व्याघ्र (राखीव) प्रकल्प हा ताडोबा राष्ट्रीय उद्यानाचे ११६.५५ कि.मी. क्षेत्र व अंधारी वन्यजीव अभयारण्याचे ५०८.८५ किमी२क्षेत्र मिळून संयुक्तपणे व्याघ्रप्रकल्पाचा ज्या गाभा क्षेत्रात मोडतो, तो मुख्य Critical Habitat क्षेत्र सुमारे ६२५ चौ कि.मी.२ आहे. प्रकल्पाचे एकूण क्षेत्रफळ १,७२७ चौ.किमी. असून त्यातील १,१०२ चौ.किमी. हे संरक्षित क्षेत्र (बफर झोन) व उर्वरित ६२५ चौ.किमी. हे गाभा क्षेत्र (कोअर झोन) म्हणून ओळखले जाते. नविनच निमार्णाधीन घोडाझरी वन्यजीव अभयारण्य याचा समावेश यांत होतो.

ताडोबा राष्ट्रीय उद्यान हे भारताच्या महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख राष्ट्रीय उद्यान असून ते चंद्रपूर जिल्हयात आहे.

याची स्थापना ई.स. १९५५ साली जेव्हा तो मध्य प्रांताचा भाग होता, तेव्हा झाली व महाराष्ट्रातील सर्वात पहिले राष्ट्रीय उद्यान आहे. उद्यानात आढळणाऱ्या वाघ, रानकुत्रा, मगरी-सुसरी आणि गवा हे इथले मुख्य वैशिष्ट्य आहे. या परिसरातील घनदाट जंगलात राहणाऱ्या तारु या सरदाराला देवत्वाचा रूप प्राप्त झाले, म्हणून ताडोबा म्हणून आदिवासींद्वारे आदराने संबोधले जात असे तर अंधारी म्हणजे आंध्र नदीचा अपभ्रंशात्मक उल्लेख होय.

नुकत्याच झालेल्या एका सर्वेक्षणात, ताडोबा-अंधारी व्याघ्र प्रकल्पातील कोअर भागात सुमारे ६० व बफर झोन यात सुमारे १५ वाघ आढळले आहेत. हे सर्वेक्षण 'वाईल्डलाईफ कॉन्झर्वेशन ट्रस्ट' तर्फे कॅमेरे लावून करण्यात आले. ताडोबा हे वन्य पर्यटकांचे आवडते ठिकाण असून, सर्वाधिक पर्यटक या व्याघ्र प्रकल्पाला भेट देतात. ■ ■

पक्षांच्या सहवासाची अनुभूती देणारे कर्नाळा अभयारण्य

रायगड जिल्ह्यातील कर्नाळा पक्षी अभयारण्य मुंबई-गोवा महामार्गावर पनवेलपासून अवघ्या १२ कि.मी. अंतरावर आहे.

कर्नाळा किल्ला आणि आसपासचा परिसर पक्षी वैविध्याने संपन्न असल्याने महाराष्ट्र शासनाने त्यास राखीव वनक्षेत्र घोषित करून पक्षी अभयारण्याचा दर्जा दिला आहे. १२.१५५ चौ.कि.मी. च्या या परिसरात विविध प्रजातींच्या पक्ष्यांचं दिवस रात्र संम्मेलन भरलेलं दिसतं. स्थानिक आणि स्थलांतरीत पक्षांचे हे माहेरघर आहे.

१४७ प्रजातीचे पक्षी आपण येथे पाहू शकतो, ज्यामध्ये ३७ प्रकारचे पक्षी हे स्थलांतरीत किंवा प्रवासी पक्षी आहेत. मध्य आशिया, युरोप, ऊज्बेकिस्तान, सायबेरियातून पक्षी येथे येतात कधी कधी काही प्रजातींच्या पक्ष्यांची संख्या १५ हजारांहून अधिक असते.

कर्नाळा हे मुंबईकरांच्या मनाच्या खूप जवळ कारण धकाधकीच्या आयुष्यात वेळ कमी असतांना ज्या काही गोष्टी मुंबईकरांच्या मनाला आनंद देऊन जातात त्यात या कनार्ळा पक्षी अभयारण्याचा समावेश होतो. भल्या पहाटे निघालं तर एका दिवसाच्या भटकंतीमध्ये या अभयारण्य भ्रमंतीचा आनंद घेता येतो. मुंबईप्रमाणे हे अभयारण्य सतत पक्षांच्या किलबिलाटानं जागं असल्याचं लक्षात येतं.

वृक्ष प्रजाती

कर्नाळा पक्षी अभयारण्याचा खूपसा भाग दक्षिण दमट मिश्र पानझडी वनांनी व्यापलेला आहे. तर दऱ्याखोऱ्यातील नाल्या लगतच्या खोलगट भागात अल्प प्रमाणात सदाहरीत नदीकाठची वने आहेत. यात विविध प्रकारच्या ६४२ वृक्ष प्रजाती, वेली, वनौषधी आणि दुर्मिळ वनस्पती अस्तित्त्वात आहेत.

आपटा, आवळा, उंबर, ऐन, कोकम, खैर, चिंच, जांभूळ, बेल, मोह, यासारखे मोठे वृक्ष तर आवळा, कोकम, बेहडा, रिठा यासारख्या औषधी वनस्पती येथे आहेत. झुडूप वर्गीय वनस्पतींमध्ये अडुळसा, एरंड, करवंट, घाणेरी, निरगुडी या वनस्पती तर वेलींमध्ये गुळवेल, पळसवेल, मोरवेल, गारंबी या वेली आपण पाहू शकतो. अनंत प्रकारच्या पक्षांना येथील वातावरणाने भूरळ घातली आहे.

कर्नाळा किल्ला

पक्षी निरीक्षणाशिवाय या अभयारण्यातील मुख्य आकर्षण म्हणजे कनार्ळा किल्ला. किल्ल्याकडे जाणारी निसर्गवाट कठीण व खडकाळ जागेतून असल्याने ट्रेकर्स आणि गिर्यारोहकांसाठी हा किल्ला मोठे आकर्षण आहे.

राष्ट्रीय महामार्गापासून पूर्वेकडील भागात असणाऱ्या हरियाल व मोरटाका या निसर्गवाटा (नेचर टेल) पक्षी निरक्षणाच्यादृष्टीने महत्वाच्या वाटा आहेत. अभयारण्याच्या राष्ट्रीय महामार्गापासून पश्चिमेकडील आणखी एक निसर्गवाट म्हणजे गारमाळ, या वाटेवर अनेक वैविध्यपूर्ण वनस्पती अस्तित्त्वात आहेत.

कर्नाळा किल्ला समुद्रसपाटीपासून ४४५ मीटर ऊंचीवर आहे दाट जंगलाची सावली आणि पक्ष्यांच्या मधुस्वरांचा मागोवा घेत डोंगररांगांवरून चढतांना तटबंदी लागते त्यातून आत प्रवेश केला की खालून अंगठ्यासारखा दिसणाऱ्या सुळक्याची भव्यता आपल्याला जाणवू लागते.

सुळक्यांच्या पोटात असलेली पाण्याची खोदीव टाकी आश्चर्यचकित करतात. नजरेच्या टप्प्यातील प्रबळगड, माथेरान, राजमाची, मलंगगड, माणिकगड न्याहाळीत आजही कर्नाळा किल्ला पक्षांचंच नाही तर पर्यटकांचेही आकर्षणाचे केंद्र बनून उभा आहे.

पावसाळ्यात अभयारण्यावर गर्द हिरवी मखमल पसरलेली दिसते. अनेक छोटे छोटे ओहळ इथे वाहत असतात. पावसाळ्यानंतरच्या काळातही अभयारण्य तितकंच मोहक दिसतं. अभयारण्यात प्रवेश करताच आपल्याला निसर्ग संवर्धन केंद्र दिसते.

अभयारण्यात प्लास्टिकच्या बाटल्या, कप, पिशव्या व इतर वस्तू नेण्यास प्रतिबंध आहे. जंगल भटकंतीचे रंजक मार्ग आपल्याला इथे सांगितले जातात. जसे की हरियाल निसर्ग मार्ग हा जवळचा, सोपा मार्ग असला तरी पक्षांच्या मोहमयी दुनियेचं विस्मयकारक दर्शन घडवून आणतो.

लांबवर चालत जाऊन ज्यांना रानवाटांचा अधिक आनंद लुटायचा आहे त्यांनी मोरटाक मागार्नं जावं. तो सरळ अभयारण्यातून ६ कि.मी लांबवर जातो. वेगवेगळ्या रंगांची भरपूर फुलपाखरं आपण इथं पाहू शकतो.

पक्षी

या ठिकाणी आपण केव्हाही गेलो तरी वेगवेगळे पक्षी आपण पाहू शकतो. तुरेवाला सर्पगरुड, खरूची, कापशी, शिक्रा असे शिकारी पक्षी, जंगली कोंबडा, भारद्वाज, धनेश, होले असे अनेक मोठे पक्षी, देखणा मोर, याठिकाणी पहायला मिळतो.

लांब शेपटीचा स्वर्गीय नर्तक आणि शामा हे तर पक्षीप्रेमींसाठींचे इथले आकर्षणच. तिबोटी खंड्या, सुभग, चष्मेवाला कोतवाल, नाचण, दयाळ, चातक, पावश्या, राखी वटवट्या, तांबट, कुरटुक, शिंजीर, याबरोबरच रनकस्तूर, रक्ताभ सुतार, हरितांग, मिलिंद, सोनेरी पाठीचा सुतार, नवरंग, असे अनेक आकर्षक पक्षी याठिकाणी मनसोक्त बागडतांना दिसतात.

नीलिमा, नीलमणी, शैल कस्तूर, सागर, पर्वत कस्तूर, निलांग, खंड्या पाचूकवडा असे अनेक येथे दिसणारे मनमोहक पक्षी म्हणजे जणू नीलरंगाची उधळणच.

राष्ट्रीय महामार्गापासून पूर्वेकडील अभयारण्याच्या मुख्य प्रवेशद्वारातून प्रवेश केल्यास पुढे सुमारे १ ते २ कि.मी. अंतरावर मयूर आणि भारद्वाज ही वन विभागाची विश्रामगृहे आपल्या निवासासाठी उपलब्ध आहेत. तसेच पश्चिमेकडील भागात निसर्ग माहिती केंद्र, पर्यटक कुटी आणि हॉल आहे. या ठिकाणी पर्यटकांच्या मागणीनुसार राहण्याची उत्तम सोय होऊ शकते. बचतगटांच्या माध्यमातून खास घरगुती जेवणही आपल्याला येथे मिळते.